

Keskon vuosi 2002

KESKO

Keskon visio ja missio

Keskon visio

Kesko on johtava kaupan alan palveluyritys.

Keskon missio

Kesko luo yhdessä kumppaneidensa kanssa asiakkaiden arvostamia kauppapalveluja.

Toimialamme:

- Ruokakesko Oy: päivittäistavara-kauppa
- Rautakesko Oy: rakentamis- ja sisustustuotteiden kauppa
- Maatalouskesko Oy: maatalous- ja konekauppa
- Keswell Oy: käyttötavara-kauppa
- VV-Auto Oy: auto- ja varaosakauppa
- Kaukomarkkinat Oy: kansainvälinen tekninen kauppa, merkkituotekauppa

Keskon päätoimialueet ovat Suomi, Ruotsi ja Baltian maat.

Vahvimmat osaamisalueemme:

- kaupan uusien toimintamallien ja liiketyyppien luominen
- hankinta- ja logistiikkapalvelut
- markkinointi
- vähittäiskauppaverkoston kehittäminen

Sisällys

3	Vuosi 2002 lyhyesti	Toimialat	46	Hallintoperiaatteet – Corporate Governance
4	Arvot	24	49	Riskienhallinta
5	Toimialat lyhyesti	28	50	Osakkeet ja osakkeenomistajat
6	Toimitusjohtajan katsaus	32	57	Tietoa Keskosta sijoituskohteena
8	Strategia	36	58	Hallitus 31.12.2002
10	Keskon toimintaympäristö	40	60	Johtoryhmä 31.12.2002
14	Henkilöstö	43	62	Osoitteet ja tytäryhtiötiedot
18	Kesko vastuunkantajana		65	Tietoja osakkeenomistajille
22	Brandit		66	Tunnustusta työlle
23	Kiinteistöt			

Vuoden 2002 tilinpäätöstiedot julkaistaan erillisenä raporttina.

Vuosi 2002 lyhyesti

Liikevaihto kasvoi ja tulos parani selvästi. Konsernin liikevaihto oli 6 466 milj. euroa. Se kasvoi 4,1 %. Voitto ennen satunnaisia eriä oli 109,7 milj. euroa. Se kasvoi 28,0 %.

Ketjutoiminnan hyödyt käyttöön. Suomessa K-kauppojen ketjutoiminta on vakiintunut ja sen myönteiset vaikutukset näkyvät ketjujen myynnin kehityksessä ja kustannussäästöissä.

Investointeja kasvuun ja kilpailukykyyn. Konsernin investoinnit olivat yhteensä 185,1 milj. euroa. Investoinnit ulkomaan liiketoimintaan olivat 36,9 % kokonaisinvestoinneista.

Kauppapaikkainvestoinnit kohdistuivat suuriin liiketyyppeihin: vuoden aikana avattiin mm. kuusi uutta K-citymarketia Suomessa ja kolme Citymarketia Baltiassa sekä kaksi K-rautaa Ruotsissa ja kaksi Baltiassa.

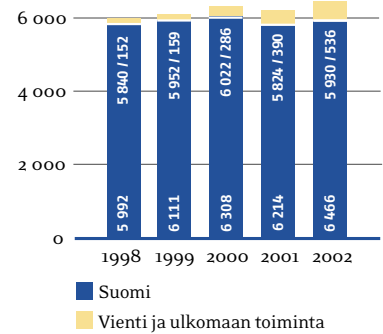
Kasvu Baltiassa jatkuu voimakkaana. Kesko laajeni Baltian ruoka-, rauta- sekä maatalous- ja konekaupassa. Myös Ruotsin rautakauppa kasvoi voimakkaasti ja tulos parani.

Tietojärjestelmäprojekti edennyt käyttöönottoon. Keskon kaikissa toimialayhtiöissä on valmistauduttu uusiin SAP-tietojärjestelmiin, joiden käyttöönotto tapahtuu pääasiassa vuoden 2003 kuluessa. Uudet toimialakohtaiset järjestelmät korvaavat vanhan Kesko-tasoisien toiminnanohjausjärjestelmän.

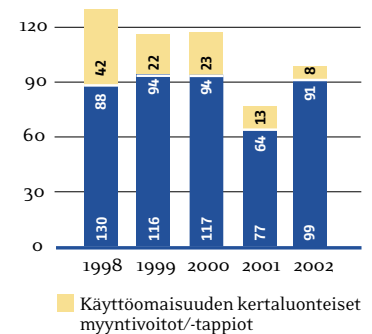
Keskolle tunnustusta yhteiskuntavastuun kantamisesta. YK:n ympäristöjärjestö UNEP ja Kansainvälinen kauppakamari valitsivat K-ympäristökauppadiplomin maailman kymmenen parhaan kumppanuusohjelman joukkoon Johannesburgissa.

Keskon yhteiskuntavastuun raportti palkittiin maailman parhaana kaupan alalla ja Suomessa Kesko palkittiin toistamiseen Suomen parhaana ympäristö- ja yhteiskuntavastuun kokonaisraportoijana.

Konsernin liikevaihto, milj. €

Konsernin liikevoitto, milj. €

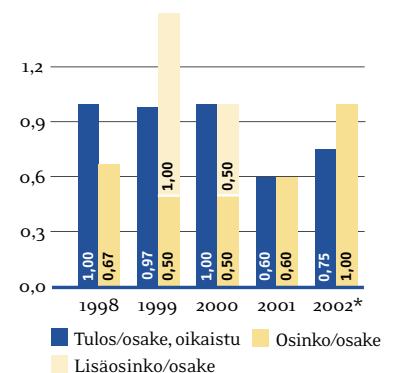

Avainluvut

	2001	2002	Muutos-%
Liikevaihto, milj. euroa	6 214	6 466	4,1
Liikevoitto, milj. euroa	77	99	28,7
Voitto ennen satunnaisia eriä, milj. euroa	86	110	28,0
Sijoitetun pääoman tuotto-%	6,6	7,6	15,0
Oman pääoman tuotto-%	4,1	4,9	21,6
Investoinnit, milj. euroa	206	185	-11,5
Liiketoiminnan rahavirta, milj. euroa	209	146	-30,2
Omavaraisuusaste, %	53,6	53,3	-0,4
Nettovelkaantumisaste, %	12,7	13,9	9,3
Henkilökunta (keskimäärin)	11 544	12 217	5,8
Osinko/osake, euroa	0,60	1,00*	66,7
Tulos/osake, oikaistu, euroa	0,60	0,75	23,5
Oma pääoma/osake, oikaistu, euroa	14,78	15,02	1,6

* ehdotus yhtiökokoukselle

Tulos/osake ja osinko/osake, €

* ehdotus yhtiökokoukselle

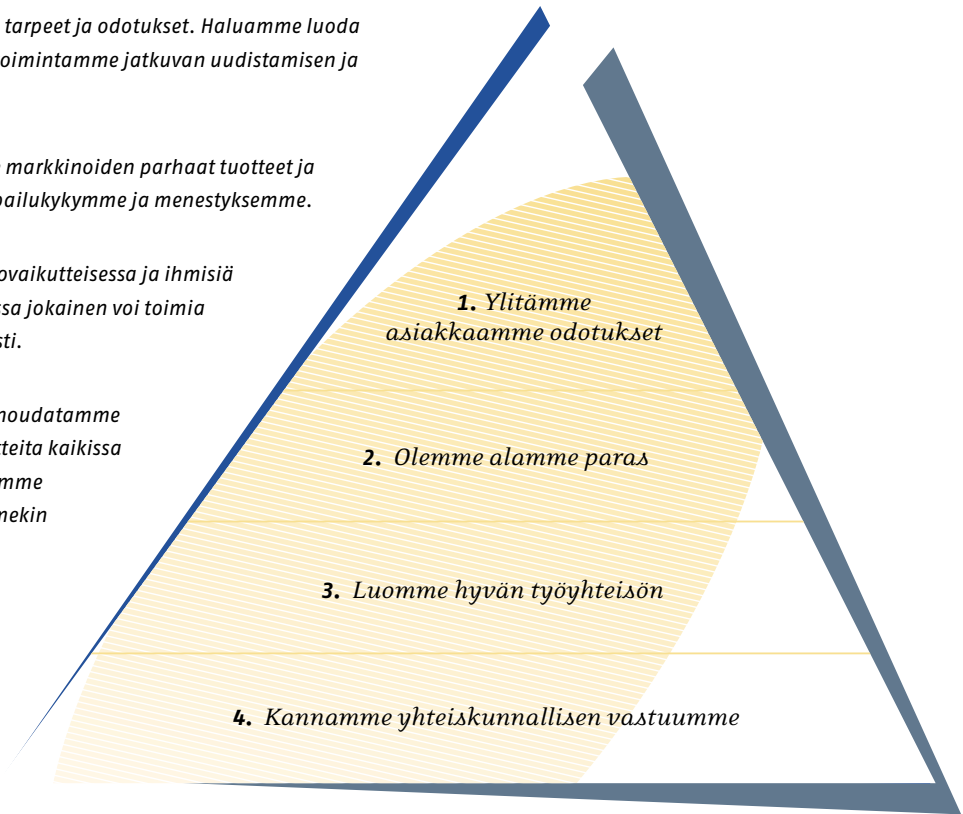
Keskon arvot

1. Tunnemme asiakkaidemme tarpeet ja odotukset. Haluamme luoda heille myönteisiä kokemuksia toimintamme jatkuvan uudistamisen ja yrittäjyyden avulla.

2. Tarjoamme asiakkaillemme markkinoiden parhaat tuotteet ja palvelut varmistaaksemme kilpailukykyämme ja menestyksemme.

3. Toimimme avoimessa, vuorovaikuttisessa ja ihmisiä arvostavassa työyhteisössä, jossa jokainen voi toimia täysipainoisesti ja aloitteellisesti.

4. Toimimme vastuullisesti ja noudatamme eettisesti hyväksyttäviä periaatteita kaikissa teoissamme niin työyhteisössämme kuin yhteistyökumppaneidemme kanssa.

Henkilöstöä ja toimintaa ohjaavat henkilöstöperiaatteiden lisäksi Keskon arvot. Ne on syksyllä 2001 tarkistettu perusteellisten arvo-keskusteluiden avulla. Keskon hallitus hyväksyi ne kokouksessaan helmikuussa 2002. Niitä käsiteltiin lukuisissa henkilökuntatilaisuuksissa kevään 2002 aikana pääjohtajan johdolla.

Tapamme toimia – eettiset periaatteet

Kesko ja K-kauppiasliitto ovat yhdessä laatineet Tapamme toimia –kirjasein, joka kertoo tarkemmin arvoista ja siitä, miten jokainen työntekijä voi toimia arvojen mukaisesti. Tapamme toimia havainnollistaa käytännönläheisten ohjeiden avulla sellaisia toimintatapoja, joiden avulla arvojen esittämät periaatteet toteutuvat käytännössä.

Tapamme toimia –opas löytyy myös Keskon internet-sivuilta (www.kesko.fi/lyhyesti). Arvot ja Tapamme toimia on käännetty konsernissa käytössä oleville kielille eli suomeksi, ruotsiksi, viroksi, latviaksi, liettuaksi, venäjäksi ja englanniksi. Niiden omaksumista tukee erillinen koulutusmateriaali.

Toimialat lyhyesti

> **Ruokakesko Oy** toimii ruokakaupan liiketoimintamallien kehittäjänä sekä tukku- ja vähittäiskauppana Suomessa ja Baltiassa. Ruokakeskon keskeiset liiketoiminnot ovat Suomen K-ruokakauppojen ketjutoiminta, Kespro Oy:n suurtalouskauppa ammattiasiakkaille sekä päivittäistavaroiden vähittäiskauppa Baltiassa. Ruokakauppa on Keskon toimialoista suurin. Sen osuus Kesko-konsernin liikevaihdosta on yli puolet. Sivut 24-27.

> **Rautakesko Oy** kehittää K-rauta- ja Rautia-ketjuja sekä Yrityspalvelua ja vastaa niiden markkinoinnista, hankinta- ja logistiikkapalveluista, verkostosta ja kauppiaresursseista. Suomen lisäksi Rautakeskolla on vähittäiskauppa Ruotsissa, Virossa ja Latviassa sekä tukkukauppa Venäjällä. Rautakauppa on yksi Keskon painopistealoista. Rautakeskon tavoitteena on kasvaa Pohjoismaiden ja Baltian johtavaksi rautakaupaksi. Sivut 28-31.

< Kassanhoitaja Ulla Koppinen Vantaan Musta Pörssi
Maailmasta ja Plussan markkinointipäällikkö Juha Andelin.

> **Maatalouskesko Oy** hankkii ja myy maatalouden tuotanto-
tarvikkeita ja koneita sekä käy viljakauppaa. Maatalouskesko
toimii kotimaan lisäksi kaikissa Baltian maissa. Maatalouskeskon
tytäryhtiö Konekesko Oy hankkii ja myy omalla myyntiverkostol-
laan raskaskoneita ammatti- ja hyötykäyttöön sekä pienkoneita,
veneitä ja veneilytarvikkeita kuluttajille. Sivut 32-35.

> **Keswell Oy** on erikoistunut käyttötavarakauppaan. Keswell
kehittää liiketoimintamalleja ja kauppaverkostoa, ohjaa kauppa-
ketjuja sekä huolehtii tavaroiden hankinnasta, logistiikasta ja
ketjumarkkinoinnista. Sen kauppakonseptit ovat tunnettuja, vah-
van aseman Suomessa hankkineita vähittäiskauppakonsepteja.
Keswellin tytäryhtiö Anttila Oy on Suomen suurimpia käyttö-
tavaroiden vähittäiskauppiaita. Sivut 36-39.

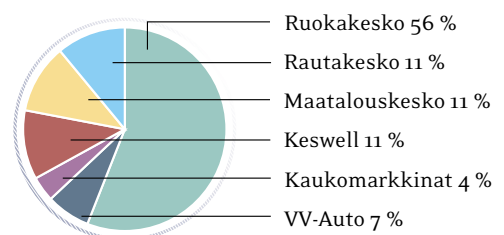
> **Kaukomarkkinat Oy** on johtava suomalainen, kansainvä-
lisesti toimiva kauppahuone, jolla on yli 20 tytäryhtiötä tai edus-
tustoa ulkomailla. Kaukomarkkinat on erikoistunut kansainvä-
liseen tekniseen kauppaan, maailman johtavien merkkituot-
teiden maahantuontiin ja tukkukauppaan sekä korkealaatui-
sen optiikan maahantuontiin, valmistukseen ja markkinointiin.
Sivut 40-42.

> **VV-Auto Oy** tuo maahan Volkswagen- ja Audi-henkilöautoja
sekä Volkswagen-hyötyautoja. Tytäryhtiö Auto-Span Oy vastaa
Seat-henkilöautojen maahantuonnista ja markkinoinnista.
Lisäksi yhtiöt tuovat autoihin tarvittavat alkuperäisvaraosat ja
lisävarusteet sekä kouluttavat huolto- ja korjaamoverkoston
henkilökuntaa omassa koulutuskeskuksessa. Sivut 43-45.

Toimialojen liikevaihto ja liikevoitto

Milj. euroa	2002		2001	
	Liikevaihto	Liikevoitto	Liikevaihto	Liikevoitto
Ruokakesko	3 628	60,5	3 433	40,0
Rautakesko	735	9,0	746	4,3
Maatalouskesko	715	7,4	699	6,2
Keswell	687	-2,9	695	-5,9
Kaukomarkkinat	285	7,7	291	6,8
VV-Auto	450	14,4	391	14,2

Liikevaihdon jakauma toimialoittain 2002

Toimitusjohtajan katsaus

Kansainvälinen kauppakilpailu on vakiinnuttanut asemansa Suomessa jo kaikilla tavara-aloilla, sillä Euroopan unionin jäsenenä olemme aidosti osa eurooppalaisia markkinoita. Kansalliset rajasuojat sekä syrjäinen sijaintimme eivät enää estä aktiivisen kansainvälisen kilpailun vahvistumista kotimarkkinoillamme.

Kansainvälisten kauppaketjujen volyymiedut ja keskitetty toiminta lisäävät kotimaankaupan sopeutumispaineita kaupan kaikissa portaissa, alkutuotannossa ja myös teollisuudessa.

Kesko varautui kaksi vuotta sitten muuttuneeseen tilanteeseen yhdistämällä keskeiset vähittäiskauppatoiminnot sekä K-kaupat tiiviin ketjutoiminnan muotoon.

Pääosin viime vuoden aikana toteutettujen uudistusten myönteiset vaikutukset näkyvät selvästi Keskon viime vuoden tuloksessa ja myös myynnissä. Vastaava myönteinen kehitys on jo nähtävissä myös ketjutoiminnassa mukana olevien K-kauppojen parantuneena kilpailukyynä.

Aktiivisten säästötoimien ja parantuneen tehokkuuden ansiosta konsernin kaikki toimialat paransivat viime vuonna tulostaan. Kesko-konsernin vuoden 2002 voitto ennen satunnaisia eriä oli 109,7 miljoonaa euroa. Tästä johtuen hallitus esittää osingoksi 1,00 euroa osakkeelta.

Tärkeä osa kansainvälistymistämme on yhteistyön tiivistäminen eurooppalaisten osto-organisaatioiden kanssa. Myös vuonna 2003 investointimme kotimaan ulkopuolella ovat selvästi suuremmat kuin niiden liikevaihto-osuus. Kesko on viime vuosien aikana kasvanut erityisesti Virossa, Latviassa ja Ruotsissa. Liettuan rautakaupassa olemme edenneet esisopimusvaiheeseen maan suurimman kauppaketjun ostamisesta.

Keskon ja K-kauppiaiden ensisijainen tulevaisuuden haaste on myynnin nykyistä voimakkaampi kasvattaminen kotimaassa. Sen mahdollistamiseksi investoimme jälleen kuluvana vuonna runsaasti kasvun ja kilpailukyyn vahvistamiseen. Kesko uusii tietojärjestelmänsä pääosin alkaneena vuonna. Tämä luo aiempaa paremmat mahdollisuudet tehostaa koko kauppaketjun tietohallintaa sekä toiminnanohjausta.

Kesko on lähes kymmenen vuoden kehitystyöllä luonut perusteet ja ohjausjärjestelmän yhtiön ympäristövaikutusten raportointiseksi sekä toiminnan yhteiskunnallisten vaikutusten mittaamiseksi. Seikkaperäiset mittarit ovat tehostaneet toimintaa ja raportointia.

Kesko palkittiin ympäristö- ja yhteiskuntavastuun edistäjänä vuoden 2002 aikana sekä kotimaassa että kansainvälisesti. YK:n ympäristöjärjestö UNEP ja Kansainvälinen Kauppakamari ICC valitsivat Keskon, K-kauppiasliiton ja Suomen Luonnonsuojeluliiton kehittämän K-ympäristökauppajärjestelmän maailman kymmenen parhaan kumppanuusohjelman joukkoon.

Palkinto luovutettiin YK:n kestävän kehityksen kokouksessa Johannesburgissa. Myöhemmin syksyllä UNEP teetti raporttiverailun, jossa Keskon yhteiskuntavastuun raportti vuodelta 2001 nimettiin kaupan alan raporteista maailman parhaaksi.

Vuosi 2002 oli Kesko-konsernille hyvä vuosi. Selvästi parantunut tulos ja toiminnastamme saadut arvokkaat tunnustukset osoittavat sen, että Keskon perustoiminnot ovat hyvin hallinnassa. Myös arvopohjamme kestää kriittisenkin julkisen arvioinnin.

Toimintamme jatkuu vakaana tästä eteenpäinkin. Lisäämme aktiivisuutta erityisesti kotimaankaupan kehittämisessä ja ulkomaisten investointiemme hyödyntämisessä.

Haluan kiittää osakkeenomistajiamme, joiden kasvanut määrä kertoo sekin luottamuksesta toimintaamme kohtaan. Haluan osoittaa arvostavat kiitokseni myös kaikille asiakkaillemme niin Suomessa kuin ulkomaillakin sekä kaikille K-kauppiaille hyvin alkaneesta ketjuyhteistyöstä vuoden aikana.

Aivan erityisesti haluan kiittää kaikkia keskolaisia Suomessa ja ulkomailla. He ovat tuloksellisella työllään jälleen osoittaneet sen, että Kesko ansaitsee paikkansa alansa johtavana palveluyrityksenä.

Matti Honkala

pääjohtaja

Strategia

^
Rautakeskon myymäläpäällikkö Üllar Haaboja (vas.) ja kehitysjohtaja Alo Ivask tutkimassa uutta kauppapaikkaa Virossa.

Kesko - Kaupan tekijä

1. Kasvu – johtava asema markkinoilla

Koko ja johtava asema kaupan markkinoilla tuovat kilpailuetua. Suomen vahvan markkina-aseman lisäksi Kesko laajenee ruoka-, rauta-, maatalous- ja konekaupassa Baltian markkinoilla sekä rautakaupassa lisäksi Ruotsin markkinoilla. Tavoitteena on johtavan markkina-aseman saavuttaminen kaikilla näillä markkinoilla ja tavara-aloilla.

Suomessa toiminta perustuu liiketyyppeihin jatkuvaan kehittämiseen sekä kauppapaikkainvestointeihin palvelujen kysynnän mukaan. Ketjutoiminta ja kauppiasryrittäjyys ovat keskeisiä kilpailutekijöitä.

Baltian ruokakaupan markkinoilla kasvu perustuu markkinoiden kasvuun ja kaupan rakennemuutokseen sekä Keskon myymäläverkoston nopeaan laajentamiseen. Virossa Keskon ruokakaupan verkosto on jo lähes valmis. Latviassa edetään

Keskon strategia

1. Kasvu

- laajeneminen Pohjoismaihin ja Baltiaan etenkin ruoka- ja rautakaupassa
- kauppapaikkainvestoinnit palvelujen kysynnän mukaan
- jatkuva liiketyyppien kehittäminen

2. Tehokkuus

- toimintoketjun kokonaisuus, tukku- ja vähittäiskaupan integrointi
- kansainvälisen ostoyhteistyön lisääminen
- keskittyminen ydinosaamiseen

3. Monipuolisuus

- monikanavaisuus ja -tavara-alaisuus
- valitut erilaiset markkinat
- laaja kumppaniverkosto eri toiminta-alueilla

4. Paikallisuus

- kauppiasryrittäjyys ja syvä asiakastuntemus
- kattava kauppaverkosto

5. Vastuullisuus

- taloudellinen, ympäristö- ja yhteiskuntavastuu

pääsääntöisesti uusperustannan kautta ja Liettuassa mahdollisin yritysostoin ja perustamalla uusia kauppiaita.

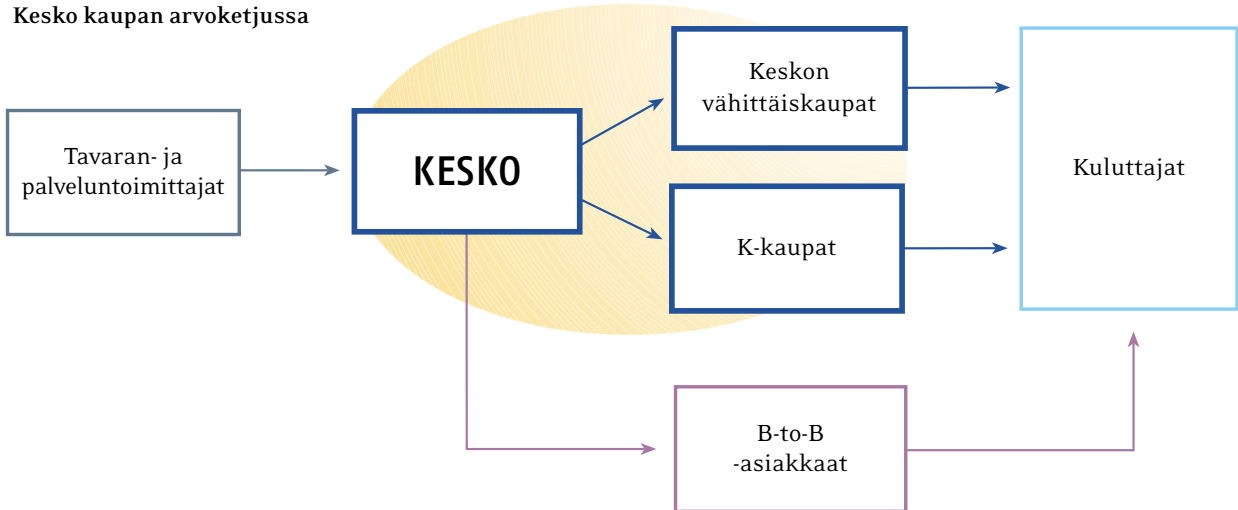
Rautakaupan kasvu sekä Ruotsissa että Latviassa tapahtuu pääasiassa uusperustannan kautta. Virossa rautakauppaverkosto on lähes valmis ja Liettuassa edetään pääsääntöisesti yritysostoin.

Maatalous- ja konekauppaverkoston runko on rakennettu jo kaikissa Baltian maissa ja verkosto laajenee kattavaksi lähivuosina.

2. Tehokkuus – edellytys kannattavuudelle

Logistisen ketjun tehokkuus on keskeinen kaupan kilpailutekijä. Tämä edellyttää toimintoketjun saumatonta integrointia ja kokonaisuusajattelua asiakkaalta tavarantoimittajaan asti. Logistiikan tehokkuuden parantamiseksi Kesko investoi voimakkaasti tietojärjestelmiin ja tiedon hallintaan. Kaikilla tavara-aloilla

Kesko kaupan arvoketjussa

tavaravirtojen ohjausta virtaviivaistetaan yhteistyökumppanien kanssa.

Ostovoiman keskittäminen on toinen keskeinen kaupan kilpailutekijä. Ketju- ja yritysasiakasyksiköiden ostovoima kootaan tavara-aloittain mahdollisimman kattavasti yhteen. Kansainvälisellä ostoyhteistyöllä hyödynnetään globaalien tavaramarkkinoiden tarjonta. Keskolla on merkittävät kansainväliset yhteistyökumppanit jokaisella tavara-alalla: ruokakaupassa AMS ja sähköinen kauppapaikka WorldWide Retail Exchange, rautakaupassa EuroMat, kodintekniikkakaupassa EP:International ja urheilukaupassa Intersport.

Kesko on viime vuosina ulkoistanut useita tukipalveluitaan ja keskittynyt määrätietoisesti oman ydinliiketoimintansa ja asiakkaidensa arvostamien kauppapalvelujen kehittämiseen. Tämä tehostaa toimintaa vapauttamalla resursseja ja antamalla käyttömme erikoistuneiden yhteistyökumppanien palvelut. Toimialojen yhtiöittäminen on lisännyt tehokkuutta ja joustavuutta tavara-alamuotoisesti.

3. Monipuolisuus – kattavaa tarjontaa ja joustavuutta

Kesko hyödyntää tavaroiden ja palvelujen markkinoinnissa useita eri kanavia kuluttajille ja ammattiasiakkaille. Keskeinen kanava on K-kauppiainien vähittäiskauppaverkosto. Sitä täydentää Keskon oma kasvava vähittäiskauppa sekä myymäläverkoston että internetin kautta.

Kesko toimii Suomessa useilla eri tavara-aloilla hyödyntäen niiden keskinäisiä synergiaetuja. Toimiminen useilla erilaisilla markkinoilla luo myös vakautta suhdannevaihteluihin ja kysyntämuutoksiin.

Laaja asiakas-, tavarantoimittaja- ja kumppaniverkosto on merkittävä etu ja mahdollistaa markkinoilla tapahtuvien muutosten hyödyntämisen ja joustavan reagoinnin kysynnän muutoksiin.

4. Paikallisuus – parempaa asiakastuntemusta ja odotusten ylittämistä

Kauppiasyrittäjyys Suomessa on K-ryhmän vahva kilpailuetu. Kauppiasyrittäjyys tehokkaan ketjutoiminnan kanssa on ylivoimainen tekijä, joka mahdollistaa hyvän asiakas- ja markkinatuntemuksen ja parhaan palvelun paikallisesti.

Keskolla ja K-kaupoilla on Suomessa kattavin ja monipuolisin kauppapaikkaverkosto, joka takaa paikallisen palvelutarjonnan. Uusilla markkina-alueilla verkoston rakentaminen on käynnissä aktiivisesti.

5. Vastuullisuus – pitkäjänteistä toimintaa ja toimintaedellytyksiä tulevaisuudessa

Kaupankäynti perustuu luottamukseen ostajan ja myyjän välillä. Pitkäjänteinen toiminta on mahdollista vain, jos asiakkaat luottavat myyjän tarjoamiin tuotteisiin, palveluihin ja toimintatapoihin.

Kesko on ollut vastuullisen toiminnan edelläkävijä Suomessa. Vastuu taloudellisesta toiminnasta on ollut Keskon tärkeimpänä toimintaperiaatteena läpi historian. Kesko on tuottanut voittoa ja maksanut osinkoa lähes koko toimintansa ajan.

Hyvä taloudenhoito on mahdollistanut myös vastuullisen toiminnan ympäristön ja yhteiskunnan suuntaan. Tällä alueella Kesko on toiminut ja haluaa jatkossakin toimia edelläkävijänä Suomessa.

Osinkopolitiikka

Kesko jakaa osinkoa osakekohtaisesta tuloksesta vähintään kolmanneksen tai puolet, jos omavaraisuusaste ylittää 50 %.

Keskon toimintaympäristö

Yläkuva: Koulutuspäällikkö Seppo Lumikko (vas.) K-instituutissa Espoossa ympärillään Musta Pörssi -ketjun kauppiasvalmentajat Kirsi Järvelä, Mikko Laurikainen, Henrik Westman ja Matti Harjunen (edessä oikealla).

Alakuva: Tallinnan Haaberstin K-raudan myyjät Karita Lorents (vas.) ja Merike Morel.

Kaupan toimialan keskeisiä käynnissä olevia muutoksia:

- **kauppa keskittyy ja ketjuuntuu**
- **yrittäjäkoko kasvaa ja kansainvälinen kilpailu lisääntyy**
- **tavarantoimittajat keskittyvät ja kansainvälistyvät**
- **tiedon- ja asiakashallinnan merkitys korostuu liiketoiminnan ohjaamisessa**
- **kilpailu asiakasuskollisuudesta kiristyy**
- **autoistuminen jatkuu**
- **yhteiskuntavastuun ja yritysetiikan roolit korostuvat**

Keskon tärkein markkina-alue on Suomi, mutta lähialueiden merkitys kasvaa nopeasti. Tärkeitä toimintaympäristön tekijöitä ovat kuluttajien ostovoima sekä yksityiset ja julkiset investoinnit Suomessa, Baltiassa ja Ruotsissa.

Baltian maissa tulotaso ja ostovoima ovat vielä pitkään huomattavasti EU:n keskiarvon alapuolella. Kasvu on kuitenkin Suomen kasvua nopeampaa. Kasvu ja kaupan käynnissä oleva rakennemuutos luovatkin Keskolle uusia mahdollisuuksia Baltiassa. Toimintamahdollisuuksia myös Venäjän markkinoilla tutkitaan.

Kesko on täsmentänyt strategiaansa. Suomessa kiristyvään kilpailuun vastataan keskittymällä ydinliiketoimintoihin ja tehostamalla ketjutoimintaa K-kauppojen kanssa. Mittavat investoinnit ja määrätietoinen laajentuminen Suomen lähialueille jatkuvat.

Kauppa keskittyy ja kansainvälistyy

Yhteen liiketyyppiin keskittyvät yritykset laajenevat tiukan konseptin turvin nopeasti uusille markkinoille. Tämä maailmanlaajuinen kehitys on käynnissä monella kaupan alalla. Verkostoa kasvatetaan sekä uusia myymälöitä perustamalla että yritysostoilla. Myös tavarantoimittajayritysten koko kasvaa, mikä asettaa uusia vaatimuksia liikesuhteiden hallitsemiselle ja ostovolyymeille.

Kesko onkin tiivistänyt ketjutoimintaansa Suomessa ja vahvistaa omien merkkituotteidensa asemaa. Omia kauppakonsepteja parannetaan ja kehitetään jatkuvasti. Kasvua haetaan Pohjoismaista ja Baltiasta. Palvelutoimintoja on ulkoistettu ja joistakin kaupallisista toiminnoista on luovuttu. Lähivuosina inves-

toinnit ulkomailla ylittänevät noin 50 miljoonaa euroa vuosittain. Keskon tavoitteena on, että vuoteen 2005 mennessä 20 % liikevaihdosta tulee Suomen ulkopuolelta:

- ruokakaupassa noin 25 % osuus Baltian markkinoista
- rautakaupassa noin 30 % osuus Baltian markkinoista ja noin 10 % osuus Ruotsin markkinoista sekä nousu Pohjoismaiden ja Baltian suurimmaksi rautakauppaketjuksi
- maatalous- ja konekaupassa johtava asema Baltian markkinoilla
- kansainvälisen ostoyhteistyön tehostaminen eri tavara-aloilla

Baltian ruokakaupassa kilpailu kiristyy edelleen. Virossa Ruokakesko on tällä hetkellä noin 20 %:n markkinaosuudella maan toiseksi suurin vähittäiskauppias. Latvian markkinoilla odotetaan suuria muutoksia lähivuosina. Ruokakeskon tavoitteena on saavuttaa vahva asema Latviassa erityisesti uusperustannan (Citymarket- ja SuperNetto-liiketyypit) avulla. Liettuan markkinat ovat voimakkaasti kilpaillut, joten eteneminen voi tapahtua pääasiassa yritysostojen avulla.

Rautakaupassa Rautakesko on tällä hetkellä Baltian markkinoiden toiseksi suurin yritys. Tavoitteena on edetä markkinajohtajaksi sekä uusperustannalla että yritysostolla Liettuassa. Maatalouskeskon tavoitteena on saavuttaa Baltian maatalous- ja konekaupassa yli kolmanneksen markkinaosuus. Toimiminen sekä Suomen että Baltian markkinoilla tekee Keskoa houkuttelevan yhteiskumppanin merkittäville kansainvälisille tavarantomittajille.

Yrittäjyyden ja ketjun parhaat puolet

Perinteisen tukkukaupan rooli tuotteen arvoketjussa on menettänyt merkitystään. Lisäarvon tuottamisessa keskeistä on asiakkaiden entistä parempi tunteminen. Ketjutoiminnan tarkoituksena on kehittää asiakaslähtöisiä ja yhtenäisiä liiketyyppejä ja toimintatapoja.

K-ryhmän vahvuutena on kauppiasyrittäjyys, jonka ansiosta toimintaa voi kauppakohtaisesti sopeuttaa paikallisen kilpailutilanteen mukaisesti. Sisäinen tehokkuus paranee keskitetyn ostotoiminnan ja logistiikan sekä omien merkkituotteiden avulla. Tehokkuutta kasvatetaan myös kattavan tiedonhallinnan sekä ketjutoiminnan ohjauksen ja johtamisen avulla.

Kesko ja K-kaupat toimivat Suomessa tiiviisti yhdessä yrittäjyyden ja ketjutoiminnan parhaat puolet yhdistäen:

- **Kauppiasyrittäjä** vastaa oman kauppansa operatiivisesta toiminnasta ja kannattavuudesta, paikallismarkkinoinnista, paikallisten tuotteiden hankinnasta ja asiakassuhteiden vahvistamisesta. Kauppias vastaa aina myös henkilöstönsä johtamisesta ja kehittämisestä.
- **Kesko** vastaa eri tavara-alojen strategian luomisesta sekä kauppakonseptien jatkuvasta kehittämisestä yhdessä kauppiaiden kanssa. Kesko hankkii yhteisen ketjuvalikoiman

tuotteet sekä vastaa valtakunnallisesta ja alueellisesta ketju-markkinoinnista. Kesko hankkii tarvittavat kauppapaikat, tietojärjestelmät ja ketjukoulutuksen.

Kauppiasyrittäjyyttä kehitetään K-ryhmän kilpailuetuna Suomessa. Käynnissä oleva uudistus selkeyttää Keskon ja kauppiaiden työnjakoa sekä tehostaa osapuolten toimintaa. Uudistuksen toteututtua Keskon tuottojen kasvu ja kustannussäästö on vuositasolla arviolta yli 35 miljoonaa euroa.

Uudet kaupungit kasvukeskuksiin

Valtaosa uusista kaupoista perustetaan kasvukeskuksiin, joihin ostovoima keskittyy. Kulutustottumusten muutokset vaikuttavat liiketyyppien kehittämiseen ja uusien kauppojen rakentamiseen. Valtaosa Keskon kauppapaikkainvestoinneista Suomessa (yli 100 milj. euroa vuosittain) kohdistuu suuriin liiketyyppeihin:

- suuret liiketyypit: ruokakaupassa K-citymarket ja K-supermarket, urheilukaupassa Intersport megastore ja kodintekniikkakaupassa Musta Pörssi Maailma, Kodin Ykkönen sisustustavaratalot sekä K-raudat
- Suomessa Keskon lähtökohtana on koko maan kattava kaupapaverkosto

- ✓ Varastotyöntekijä Toni Koskelin Ruokakeskon pakkasvarastossa Vantaalla.

Urheilukeskon tuotepäälliköt Taru Wilander (vas.) ja Päivi Pietiläinen valitsemassa tulevan talven mallistoa.

- Baltiassa investoidaan erityisesti Säästumarket-, SuperNetto-, Citymarket-, K-rauta- ja Kesko Agro -liiketyyppeihin ja Ruot-sissa K-rauta-liiketyypiin

Tiedonhallinta on keskeistä

Kaupan toimialalla painopiste on siirtymässä tavarankäsittelyn fyysisestä hallinnasta asiakas- ja tavaratietojen hallintaan. Keskon logis-tiikka- ja tietohallintostrategioiden pää tavoite on

- luoda Keskon tehokkaalla tieto- ja tavaravirran ohjauksella paras jakelutie sekä tavarantoimittajille että asiakkaille
- tehostaa toimintoja logistiikan ohjauksessa ja tavarankäsittelyssä ja lyhentää läpimenoaikoja mm. varastointia ja terminaalityöntä kehittämällä.

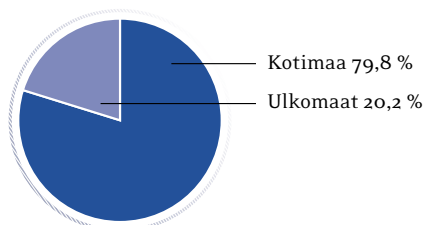
Päätoimialojen tietojärjestelmien uudistamista on jatkettu SAP R/3 -ohjelmiston pohjalta. Kaikkien liiketoiminta-alueiden operatiiviset perussovellukset toteutetaan vuoteen 2004 mennessä. Keskon investoinnit tietotekniikkaan ovat lähivuosina noin 20 miljoonaa euroa vuosittain.

Logistista tehokkuutta parannetaan myös entistä tiiviimmällä yhteistyöllä alan johtavien yritysten kanssa.

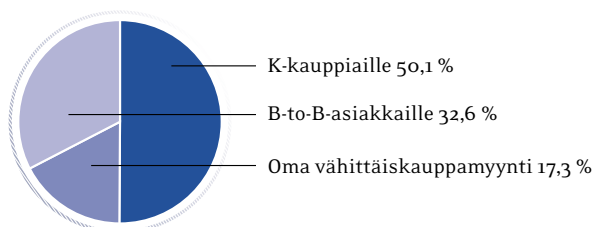
Sähköinen kauppa kasvaa

Sähköinen kaupankäynti ja internet täydentävät kaupan palveluja ja tarjontaa. Verkkokaupan osuus Keskon liikevaihdosta on

Keskon ostot

Keskon myynti

lähies viisi prosenttia. Pääosa kertyy kaupasta K-kauppiaille ja muusta B-to-B-kaupasta.

- kaikissa Ruokakeskon ketjuissa sekä K-raudoissa, Rautioissa ja K-maatalouskaupoissa on käytössä selainpohjainen tilausjärjestelmä
- Kespro (ruokakauppa suurtalousasiakkaille), Rautakesko, Maatalouskesko, Konekesko ja Kodin Ykkönen -sisustustavaratalot ovat kehittäneet uusia internetkauppapaikkoja

Kuluttajakaupassa

- NetAnttila on vakiinnuttanut asemansa tunnetuimpana ja luotettavimpana suomalaisena internet-kauppanavana
- Keskon kuluttajapalvelujen portaali on www.plussa.com, jonka etuna on Plussa-brandin tunnettuus.

Lähtökohtana asiakkaan palveleminen

Kulutustottumuksissa ovat korostuneet mm. yksilöllisyys, mukavuudenhalu, vaivattomuus ja laadun merkityksen kasvaminen. Tuotteiden eettisyys on lisäksi noussut entistä tärkeämmäksi osatopäätöstä tehtäessä.

Asiakkaiden odotusten kasvaminen edellyttää kaupalta erinomaista vähittäiskaupan osaamista ja asiakkuuden hallintaa. Toisaalta se myös luo uusia mahdollisuuksia monipuolisille palveluille ja oheispalveluille (mm. kaupan pankkipalvelut).

Konsernilaajuinen asiakkuusstrategia:

- keskeisenä välineenä kanta-asiakasjärjestelmä Plussa
- Plussa-kortteja on Suomessa yli 1,5 miljoonassa taloudessa yhteensä noin 2,8 miljoonaa

- Plussa-myyntin osuus K-kauppojen myynnistä vaihtelee tavara-aloittain 40 ja 85 % välillä
- Plussa-asiakkaille jaettiin vuonna 2002 hyvityksiä yhteensä noin 63,1 miljoonan euron arvosta

Yhteiskunnallinen vastuu korostuu

Kesko sai syksyllä 2002 merkittävän kansainvälisen tunnustuksen työstään ympäristön ja kestävä kehityksen hyväksi, kun YK:n ympäristöjärjestö UNEP ja kansainvälinen kauppakamari ICC valitsivat Keskon K-ympäristökauppadiplomin maailman kymmenen parhaan kumppanuusohjelman joukkoon.

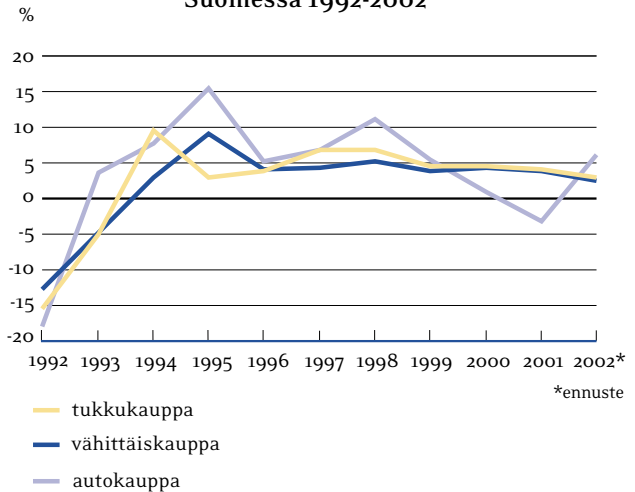
Yritysetiikka ja yritysten sosiaalinen vastuu korostuvat kilpailuetuina. Tulevaisuudessa kuluttajat valitsevat kasvavassa määrin yhteiskunnallisesta vastuustaan huolehtivien yritysten tuotteita ja palveluita. Keskossa yhteiskunnallinen vastuu nähdään laajalaisesti taloudellisena, sosiaalisena ja ympäristövastuuna:

- Tapamme toimia – henkilöstön eettiset periaatteet
- ostotoiminnan standardointi, SA 8000 –standardi, mm. lapsityövoiman käytön estäminen tuottajamaissa
- ympäristöasioiden monipuolinen kehittäminen kaupoissa, mm. K-ympäristökauppadiplomit
- luomutuotteiden määrän lisääminen
- liikerakennusten energiatalous
- rakennuttamisessa "kuori ja kasetti" –malli, jossa liiketilaa (kasetti) voidaan joustavasti muuttaa rakennuksen (kuori) elinkaaren aikana
- henkilökunnan kehittäminen ja kouluttaminen: K-instituutti on Suomen merkittävimpiä aikuiskouluttajia
- kattava ja monipuolinen kauppaverkosto

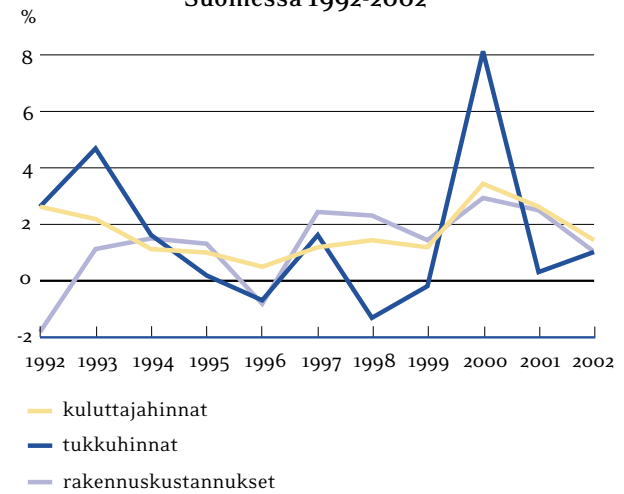
Markkinanäkymät vuonna 2003

Kokonaismarkkinat, miljardia euroa	Muutos-%, arvio
Ruokakesko	23,8
Suomi	19,4 +2 - +3
Viro	0,8 +5 - +8
Latvia	1,3 +5 - +8
Liettua	2,3 +5 - +8
Rautakesko	8,7
Suomi	3,1 +2 - +4
Ruotsi	4,5 +3
Viro	0,4 +5
Latvia	0,3 +5
Liettua	0,4 +3 - +4
Maatalouskesko	2,3
Suomi	1,7 +/-0
Baltia	0,6 +5 - +10
Konekesko	1,3
Suomi	1,2 +/-0
Baltia	0,1 +5 - +10
Keswell	7,5
	+2 - +3

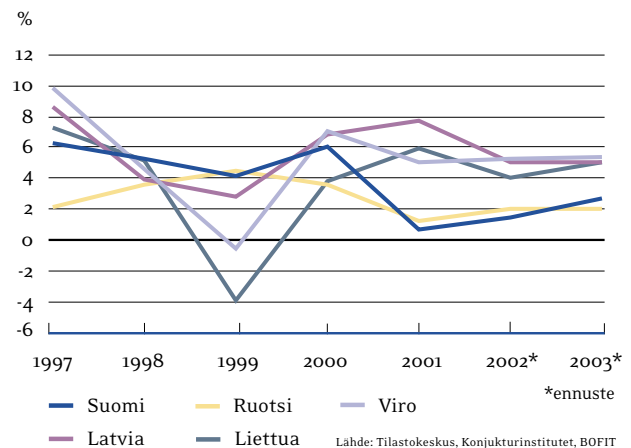
Kaupan tuotannon määrän muutokset Suomessa 1992-2002

Hintojen ja rakennuskustannusten muutoksia Suomessa 1992-2002

Bruttokansantuotteen vuosimuutos 1997-2003

Lähde: Tilastokeskus, Konjunkturinstituter, BOFIT

Henkilöstö

Yläkuva: Markkinointisuunnittelijat Leena Puukilainen (vas.) ja Leena Kulomaa sekä markkinointipäällikkö Mauri Pylkkö Ruokakeskon markkinoinnista.

Alakuva: Keskon kerhon valtakunnallisen jalkapalloturnauksen finaaliottelun taistoa.

Keskon arvojen mukaisesti haluamme ylittää asiakkaamme odotukset, olla alamme paras, luoda hyvän työyhteisön ja kantaa yhteiskunnallisen vastuamme. Keskon henkilöstöperiaatteita ovat mm. strategialähtöinen osaamisen kehittäminen sekä arvoihin, johtamismalliin ja laatuajatteluun perustuva johtaminen. Kesko haluaa olla kaupan alan houkuttelevin ja kiinnostavin työnantaja.

Henkilöstöasioista kerrotaan tarkemmin keväällä 2003 ilmestyvässä vuoden 2002 yhteiskuntavastuun raportissa. Raportointitapaa on kehitetty ja tiedot ovat aiempaa tarkempia.

Arvot

- maastoutus käynnissä

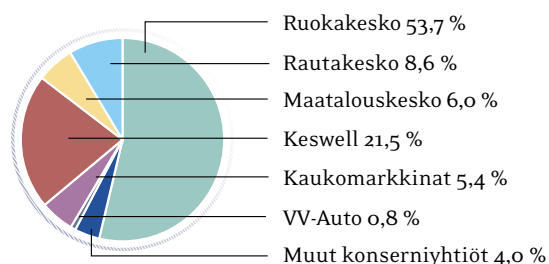
Keskon arvot tarkistettiin syksyllä 2001 vastaamaan Keskon nykytilannetta. Arvot esitellään sivulla 4.

Vuoden 2002 alussa arvojen jalkauttaminen sai näyttävän lähtölaukauksen, kun pääjohtaja Matti Honkala esitteli arvot ja keskusteli niistä keskolaisten kanssa yhteensä 24 eri tilaisuudessa. Myöhemmin keväällä pidetyissä Ketjuviesti-koulutuksissa kaikki keskolaiset pohtivat yksiköissään arvojen merkitystä oman työnsä kannalta.

- Tapamme toimia - eettinen ohjeisto

Syksyllä 2002 julkistettiin arvoihin pohjautuva uudistettu Tapamme toimia - eettinen ohjeisto. Tapamme toimia -periaatteet ovat nyt käytössä koko K-ryhmässä, myös K-kauppojen toiminnassa. Eettiset periaatteet ovat kokonaisuudessaan luettavissa myös Keskon internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi/lyhyesti.

Konsernin henkilöstön jakauma toimialoittain vuonna 2002

Henkilöstöperiaatteet

- määrittelevät suunnan

Henkilöstöperiaatteiden tavoitteena on tukea liiketoimintastrategian toteutumista, ohjata arvojen mukaiseen toimintaan ja näyttää suuntaa henkilöstöasioiden toteuttamiselle. Henkilöstöperiaatteiden keskeiset kohdat ovat osaamisen kehittäminen, arvoihin, johtamismalliin ja laatujohtamiseen perustuva johtaminen sekä halu luoda erinomaisiin suorituksiin kannustava ja kehittävä työyhteisö.

Henkilöstöperiaatteiden keskeisiä linjauksia on täsmennetty ja konkretisoitu toimialayhtiöiden ja yksiköiden omissa henkilöstöohjelmissä. Konsernijohdon ja toimialojen HR-ammattilaiset (Human Resources) muodostavat tiimin, jonka tarkoituksena on edistää periaatteiden toteutumista soveltamalla alan parhaita käytäntöjä ja koordinoimalla toimintaa konsernitasolla.

Henkilöstön osaamisvaatimukset johdetaan liiketoimintastrategiasta. Sen pohjalta määritellään, millaista osaamista Keskossa tarvitaan kilpailuedun varmistamiseksi. Toimialayhtiöt vastaavat henkilöstönsä kehittämisestä ja koulutuksesta. Konsernin HR-johto vastaa johdon ja johtajapotentialin kehittämisestä. Osaamisen johtamiseen perustuvan toimintamallin käyttö on edennyt Ruokakeskon ja Rautakeskon pilottiprojektien avulla.

Monipuoliset työtehtävät

Henkilöstön valinnassa painotetaan ammatillisen pätevyyden, koulutuksen ja hyvien työsuoritusten lisäksi halua kehittää itseään. Konsernin laajuus ja monipuolisuus tarjoavat mahdollisuuksia erilaisten työtehtävien oppimiseen ja uralla etenemiseen. Keskossa on noin 650 erilaista tehtävänimikettä. Kansainvälistyminen lisää mahdollisuuksia toimia erilaisissa työtehtävissä.

Sisäinen tehtäväkierto on edelleen Keskon vahvuus. Sisäinen liikkuvuus ja ulkopuolinen rekrytointi täydentävät toisiaan. Työs-kentely Keskossa antaa hyvän pohjan myös K-kauppiasuralle.

Hyvä ja kehittävä työyhteisö

Konsernin kaikki yksiköt tekevät vuosittain Suomen laatupalkintokriteeristön mukaisen arvioinnin omasta toiminnastaan. Sisäisen laatupalkintokilpailun avulla kannustetaan henkilöstöä toiminnan parantamiseen.

Johtamisen ja esimiestyön perusvalmiudet varmistetaan K-instituutin avulla etenemistä tukevan päällikkökoulutuksen avulla. Tätä kehitystä tuetaan muulla koulutuksella ja tärkeällä mahdollisuudella hankkia kokemusta erilaisista tehtävistä konsernin sisällä. Vuonna 2002 aloitettiin järjestelmällinen johdon toimintatapojen arviointi.

Hyvä fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen työympäristö luovat edellytykset ihmisten hyvinvoinnille ja suorituskyvylle. Tärkein ja monipuolisin henkilöstömittari on työtyytyväisyystutkimus, joka syysyllä 2002 tehtiin jo kahdeksannen kerran. Tutkimus laajennettiin kattamaan kaikki kotimaan toiminnot vertailukelpoisina vuoteen 2001. Tutkimuksella arvioidaan vuosittain:

- tyytyväisyyttä omaan työhön
- tyytyväisyyttä esimiestyöhön
- tyytyväisyyttä oman yksikön toimintaan
- tyytyväisyyttä Keskon toimintaan

Aineisto antaa mahdollisuuden analysoida perinteisen työtyytyväisyyden lisäksi myös arvojen toteutumista. Vastausprosentti vuonna 2002 oli 67, eli varsin hyvä.

Työtyytyväisyyden kehittymistä kotimaan toiminnoissa on tarkasteltu alla olevassa taulukossa.

Omaa työtä ja esimiestyötä koskevat arviot ovat edelleen hyvällä tasolla. Työntekijöiden omaa lähiympäristöä koskevat arviot ovat parantuneet hiukan ja Keskon toimintaa koskevat arviot selvästi. Parhaimpina ominaisuuksina nähtiin mm. sitoutuneisuus oman yksikön tavoitteisiin ja tyytyväisyys esimiestyöhön yleisesti. Tärkeimpinä kehittämiskohteina nähtiin mm. palautteen saaminen omasta työstä sekä henkilöstön kehittäminen ja koulutus.

Vuonna 2002 tutkimus tehtiin vertailukelpoisena myös kaikissa Kesko-konsernin ulkomaisissa tytäryhtiöissä. Tulokset valmistuvat keuhällä 2003.

Johdon järjestelmällinen arviointi syysyllä 2002 aloitti esimiesten toimintatapa-arvioinnit. Johdon arviointeja kehitysuunnitelmineen jatketaan tulevina vuosina. Toimintatapa-arvioita otetaan käyttöön myös muilla esimiestasoilla.

Vuonna 2002 jatkettiin "Kuukauden keskolaisen" ja "Vuoden esimiehen" valintoja. Näillä valinnoilla halutaan nostaa esiin henkilöitä, jotka omalla esimerkillään edistävät Keskon arvojen toteutumista. Käytäntöä jatketaan edelleen.

Kuukauden keskolaiset 2002

Tammikuu: Autonkuljettaja Veikko Vuorinen, Kespel Oy, Tampere

Helmikuu: Palkanlaskija Eeva Ylinen, Palkkapalvelut, Kesko Oyj, Helsinki

Maaliskuu: Aluehenkilö Aila Ristolainen, Logistiikka, Tuoretuotteet, Ruokakesko Oy, Vantaa

Huhtikuu: Palveluneuvoja Tarja Grönroos, K-Plus Oy, Helsinki

Toukokuu: Tavaratalojohtaja Simo Auvinen, Myyrmanni, Anttila Oy, Vantaa

Kesäkuu: Valikoimapäällikkö Ari Puusniekka, Viihde, Anttila Oy, Helsinki

Heinäkuu: Postittaja Eeva-Liisa Remes, Logistiikka, toimistopalvelut, Ruokakesko Oy, Kuopio

Konsernin työtyytyväisyys (asteikko 1-5)

	1999*	2000*	2001	2002
Oma työ	3,66	3,71	3,73	3,72
Esimiestoiminta	3,67	3,74	3,82	3,82
Yksikön toiminta	3,49	3,63	3,73	3,78
Keskon toiminta	3,61	3,61	3,36	3,71

* Ei täysin vertailukelpoinen vuoden 2001 ja 2002 lukuihin, joissa mukana kaikki kotimaan toiminnot.

Elokuu: Virheselvittäjä Kyllikki Mähönen, Logistiikka, Ruokakesko Oy, Vantaa

Syyskuu: Sihteeri Merja Savioja, Ruokakesko Oy, Helsinki

Lokakuu: Trukinkuljettaja Pekka Nylund, Logistiikka, Teolliset tuotteet, Ruokakesko Oy, Vantaa

Marraskuu: Asiakasryhmävastaava Vesa-Pekka Tuominen, Kespro Oy, Tampere

Jouluku: Työterveyshoitaja Irmeli Hiltunen, Hämeenkylässä työterveysasema, Vantaa

Vuoden esimieheksi valittiin Lähikeskon johtaja Aila Hirvoila.

Keskolaisilla on lukuisia mahdollisuuksia antaa palautetta myös suoraan ylimmälle johdolle. Keskon intranetissa Keskonetissä on "postia pääjohtajalle" -kanava ja "suora linja", jossa voi nimellä tai nimettömänä kommentoida Keskoa koskevia asioita.

Tasa-arvosuunnitelma

Keskossa on voimassa tasa-arvosuunnitelma, joka on laadittu vuonna 1996 ja jonka toteutumista on sen jälkeen seurattu vuosittain. Sen tavoitteena on mm. edistää naisten ja miesten tasa-puolista hakeutumista avoimiin tehtäviin, edistää tasapuolisesti mahdollisuuksia koulutukseen ja uralla etenemiseen, lisätä samanarvoisuutta palkkauksessa sekä poistaa tasa-arvon toteutumista vaikeuttavia asenteita.

Tasa-arvosuunnitelma on Keskon internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi/lyhyesti. Vuoden 2002 tilastoista kerrotaan tarkemmin keväällä 2003 julkistettavassa yhteiskuntavastuun raportissa.

Henkilöstösuunnitelmat

Henkilöstön osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen on vahvistanut avoimuutta ja sitoutumista. Jokaisessa

yksikössä laaditaan vuosittain henkilöstösuunnitelma, joka kattaa henkilöstön kehittämissuunnitelman, tiedonkulun ja palaverikäytännön määrittelyn sekä kehityskeskustelut.

Kehityskeskusteluissa asetetaan tavoitteet, annetaan palautetta ja suunnitellaan kunkin henkilökohtaista kehittymistä. Tytytyväisyys kehityskeskusteluihin oli tytytyväisyysmittauksen mukaan edelleen parantunut.

Koko henkilökuntaa koskeva palkkiopalkkajärjestelmä otettiin käyttöön nykymuodossaan 1997 Kesko Oyj:ssä ja suurimmassa osassa tytäryhtiöitä. Keskeisiä palkkioon vaikuttavia tekijöitä ovat konsernin kokonaistuloksen ja oman yksikön myynnin ja tuloksen kehittymisen lisäksi asiakastytytyväisyys. Esimiesten palkkiopalkan suuruuteen vaikuttaa myös henkilökunnan tytytytyväisyys. Vuodelta 2002 palkkiopalkkoja maksetaan runsaat 8,5 milj. euroa.

Työterveyshuolto

Työterveyshuolto panostaa etenkin työkykyä ylläpitävään toimintaan. Sen osuus työterveyshuollon toiminnasta on noin 40 %. Enenevässä määrin työterveyshuolto tekee työpaikkaselvityksiä ja ohjaa turvallisten, ergonomisten ja terveellisten työtapojen oppimista vahvistaen näin turvallisuuskulttuuria. Työterveyshuolto on osallistunut perehdytysohjelman tekoon ergonomisten työtapojen opettamiseksi uusille ja jo työssä oleville, varsinkin ruumiillisen työn tekijöille.

Keskon oman työterveyshuollon aloittamaan ja valvomaan kuntoutuksen osallistuu vuosittain noin 100 keskolaista. Kuntoutuksen toteuttaa ja maksaa Kansaneläkelaitos. Konsernin esimiehiä on osallistunut Kansaneläkelaitoksen ns. työoteturssiin, jonka tavoitteena on antaa esimiehille valmiuksia käsitellä työpaineita ja vahvistaa alaistensa hyvinvointia ja jaksamista. Työterveyshuolto on myös aktiivisesti mukana työsuojelu- ja ensiaputyössä.

Keskon eläkekassa

Keskon Eläkekassassa hoidetaan noin 4 000 Kesko-konserniin kuuluvan henkilön eläkevakuutus. Näistä noin 1 500 kuuluu Eläkekassan jo suljettuun osastoon A eli lisäedun piiriin. Eläkkeensaajia on noin 3 000. Vuosittain Eläkekassasta myönnetään 60-100 uutta eläkettä. Eläkkeellejäänti-ikä on vuodesta 1996 lähtien vuosittain hieman noussut ja on nyt noin 57,5 vuotta. Eläkekassa omistaa useita asuintaloja, jotka ovat pääosin keskolaisten työsuhteasuntoina. Tytäryhtiöiden henkilöstön eläkevakuutus hoidetaan Varma-Sammossa.

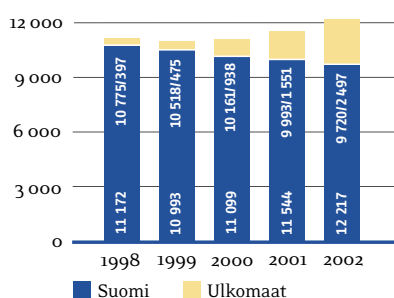
Keskon Sairauskassa

Keskon Sairauskassan toimintapiiriin kuuluu lähes 11 000 keskolaista. Sairauskassa hoitaa sairausvakuutuslain mukaisten etuuksien maksamisen.

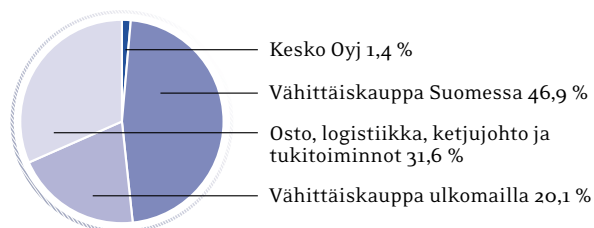
Keskon kerho

Henkilökunnan oma-aloitteista virkistystoimintaa järjestävä Keskon Kerho tekee työtä yhteishengen ja työkyvyn kehittämiseksi.

Konsernin henkilökunta keskimäärin

Konsernin henkilöstön jakauma toiminnoittain vuoden 2002 lopussa

Kesällä suoritettiin laaja kartoitus keskolaisten Kerhoon kohdistamista toiveista. Kerholta toivottiin runsaampaa tiedottamista ja tasapuolisempia mahdollisuuksia osallistua toimintaan eri puolilla konsernia. Kerhotoiminnan painopiste on jatkossa kuntoa kehittävässä liikunnassa.

Sisäinen asiakastytyväisyys

Vuosittain tehtävää sisäistä asiakastytyväisyyskyselyä uudistettiin niin, että henkilöstöllä oli entistä laajemmin mahdollisuus vastata. Vastausmäärä kasvoi merkittävästi. Asiakastytyväisyys säilyi kokonaisuutena samalla tasolla kuin vuotta aiemmin, mutta erot yksiköiden välillä pienenevät. Tyytyväisyystulokset sanallisine kommentteineen tukevat toiminnan kehittämistä yksikkötasolla.

K-instituutti

- tieto käytännön osaamiseksi

K-instituutti on K-ryhmän koulutuskeskus. Sen tehtävä on parantaa K-ryhmän ketjujen kilpailukykyä kehittämällä organisaatioiden ja henkilöstön osaamista sekä tukemalla muutosprosesseja. K-instituutilla on merkittävä rooli niiden työkalujen ja toimintatapojen rakentamisessa, joilla konsernin osaamista johdetaan.

Keskolaisten esimies-, päällikkö- ja johtamisvalmennukset sekä kansainvälistymisvalmennus ovat keskeiset yleisjohtolliset kehitysohjelmat. Tavoitteena on esimiesten osaamisen ja näkemysten laajentaminen sekä muutosvalmiuksien parantaminen.

Vähittäiskaupan kehittämissuunnitelmat koostuvat mm. myyjä-, esimies- ja yrittäjävalmennuksista. Johtamisen erikoisammattitutkinto K-JET on tarkoitettu sekä kauppiaille että keskolaisille. Yli puolet K-instituutin koulutuksesta suunnitellaan ja toteutetaan räätälöityinä asiakkaiden tarpeiden mukaan.

K-instituutissa opiskelee vuosittain noin 6 000–9 000 Keskon ja K-kauppojen työntekijää. K-instituutti on myös Suomen suurimpia kouluttajia kaupan alan ammattitutkintoihin. Vuonna 2002 merkittäviä hankkeita olivat mm. Johtamisen erikoisammattitutkinnon K-JET:in käynnistäminen, verkko-opiskelun laajentaminen kauppiasvalmennuksiin ja koko maan kattavan hygieniosaamiskoulutuksen käynnistäminen.

Kesko ja K-kauppiasliitto toteuttivat yhdessä vuonna 2002 Trainers' Housen kanssa mittavan ketjutoiminnan läpiviennin ja asiakaspalvelun kehittämisen liittyneen valmennusohjelman K-kauppiaille ja kaupan henkilökunnalle.

K-instituutin toiminta 1998-2002

	1998	1999	2000	2001	2002
Liikevaihto, milj. euroa	3,4	4,3	4,4	4,9	3,9
Henkilöstön määrä	47	57	60	63	48
Opiskelijatyöpäivien lukumäärä	23 236	25 372	22 652	22 349	19 096
Opiskelijoiden lukumäärä	8 593	9 447	6 665	9 180	6 147

Autonkuljettaja Timo Akkanen Kespedistä lastaamassa kierrätyskuljetusta Keskon keskusvarastolla Vantaalla.

Kesko vastuunkantajana

Kuluttajapalvelupäällikkö Marita Välinen (vas.) sekä kuluttajaneuvoja Jenni Kunnaala Ruokakeskon kuluttajapalvelusta.

Kesko haluaa toimia vastuullisesti suhteissaan sidosryhmiinsä ja yhteiskuntaan. Viime vuosina yhteiskuntavastuu on Keskoissa määritelty aiempaa tarkemmin, ja siitä on tullut tärkeä osa Keskon arvoja ja toimintastrategiaa.

Kesko on määritellyt yhteiskuntavastuunsa sisältöä kansainvälisesti yleistyneen kolmijaon – ns. Triple Bottom Line –ajattelun mukaisesti. Siinä yhteiskuntavastuu jaetaan

- taloudelliseen vastuuseen
- sosiaaliseen vastuuseen
- ympäristö vastuuseen

Erillinen raportti kertoo tarkat tulokset

Kesko arvioi vastuutaan sekä välittömien että välillisten vaikutusten osalta: **välittömät** liittyvät omaan toimintaan ja **välilliset** koskevat tavarantoimittajia ja muita alihankkijoita. Vastuullisuutta mitataan tunnusluvuilla, jotka noudattavat kansainvälistä kestävä kehityksen raportointisuositusta (Global Reporting Initiative, GRI).

Kesko on julkaissut nyt kahtena vuonna erillisen GRI-mallin mukaisen yhteiskuntavastuun raportin suomeksi ja englanniksi. Raportissa kerrotaan tuloksia yhteiskuntavastuun osa-alueilta. Raportoinnilla halutaan myös aktivoida yritysten yhteiskuntavastuuta ja edistää yhtenäisiä käytäntöjä. Vuoden 2002 raportti ilmestyy keväällä 2003.

Yhteiskuntavastuu on osa arkitoimintaa

Yhteiskuntavastuuta koskevat toimintasuunnitelmat sisältyvät Keskon yksiköiden pitkän tähtäimen suunnitteluun ja vuosisuunnitteluun. Keskon tavoitteena on edelläkävijyys monella yhteiskuntavastuun osa-alueella, kuten ympäristötoimissa, sosiaalisessa laadunvalvonnassa ja vastuullisuuden raportoinnissa. Pitkän aikavälin tavoitteena on ympäristö- ja sosiaalisten riskien minimoimisen ohella parantaa toiminnan kannattavuutta ja saavuttaa selvää kilpailuetua.

Taloudellinen vastuu

Taloudellinen tulos on yhteiskuntavastuun kulmakivi. Jos taloudellinen tulos on heikko, muu vastuun kantaminen vaikeutuu. Vastaavasti sosiaalisen tai ympäristövastuun kantaminen ei saa heikentää yrityksen taloudellista tulosta.

Perinteinen tuloraportointi kertoo taloudellisesta suorituskyvystä. Taloudellista vastuuta mitattaessa lähtökohtana ovat tilinpäätöksen keskeiset tunnusluvut, mutta tulosta eritellään omistajien lisäksi muidenkin sidosryhmien hyvinvoinnin kannalta. Keskolle näitä ryhmiä ovat mm. työntekijät, tavaroiden ja palvelujen toimittajat, asiakkaat, valtio ja kunnat sekä yleishyödylliset yhteisöt. Taloudellinen menestys tuottaa myös sidosryhmille hyvinvointia.

Kesko on merkittävä ostaja ja työllistäjä

Keskolla on noin 14 500 kotimaista ja 4 500 ulkomaista, aktiivista tavaroiden ja palvelujen toimittajaa. Keskon ostot toimittajilta vuonna 2002 olivat noin 5,7 miljardia euroa, eli lähes 90 % liikevaihdosta. Keskon kasvu edistää myös sen yhteistyökumppanien toiminnan kasvua. Valtaosa Keskon ostoista on ostoja Suomesta, joten kasvu ylläpitää ja lisää työpaikkoja sekä palkka- ja verotuloja monella paikkakunnalla. Keskon omasta henkilökunnasta kerrotaan sivuilla 14–17.

Vakaa tuotto omistajille

Kesko on koko toimintansa ajan vuodesta 1940 tuottanut voittoa ja jakanut osinkoa vuotta 1967 lukuun ottamatta. Osakkeenomistajilleen Kesko on turvannut myös laman aikana hyvän vuosituoton. Efektiivinen osinkotuotto (B-osake) on viiden viime vuoden aikana ollut keskimäärin 8,1 %. Keskon osakkeista ja osakkeenomistajista kerrotaan sivuilla 50–57.

Kauppaverkosto

Keskon myynnistä on hieman yli puolet myyntiä K-kauppiaille Suomessa. Keskon omien vähittäiskauppojen osuus myynnistä Suomessa, Baltiassa ja Ruotsissa on vajaa viidennes.

Kesko tarjoaa yhdessä K-kauppioiden kanssa Suomessa maan kattavan ja monipuolisen palveluverkoston, jota postimyynti ja verkkokauppa täydentävät. Kuluttajat arvioivat kaupan vastuullisuutta mm. palvelujen saavutettavuudella. K-kauppoja oli vuoden 2002 lopussa 398 kunnassa, kun kuntia on Suomessa 448. Kaikista suomalaisista 47 % asuu enintään kilometrin päässä K-ruokakaupasta. Myös Virossa Keskon ruokakauppaverkosto on jo varsin kattava ja kauppoja oli yhteensä lähes 50.

K-ryhmän erikoistavara-kauppoja Suomessa oli vuoden 2002 lopussa yhteensä 651. Baltian maissa rautakauppoja oli 5 ja maatalouskauppoja 9. Ruotsissa oli 11 rautakauppaa.

Taloudellinen tuki lähiyhteisöille

Kesko ja sen tytäryhtiöt tukevat noin sataa yleishyödyllistä järjestöä ja yhteisöä. Kesko tukee etenkin lasten ja nuorten kehitystä kannustaen liikkumiseen, yritteliäisyyteen ja uuden luomiseen. Tukea on suunnattu mm. nuoriso- ja liikuntajärjestöille, yleisivistäviin hankkeisiin, ympäristönsuojeluun ja lasten terveydenhoitoon. Lisäksi K-kauppioiden yhteistyö paikallisten järjestöjen ja urheiluseurojen kanssa on merkittävää.

Kesko-konsernin maksamaa taloudellista tukea eritellään yhteiskuntavastuun raportissa. Tärkeimpiä kohteita ovat tiede-keskus Heureka ja Nuori Suomi -järjestö. Heurekan tavoitteena on tuottaa oivaltamisen iloa ja kannustaa itsenäiseen ajatteluun. Nuori Suomi edistää lasten ja nuorten hyvinvointia liikunnan avulla. Keskon vuosittain järjestämiin Lasten Olympialaisiin osallistui kesällä 2002 noin 212 000 liikunnan ystävää.

Ympäristövastuu

Kesko julkaisi ensimmäisen ympäristöpolitiikkansa vuonna 1990. Se uudistettiin vuonna 1996. Samana vuonna Kesko aloitti ISO 14001 -standardiin perustuvan ympäristöjärjestelmän rakentamisen. Järjestelmä on nyt sertifioitu kaikkien ympäristön kannalta merkittävimpien toimintojen osalta ja sen käyttö etenee myös Anttila- ja Kodin Ykkönen -tavarataloissa.

Keskon **välittömistä** ympäristövaikutuksista merkittävimmät syntyvät:

- tavaroiden varastoinnista, käsittelystä ja kuljetuksista
- kiinteistöjen rakennuttamisesta ja käytöstä
- jätehuollosta

Kesko voi vähentää välittömiä ympäristövaikutuksiaan mm. kehittämällä tavoitteellista ympäristöjohtamista ja -laskentaa ja edistämällä rakennuttamisensa ekotehokkuutta.

Keskon kannalta **välillisiä** vaikutuksia ovat myytävien tuotteiden valmistuksessa ja käytössä syntyvät ympäristöhaitat. Kesko voi vähentää haittoja esittämällä valmistajille toivomuksia, edistämällä ympäristömerkittyjen tai muuten ympäristömyötäisten tuotteiden myyntiä ja jakamalla kuluttajille ympäristötietoa. Myös tuotteiden ja pakkausten kierrätyksen ja hyötykäytön edistäminen on tärkeää.

ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä

Sertifioitu ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä oli vuoden 2002 lopussa käytössä

- Ruokakesko Oy:n logistiikassa
- kuljetus- ja huolintayhtiö Kesped Oy:ssä
- kahvipaahtimo Viking Coffee Oy:ssä
- Anttila Oy:n keskusyksikön toiminnoissa
- yhdeksässä Anttila- ja seitsemässä Kodin Ykkönen -tavaratalossa
- kiinteistöjen huolto- ja ylläpitotoiminnoissa (ulkoistettu ABB Kiinteistöpalvelut Oy:lle)

Ympäristöjärjestelmän käyttäjiä on näissä yksiköissä yhteensä noin 3 200.

K-ympäristökaupat

K-kaupoissa on käytössä Keskon, K-kauppiasliiton ja Suomen Luonnonsuojeluliiton kehittämä toimintamalli - K-ympäristökauppadiplomi - joka auttaa K-kauppoja vähentämään toimintansa ympäristökuormitusta ja opastamaan asiakkaita ympäristömyötäiseen kulutukseen. Diplomin vaatimukset - esimerkiksi

ruokakaupassa yli 160 tarkastuskohtaa – uudistetaan vuosittain. Vaatimusten täyttymisen arvioi ulkopuolinen katsastaja. Vuoden 2002 lopussa K-ympäristökauppoja oli 175, joista ruokakauppoja oli 162 ja rautakauppoja 13.

KELO-laskentamalli

Tuloksellinen ympäristöjohtaminen vaatii tuekseen kehittyneitä tietojärjestelmäratkaisuja. Ruokakesko on panostanut merkittävästi ympäristöjärjestelmään ja kehittänyt logistisen ketjun ympäristölaskentamalliin KELOn (kestävä logistiikka). Sen avulla seurataan mm. varastointi- ja terminaalitoimintojen materiaali-, energia- ja jätevirtoja, kuljetusten ympäristökuormitusta sekä pakkausmateriaalimääriä ja hyötykäyttöä. Toiminnan kustannuksia ja ympäristövaikutuksia seurataan rinnakkain.

Ekotehokas rakentaminen

Keskon rakennuttamisessa sovelletaan ns. "kuori ja kasetti" -mallia, jossa rakennuksen sisällä tapahtuvaa liiketoimintaa eli kasettia voidaan joustavasti muuttaa useita kertoja rakennuksen elinkaaren aikana. Ekotehokkaasta rakentamisesta kerrotaan sivulla 23.

Energian säästäminen

Kesko on sitoutunut Kiinteistö- ja rakennusalan energiansäästö-sopimukseen (KRESS). Tavoitteena on alentaa lämmön ominaiskulutusta vuoden 1998 tasosta 15 % vuoteen 2010 mennessä ja kääntää sähkön ominaiskulutuksen kasvu laskuun ennen vuotta 2005. Alustavat näkymät ovat lupaavat ja osoittavat tarvittavien investointien takaisinmaksuaikojen olevan vain puolesta vuodesta kahteen vuoteen.

Energiaseurantaa on tarkennettu edelleen (katso yhteiskunta-vastuun raportti). Vuonna 2002 Keskon ja sen hallinnoimissa kauppapaikoissa toimivien K-kauppioiden yhteinen sähkönkulutus oli 644 GWh. Kulutus kasvoi 2,5 %. Lämpöenergiaa käytettiin 282 GWh, jossa vähennystä 2,7 %.

Hiilidioksiditase

Keskossa on vuodesta 1999 laadittu sähkön ja lämmön kulutuksesta ympäristöprofiili. Siinä eritellään ostetun energian tuotannossa syntyneet keskeiset päästöt, niiden vaikutus ilmastonmuutokseen, radioaktiivisen jätteen määrä sekä käytetyn energian jakautuminen uusiutuvaan ja uusiutumattomaan.

Kun käytetyn energian tuotannossa syntyviin hiilidioksidipäästöihin lisätään kuljetusten ja henkilökunnan työmatkojen aiheuttamat päästöt, saadaan tunnusluku, jota kutsutaan hiilidioksiditaseksi. Vuoden 2002 tiedot julkaistaan Keskon yhteiskuntavastuun raportissa.

Ympäristöarvot ostopäätöksissä

Ympäristö- ja eettisten arvojen vaikutusta kuluttajien ostopäätöksiin on seurattu tutkimusten avulla. Noin 90 % Suomen

kuluttajista pitää yritysetiikkaa tärkeänä ja peräti 70 % sanoo palkinneensa tai rangaisseensa yrityksiä ostopäätöstensä kautta. Noin 80 % on kokeillut luomutuotteita ja lähes 70 % Reilun kaupan tuotteita.

Ruokakaupassa luomutuotteiden myynti on jatkanut kasvuaan. Keskon valikoimissa oli vuoden 2002 lopulla 445 luomutuotetta ja 215 ympäristömerkittyä tuotetta. Lisäksi K-kauppiat hankkivat paikallisten luomutuottajien tuotteita ja muuta lähiruokaa asiakkaidensa toiveiden mukaisesti.

Rautakeskon valikoimissa on runsaasti ympäristö-, energia- tai päästöluokkamerkillä varustettuja tuotteita. Sertifioitujen puutavaran ja kalusteiden osuus on kasvussa, ja kestopuun kierrätys on laajentunut K-rauta-kauppojen lisäksi Rautia-kauppoihin. Käyttötavarakaupassa on meneillään useita kierrätysprojekteja; mm. sähkö- ja elektroniikkalaitteiden valtakunnallinen kierrätysjärjestelmä on käynnistymässä.

Sosiaalinen vastuu

Kesko jakaa sosiaalisen vastuunsa ympäristövastuun tapaan kahteen osaan. **Välitön** vastuu koskee omaa henkilökuntaa, jonka koostumuksesta, hyvinvoinnista ja työssä viihtyvyydestä on olemassa runsaasti tietoa. Henkilöstöasioita esitellään sivuilla 14–17 sekä erillisessä yhteiskuntavastuun raportissa.

Keskon myymien tuotteiden hankintaketjussa työskentelevät ihmiset kuuluvat **välillisen** sosiaalisen vastuun piiriin. Tuotteiden sosiaalisen laadun kehittäminen kohdistuu tässä vaiheessa lähinnä sellaisiin kehitysmaihin, joissa työoloja ja -ehtoja koskeva lainsäädäntö tai sen valvonta on puutteellista. Keskossa on tehty omaa suoraa tuontia koskeva riskianalyysi, jonka tuloksena valvonta on ulotettu 35 maahan. Näistä maista tehtävien ostojen osuus on Keskon tuonnista noin 16 % ja myynnistä noin 1 %.

SA 8000 -standardi

Kehitysmaissa toimivien yritysten sosiaalisen laadun valvonta edellyttää tietoa kansainvälisistä sopimuksista ja kansallisesta lainsäädännöstä. Työntekijöiden haastatteleminen on olennainen osa valvontaa, joten vaatimuksena on paikallisten olosuhteiden ja kielen tuntemus. Keskon ostajat on koulutettu tuntemaan työelämän kansainväliset vähimmäisnormit, mutta he eivät voi itse vastata tuotannon valvonnasta. Kesko käyttää tässä työssä kansainvälistä standardia ja koulutettuja, puolueettomia auditoijia.

Kesko soveltaa kehitysmaastoissaan periaatteita, jotka perustuvat YK:n ihmisoikeuksien julistukseen ja lapsen oikeuksien yleissopimukseen sekä Kansainvälisen Työjärjestön ILO:n työelämä sääteleviin yleissopimuksiin. Käytännön työkaluna on näistä säädöksistä koottu Social Accountability SA 8000 -standardi. Keskon ostajien tehtävänä on edistää standardin käyttöä niin, että mahdollisimman moni tavarantoimittaja todistaa noudatta-

vansa työelämän kansainvälisiä normeja hankkimalla sertifiointiin. Auditointityössä yhteistyökumppanina on Bureau Veritas Quality International.

Sosiaalisen laadunvalvonnan tuloksia esitellään yhteiskuntavastuun raportissa. Riskianalyysin piiriin kuuluu noin 450 yritystä, joista 17 oli vuoden 2002 loppuun mennessä saanut SA 8000-sertifiointin. Näiden palveluksessa on 26 000 työntekijää.

Yhteistyötä maahantuojien kesken

Paitsi omissa ostoissaan, Kesko haluaa edistää sosiaalisten laatuvaatimusten käyttöä sekä kansainvälisessä kaupassa että toimintamaidensa kotimarkkinoilla. Julkaistessaan omat periaatteensa keväällä 2000 Kesko teki suomalaisille maahantuojille aloitteen tuontikaupan eettisten periaatteiden laatimisesta. Aloite johti Vastuullisen tuontikaupan verkoston perustamiseen marraskuussa 2001.

Verkoston kuuluu 14 yritystä - merkittävimmät ruokakaupan ryhmittymät sekä vaate- ja kenkävalmistajia ja -maahantuojia - ja se toimii Keskon puheenjohtolla Keskuskauppakamarin yhteydessä. Jäsenet noudattavat tuonnissaan periaatteita, jotka vastaavat Keskon aiemmin käyttöönottamia ja joiden käyttöä voidaan auditoida SA 8000 -standardin avulla. Lisätietoa verkoston toiminnasta saa osoitteesta www.keskuskauppakamari.fi.

Ennaltaehkäisevä työ

Kesko osallistuu työolosuhteiden kehittämisen lisäksi myös sosiaalisten epäkohtien ennaltaehkäisemiseen. Keskon resurssit ovat ongelmien laajuuteen nähden rajalliset. Tarkoituksena on käytännön esimerkein osoittaa, että yritysten kannattaa panostaa myös ennaltaehkäisevään työhön, ja että tuloksia voi saada aikaan pienimuotoisissakin kumppanuusohjelmissa.

Kesko on rahoittanut vuodesta 2000 lähtien Intian UNICEFin toteuttamaa lapsityövoiman käyttöä ehkäisevää projektia Bhiwandin kaupungissa lähellä Mumbaita. Bhiwandiin on keskittynyt kutomoteollisuutta, jonka palveluksessa on paljon lapsia, lähinnä 7-14-vuotiaita poikia. Projektin kenttätyöntekijät tekevät yhteistyötä yritysten, viranomaisten, koulujen ja perheiden kesken.

Kesko osallistuu Suomen UNICEFin kautta myös Global Movement for Children -hankkeeseen, jonka Suomessa keräämät varat käytetään tyttöjen koulunkäynnin edistämiseen Nepalissa.

Kesko julkaisee vuodelta 2002 erillisen yhteiskuntavastuun raportin. Julkaisujen tilaukset ks. sivu 65.

Yläkuva: Tuotetutkimuspäällikkö Matti Kalervo (vas.), laborantti Leena Koponen ja kotitalousopettaja Leena Korkalainen K-koekeittiössä Helsingissä. Alakuva: Ympäristösuunnittelija Saila Grav Ruokakeskosta tutkimassa Vantaalla K-supermarket Jättijaon pesuainevalikoimaa. >

Brandit

Kesko on ollut merkin tekijä pitkään, jo kauan ennen kuin käsite brandi vakiintui Suomeen. Kesko ja sinivalkoinen K-merkki ovat tulleet tutuiksi kaikille Suomessa yrityksen yli 60-vuotisen historian aikana. Keskon vahvuus ja varsinaiset brandit ovat sen toimialakohtaiset kauppaketjut. Jokaisella ketjulla on oma mielikuvansa ja niille on määritelty omat asiakaslupauksensa sekä kohderyhmänsä. Ketjubrandeja rakennetaan pitkäjänteisesti ja ne ovat poikkeuksetta oman alansa vahvoja, arvostettuja ja tunnettuja tekijöitä.

Tunnettuja brandeja

Osa ketjubrandeista on liitetty selkeästi K-merkin ja Keskon yhteyteen. Näin hyödynnetään Keskon mielikuvaa perinteisenä ja luotettavana, suomalaisena kauppana. Osa ketjuista markkinoidaan itsenäisinä ja oman brandinsa voimin. Näin toimitaan etenkin erikoistavarakaupassa, jossa myymälät täytyy profiloida imagoaltaan tarkemmin tietyille asiakasryhmille.

Positioinnilla pyritään varmistamaan ketjujen kilpailukyky sekä luomaan mahdollisimman vahvat brandit, jotka tukevat

K-merkin juuret ulottuvat yli 50 vuoden päähän. Vuoden 1947 marraskuussa merkki laitettiin laadun tunnukseksi yhteensä 2 500 K-kaupan ikkunaan.

Plussa-kanta-asiakasjärjestelmä esiteltiin kuluttajille marraskuussa 1997.

Ensimmäiset Pirkka-tuotteet tulivat myyntiin kauppojen hyllyille vuonna 1986.

asetettuja tavoitteita. Suomessa Keskoa ja sen ketjuja yhdistää vahva ja positiivinen mielikuva kauppiasyrittäjyydestä, hyvästä asiakaspalvelusta sekä paikallisesta toiminnasta ja asiakkaiden tarpeiden täyttämistä. K-rauta rakentaa yhtenäistä brandia Suomen lisäksi Ruotsissa ja Baltiassa. Citymarket-brandi on Ruokakeskolla käytössä sekä Virossa että Latviassa. Kummassakin maassa on sen lisäksi oma halpamyymäläbrandinsa.

Kaikki ketjut on esitelty tarkemmin toimialakatsauksissa sivuilla 24–45.

Ketjujen lisäksi Kesrolla on vahva kanta-asiakasbrandi Plussa sekä omia tuotebrandeja, joista tunnetuin on Pirkka. Tutkimusten mukaan sekä Plussa että Pirkka ovat kaikille suomalaisille tuttuja. Keskon asemaa merkkien tekijänä ja markkinointiyhtiönä korostaa se, että yhtiö myy, markkinoi ja tuo maahan tuhansia merkkituotteita toimialayritystensä kautta.

Toimialatuntemuksen hyödyntäminen

Jokainen ketju hoitaa itsenäisesti oman markkinointinsa. K-ruokakauppojen yhteistä mainontaa koordinoi Ruokakeskon markkinointi. Näin pystytään parhaiten hyödyntämään niiden toimialatuntemus sekä vastaamaan kilpailun asettamiin vaatimuksiin. Käytännön markkinointi- ja brandityössä hyödynnetään kaikkia tilanteeseen ja kohderyhmään parhaiten sopivia, nykyaikaisia kanavia ja välineitä.

Ruokakeskon ketjukonseptit uusittiin vuoden 2002 helmikuussa ja jatkossa Suomessa keskitytään viiteen kauppaketjuun. Ketjujen brandi-ilmeet uusittiin siten, että K-merkki on entistä vahvemmin esillä. Tätä kautta parannetaan entisestään K-ryhmän kauppojen tunnistettavuutta ja tuodaan K-merkin positiivista imagoa esiin. Uudistuksella pyritään vastaamaan entistä paremmin kuluttajien tarpeisiin ja hakemaan tehokkuutta mm. markkinointiin.

Onnistunut ja pitkäjänteinen markkinointi sekä kanta-asiakasjärjestelmän toimivuus ja monipuolisuus ovat olleet Plussan menestyksen tausta. Plussa on K-ryhmän tukibrändi, joka palkitsee ostosten keskittämistä ja yhdistää ryhmän ketjujen ja yhteistyökumppaneiden tuote- ja palveluntarjonnan kokonaisuudeksi. Plussa toimii yhdistävänä elementtinä koko ryhmän markkinoinnissa ja sen avulla syvennetään kauppojen ja kuluttajien välistä suhdetta.

Kesko on Suomen johtava kaupan alan yritys, joka panostaa vahvoihin brandeihin, markkinointiin sekä kaupan konseptien ja toimintamallien tehostamiseen. Vahvat brandit herättävät luottamusta kuluttajissa, auttavat erottautumaan kilpailijoista ja varmistavat kilpailukykyyn myös tulevaisuudessa.

Kiinteistöt

Keskon kiinteistötoiminnan tavoitteena on tukea Keskon toimialojen kasvua ja liiketoimintaa. Keskeisiä menestystekijöitä ovat rakentamisen ja kiinteistöjen käytön kustannustehokkuus sekä kyky reagoida joustavasti nopeasti muuttuviin olosuhteisiin.

Kukin Keskon toimialayhtiö vastaa oman vähittäiskauppaverkostonsa suunnittelusta ja kauppapaikkojen hankinnasta. Kiinteistökesko vastaa keskitetysti kiinteistöjen rakennuttamisesta, ylläpidosta, riskienhallinnasta ja pääoman tuoton valvonnasta.

Kiinteistötoiminnan ohjaus

Kiinteistöpääomien ohjaamiseksi konsernin käytössä olevat kauppapaikkakiinteistöt luokitellaan vuosittain sen mukaan, mikä on niiden merkitys Keskolle.

- **Peruskohteet** ovat strategisesti tärkeimpiä tiloja. Niiden hallinnalla varmistetaan liiketoiminnan perusedellytykset.
- **Takaisinvuokrauskohteet** ovat konsernin omistamia tiloja, jotka voidaan myydä, mutta vuokrata edelleen konsernin käyttöön.
- **Kehityskohteisiin** kuuluvat kiinteistöt, joiden suunniteltu käyttö edellyttää kiinteistökehitystoimintaa.
- **Realisointikohteille** Keskolla ei ole omaa käyttöä ja ne pyritään myymään.

Perus- ja takaisinvuokrauskohteiden osuus kirjanpitoarvosta on noin 85 %. Realisointikohteiden osuus on vähäinen.

Suurimmat kiinteistöinvestoinnit kohdistuvat Ruokakeskon ja Rautakeskon tarvitsemiin kiinteistöihin. Uusista kauppapaikoista osa on kiinteistösijoitusyhtiöiden omistuksessa ja osa Keskon omistuksessa.

Ekotehokas rakentaminen

Keskon rakennuttamisessa on käytössä ekotehokas rakennuttamismalli. Sillä tarkoitetaan kauppapaikkahankkeen koko elinkaaren aikaisten kustannusten ja ympäristökuormituksen minimoimista. Tavoitteena on yhteistyössä rakennuksen elinkaareen vaikuttavien muiden toimijoiden kanssa luoda liiketiloihin, joiden investointikustannukset ovat kohtuulliset ja elinkaarikustannukset tavanomaista alhaisemmat.

Avainmenetelmä elinkaarikustannusten ja ekotehokkuuden hallinnassa on ns. kuori ja kasetti -konsepti, jossa liikerakennus jaetaan pitkäikäiseen kiinteistökuoreen ja nopeasti vaihtuvaan liiketoimintakasettiin. Kustannukset pystytään näin kohdistaa-

maan joko kiinteistöön tai liiketoimintaan, mikä helpottaa investointien ohjaamista ja hallitsemista.

Syyskuussa 2002 Euroopan rakennusperintöpäivät palkitsi Keskon rakennusperinnön säilyttämisestä Forssassa, johon on saneerattu hienovaraisesti vanhaa säilyttäen nykyaikainen kauppakeskus Finlaysonin vanhaan kutomoon.

Kiinteistötoiminta Baltiassa ja Ruotsissa

Keskon kansainvälistymistavoitteiden saavuttamiseksi panostukset kiinteistötoimintaan ja kauppapaikkahankkeisiin etenkin Virossa ja Latviassa ovat merkittäviä. Kauppapaikkahankinnan ja rakennuttamisen resurssit on lisätty merkittävästi.

EBRD:n (Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki) ja sen yhteistyökumppaneina toimivien pankkien kanssa joulukuussa 2001 solmitun yhteistyösopimuksen mukaiset 57 miljoonan euron investoinnit Virossa ja Latviassa toteutetaan kokonaisuudessaan vuoden 2004 loppuun mennessä.

Ruotsissa uudet kauppapaikat ovat kiinteistösijoittajien omistuksessa ja Kesko vuokraa ne liiketoiminnan tarpeiden mukaiseksi ajaksi.

Kiinteistöjen hoito ja ylläpito

Keskon omistamien ja vuokraamien kiinteistöjen hoidosta ja ylläpidosta vastaa ABB Oy Kiinteistöpalvelut.

Suomen kiinteistökannan jakautuminen 2002, m²

Etelä-Suomi	1 286 000
Lounais-Suomi	363 000
Länsi-Suomi	355 000
Itä-Suomi	388 000
Pohjois-Suomi	282 000
Yhteensä	2 674 000

Kesko-konsernin omistaman ja vuokraaman kiinteistökannan sijoittuminen 2002

	Omistus m ²	Vuokra m ²	Yhteensä m ²
Suomi	1 101 000	1 573 000	2 674 000
Ruotsi	0	71 000	71 000
Viro	98 000	23 000	121 000
Latvia	30 000	11 000	41 000
Liettua	0	4 000	4 000
Yhteensä	1 229 000	1 682 000	2 911 000

Ruokakesko

Ruokakesko Oy toimii ruokakaupan liiketoimintamallien kehittäjänä sekä tukku- ja vähittäiskauppana Suomessa ja Baltiassa. Ruokakeskon keskeiset liiketoiminnot ovat Suomen K-ruokakauppojen ketjutoiminta, Kespro Oy:n suurtalouskauppa ammattiasiakkaille sekä päivittäistavaroiden vähittäiskauppa Baltiassa. Ruokakauppa on Keskon toimialoista suurin. Sen osuus Kesko-konsernin liikevaihdosta on 56 %.

Suomessa Ruokakesko toimii tiiviissä ketjuyhteistyössä K-ruokakauppioiden kanssa ja vastaa mm. kauppakonseptien kehittämistä, hankinta- ja logistiikkapalveluista, verkostosta, ketju-markkinoinnista ja kauppiasurkseista. Baltiassa Ruokakesko toimii päivittäistavaroiden vähittäis- ja tukkukauppana.

K-ruokakauppojen kehittämisen perustana on vahva asiakaslähtöisyys. Operatiivinen tehokkuus perustuu koko logistisen toimintaketjun ohjaukseen, tiedonhallintaan sekä ostovolyymien tehokkaaseen yhdistämiseen.

Markkina-asema ja kilpailuedut

K-ruokakaupat ovat Suomen päivittäistavarakaupan markkinajohtajia. Myös tytäryhtiö Kespro on toimialallaan markkinajohtaja. Baltiassa Ruokakeskon tavoitteena on markkinajohtajuus.

Ruokakeskon vahvuuksia

- K-ruokakauppaketjut ovat Suomessa tunnetuimpia kaupan merkkejä
- K-ruokakauppojen tarjonta kattaa erilaiset asiakasryhmät
- K-ruokakaupat muodostavat Suomen kattavimman kauppaverkoston
- kyky hyödyntää vähittäis- ja suurtalouskaupan synergiaetuja sekä Suomessa että Baltiassa
- vahva yhteistyö K-kauppiaasyrittäjien kanssa Suomessa
- kansainvälinen ostopyhteistyö
- vahvat omat merkkituotteet Suomen markkinoilla
- asiantuntemus ympäristökaupan alalla

Suomi

Kauppaketjut

K-citymarket on monipuolinen ja edullinen hypermarket-kokoluokan (pinta-ala noin 10 000 m²) kauppa. Laajat valikoimat käsittävät sekä päivittäis- että käyttötavaroita. K-citymarketin asiakaslupaus on "kaikki kerralla".

K-supermarket on lupauksensa mukaisesti "tavallista parempi ruokakauppa", jonka erityisvahvuutena ovat vahva ruokaosaaminen sekä laajat ja monipuoliset tuoretuotevalikoimat.

K-marketit ovat kaupunkilähiöiden ja kuntakeskuksien lähikauppoja, jotka tarjoavat hyvän päivittäistavaravalikoiman kilpailukyysisin hinnoin.

K-extrat ovat kooltaan pieniä maaseudun lähikauppoja, joista asiakas löytää päivittäin tarvitsemansa tuotteet ja joissa palvelun rooli korostuu. Monella niistä on nimensä mukaisesti lisäpalveluja kuten maatalous- ja rautamyntiä, polttoainejakelua sekä veikkaus- ja asiamiespostipalveluja.

K-pikkolot ovat kaupunkien moderneja lähikauppoja. K-pikkolot tarjoavat nopeita ja monipuolisia ruokaratkaisuja panostuksen erityisesti valmisruokiin ja take away -tuotteisiin. K-pikkolot hyödyntävät pitkiä aukioloaikoja.

Yhteensä K-ruokakauppoja on Suomessa noin 1 100. Niiden markkinaosuus Suomessa vuonna 2002 oli arviolta runsaat 36 %.

Ruokakeskon omat merkkituotteet ovat Suomen markkinoilla tunnettuja. Merkittävin on positiivisen laatu- ja hintamielikuvan omaava Pirkka, jonka tunnettuus on lähes 100 %. Pirkka-tuotteita on yli 1 000. Rico-tuotesarjaan kuuluu tuontihedelmiä ja -vihanneksia. Euro Shopper on K-ruokakauppojen halpa vaihtoehto. Sarjassa on peruselintarvikkeita ja kodintarvikkeita. Costa Rica on K-ruokakauppojen oma kahvimerkki.

Logistiikka Suomessa

Ruokakeskon logistiikka ohjaa pääosin K-kauppojen tavaravirrasta hyödyntäen sekä suoratoimituksia että varasto- ja terminaaliverkostoa. Suomen päävarastot ja -terminaalit ovat Vantaalla, Turussa ja Tampereella. Vantaalla ja Tampereella varastoidaan teolliset elintarvikkeet. Pakasteet ja non food -tuotteet varastoidaan Vantaalla. Turussa varastoidaan viileää tilaa vaativat tuoretuotteet. Hedelmiä ja vihanneksia varastoidaan kaikilla kolmella paikkakunnalla.

Päävarastoja täydentävät alueelliset lähiterminaalit, joiden kautta ohjataan suurin osa lihateollisuuden tuotteista sekä pääosa Lähikeskon (K-market, K-extra ja K-pikkolo) ja Kespro Oy:n tavaravirroista. Huolinta- ja kuljetuspalveluissa Ruokakesko käyttää pääosin Keskon tytäryhtiön Kesped Oy:n palveluita.

Kespro Oy

Ruokakeskon tytäryhtiö Kespro Oy tarjoaa Suomessa toimitus- ja noutotukkipalveluja. Sen asiakkaita ovat mm. ravintolat, suurtaloudet, huoltamot, kioskit, leipomot ja teollisuus. Kespro on toimialallaan johtava yritys Suomessa. Kespro on kehittänyt perinteisen toimitusmyynnin ja noutotukkujen rinnalle uuden tukkukonseptin

< Markkinointisuunnittelija Leena Puukilainen ja kotitalousopettaja Leena Korkalainen Ruokakeskosta valmistelemissa kuvauksissa.

(uuden ajan tukku), jossa asiakas saa kaikki elintarvikkeet, alko-holijuomat ja käyttötavarat yhdellä tilauksella ja toimituksella.

Kesprolla on 18 noutotukkuja sekä seitsemän myyntiyksikköä eri puolilla Suomea. Kespron omia Menu-merkkituotteita on noin 340. Niiden myynnin kehitys on jo useana vuonna ylittänyt HoReCa-toimialan yleisen kehityksen.

Viro

Ruokakesko on laajentunut aktiivisesti Baltian markkinoilla. Virossa on kaksi Citymarketia Tallinnassa, yksi Pärnussa ja yksi Tartossa. Lisäksi Ruokakesko omistaa Viron suurimman halpamyymäläketjun, Säästumarketin, johon kuuluu yli 40 kauppa. Ruokakeskolla on Virossa myös kaksi Supernetto-pikatukkuja.

Keskolla on Tallinnan Jürissa 15 000 m²:n logistiikkakeskus, joka tukee Keskon oman vähittäiskauppaverkoston rakentamista ja toimii maahantuontivarastona. Samalla se tarjoaa myös Viron elintarviketeollisuudelle tehokkaan jakelu- ja vientikanavan. Ruokakeskon markkinaosuus Viron ruokakaupasta on noin 20 %.

Latvia

Ruokakesko toimii Latviassa Citymarket- ja SuperNetto-ketju-konsepteilla. Latviassa on kaksi Citymarketia ja yksi SuperNetto-halpamyymälä.

Kansainvälinen ostoyhteistyö

Ruokakesko on mukana AMS (AMS Marketing Service BV) -yhteistyössä Euroopan merkittävien päivittäistavaraketjujen kanssa sekä WorldWide Retail Exchange -kauppapaikan osakas. WWRE on internetissä toimiva business to business -markkinapaikka. Kansainvälinen ostoyhteistyö tuo synergiaetuja osakkailleen.

Toimintaympäristö ja tulevaisuuden näkymät

Ruokakeskon tavoitteet

- K-ruokakauppojen markkinajohtajuuden vahvistaminen Suomessa
 - kasvua yli alan kehityksen kaikilla markkinoilla
 - kannattavuuden parantaminen

< Ruokakeskon toimitusjohtaja Kalervo Haapaniemi.

- Baltiasta haetaan voimakasta kasvua
 - tavoite on noin 25 % osuus päivittäistavaramarkkinoista (arvo vuonna 2002 arviolta 4,5 miljardia euroa)
 - Viroon rakennetaan kattava ruokakauppaverkosto
 - Latviaan rakennetaan halpamyymäläketju ja 4-5 Citymarketia
- Kespro Oy:n tavoite on kasvattaa markkinaosuuttaan erityisesti HoReCa-sektorilla (hotellit, ravintolat, catering). Avainasemassa ovat uuden ajan tukkujen verkoston kasvattaminen, joustavat ja asiakaslähtöiset logistiikkaratkaisut, tilausvälineiden edelläkävijyys sekä erityisesti tuoretuotteiden ja alkoholin tarjonnan lisääminen.

Tunnusomaista kansainväliselle päivittäistavarakaupan kehitykselle on ollut voimakas ketjuuntuminen, fuusioituminen ja liittoutuminen mm. ostoyhteistyön osalta. Ostojen keskittäminen on tärkeää, kun toimitaan yhä suurempien ja harvalukuisempien kansainvälisten tavarantoimittajien kanssa.

Valtaosassa Euroopan maita ruokamarkkinat kasvavat hitaasti. Suomessa kasvuennuste lähivuosille on noin 2 %.

Suomessa vähittäiskaupan rakennemuutos jatkuu. Suuryritysköiden merkitys kasvaa edelleen kilpailun ja muuttoliikkeen seurauksena. Alle 400 m² myymälöiden aukioloaikojen laajentaminen on edistänyt niiden myyntiä.

Mahdollisilla uusilla tuoteryhmillä on suuri merkitys kauppajen myynnin kasvulle. Ruokakeskon tavoitteena on viinien ja itsehoitolääkkeiden saaminen päivittäistavara-kauppojen valikoimiin myös Suomessa. Myös aukioloaikojen vapautuminen ja ruoan arvonlisäveron alentaminen edistäisivät päivittäistavara-kaupan toimintaedellytyksiä.

Kaupan valintakriteereissä korostuvat arkisin kaupan sijainti sekä asioinnin helppous ja nopeus. Viikonloppuisin näiden asioiden rinnalle nousevat tavaravalikoiman monipuolisuus, tuotteiden laatu ja varmuus siitä, että saa haluamansa tuotteet. Jatkossa korostuvat ruoan elämysellisyys, vaivattomuus, terveellisyys ja eettisyys.

Baltiassa päivittäistavaramarkkinat kasvavat voimakkaasti (5-8 % vuodessa) samalla kun kulutuskyky siirtyi toreilta nykyaikaisiin myymälöihin. Ketjuuntuneen kaupan osuus kasvaa voimakkaasti, joskin sen osuus on vielä huomattavasti pienempi kuin esimerkiksi Suomessa. Myös kuluttajakäyttäytymisen muutokset ovat nopeita ja Baltian maiden kuluttajat omaksuvat uusia ideoita erittäin nopeasti.

Ruokakeskon kasvu tulee jatkossa vahvistuvasta asemasta Suomen markkinoilla, kannattavuuden parantamisesta sekä laajentumisesta Baltiaan. Liikevoiton odotetaan edelleen hieman paranevan uuden ketjutoimintamallin ansiosta. Laajentuminen Baltiassa luo pohjaa tuloksen kasvulle.

Vuosi 2002

Ruokakeskon liikevaihto oli 3 628 milj. euroa ja se kasvoi 5,7 %. Baltian toimintojen liikevaihto oli yhteensä 177 milj. euroa ja osuus liikevaihdosta 4,9 %. Ruokakeskon liikevoitto oli 60,5 milj. euroa. Edellisvuonna liikevoitto oli 40,0 milj. euroa. Keskeisimmät syyt liikevoiton parantumiseen ovat ketjutoiminnan vahvistuminen ja kustannussäästöt. Toisaalta panostukset liiketoiminnan laajentamiseen Baltiassa, uusien kauppakonseptien kehittämiskulut sekä toiminnanohjausjärjestelmien rakentaminen alensivat liikevoittoa. Ruokakeskon kokonaisinvestoinnit olivat 71,2 milj. euroa, josta kauppapaikkainvestoinnit 65,0 milj. euroa. Investoinneista suuntautui Baltian liiketoimintaan noin 41 %.

Ruokakaupan kokonaismarkkinoiden kasvun arvioidaan hidastuvan Suomessa vuonna 2003. Baltiassa markkinoiden ennakoidaan kehittyvän vuoden 2002 tapaan.

Ruokakesko

Liikevaihto vuonna 2002	milj. euroa	Kehitys, %
Citymarket	924	10,4
Supermarket	736	6,6
Lähikesko	969	-3,9
Kespro Oy	756	2,8
Kesko Food, Viro	160	90,0
SIA Kesko Food Latvia	17	-
Muut	23	-51,3
./.. eliminoinnit	43	-
Yhteensä	3 628	5,7

Milj. euroa	2002	2001
Liikevoitto	60,5	40,0
Poistot	37,7	37,6
Investoinnit (Brutto)	71,2	90,6
Sidotun pääoman tuotto, %	24	17

Sidottu pääoma, 31.12., milj. euroa

	2002	2001
Pysyvät vastaavat	215,6	224,0
Vaihto-omaisuus	199,3	169,7
Saamiset	250,3	301,0
./.. Koroton vieras pääoma	-404,2	-455,6
./.. Pakolliset varaukset	-	-
Sidottu pääoma	261,1	239,0

K-ryhmän ruokakaupat vuonna 2002

	Lukumäärä		Myynti, (sis.alv) milj. euroa	
	2002	2001	2002	2001
K-citymarket	47	42	1 404	1 271
K-supermarket	136	123	1 310	1 232
K-market	272	251	985	930
Muut K-ruokakaupat ja kauppa-autot	669	741	767	854
Kotimaa yhteensä	1 124	1 157	4 466	4 287
Citymarket, Viro	4	-	24	-
Säästumarket, Viro	44	33	122	74
Supernetto, Viro	2	3	22	34
Citymarket, Latvia	2	1	18	5
Supernetto, Latvia	1	-	2	-
Ulkomaat yhteensä	53	37	187	113
Ruokakaupat yhteensä	1 177	1 194	4 654	4 400

Ruokakeskon kauppakonseptit

Suomi

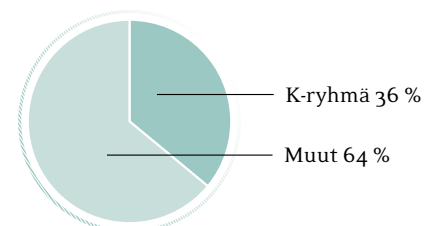
Viro

Latvia

Suomen ruokatavaroiden vähittäiskauppa 2002 (arvio)

Rautakesko

Rautakesko Oy kehittää K-rauta- ja Rautia-ketjuja sekä Yrityspalvelua ja vastaa niiden markkinoinnista, hankinta- ja logistiikkapalveluista, verkostosta ja kauppiaresursseista. Suomen lisäksi Rautakeskolla on vähittäiskauppaa Ruotsissa, Virossa ja Latviassa sekä tukkukauppaa Venäjällä.

Rautakauppa on yksi Keskon painopistealoista. Rautakeskon tavoitteena on kasvaa Pohjoismaiden ja Baltian johtavaksi rautakaupaksi.

Markkina-asema ja kilpailuedut

Rautakeskon vahvuuksia

- K-raudan ja Rautian ketjukonseptit sekä Yrityspalvelun vahva markkina-asema
- suorat hankintayhteydet kotimaisiin ja ulkomaisiin tavarantoimittajiin sekä EuroMat-ostoyhteistyö (www.euro-mat.com)
- verkoston kattavuus Suomessa
- vahvat päätuotealueet:
 - rakennustarvikkeet
 - sisustus ja talotekniikka
 - työvälineet, pienrauta, piha ja puutarha
- Suomessa Rautakeskon erityisvahvuutena on kauppiasyrittäjyys

Suomi

Suomessa K-rauta- ja Rautia-kauppojen sekä Yrityspalvelun markkinaosuus on yhteensä noin 37 %.

Suomessa on 44 K-rauta. Ne panostavat laajaan tuotevalikoimaan, johon kuuluu rakennustarvikkeiden lisäksi mm. sisustamiseen ja puutarhanhoitoon liittyviä tuotteita. Asiakslupauksensa mukaisesti K-rauta tarjoaa ideoita ja ratkaisuja. K-raudas-palvelujen rooli korostuu tuotteiden rinnalla.

Rautia-ketjuun kuuluu 102 liikettä, joiden keskeinen kilpailuetu on paikallinen markkinatuntemus. Rautia on Suomen kattavin rautakauppaketju. Rautia-kauppojen tuotevalikoima palvelee erityisesti rakentajia, korjaajia ja rakennusalan ammattilaisia. Moni Rautia-kauppa täydentää lisäksi palvelutarjontaan paikallisten tarpeiden mukaisesti, esim. maatalouskaupalla.

Rautakeskon Yrityspalvelun asiakkaita ovat rakennusliikkeet, teollisuus ja muut ammattiasiakkaat. Yrityspalvelun asiakas-hyöty syntyy integroitumisesta asiakkaiden hankintaprosesseihin: Yrityspalvelu suunnittelee, ohjaa ja toteuttaa asiakkaan hankintaprosessiin liittyviä tehtäviä, jolloin asiakasyritys voi

keskittyä omaan ydinosaamiseensa. Yrityspalvelun etuna on myös yhteistyö laajan K-rauta- ja Rautia-kauppaverkoston kanssa, mikä mahdollistaa paikalliset ja joustavat hankinnat.

Ruotsi

Ruotsissa on tällä hetkellä 11 K-rauta, joista viimeisin avattiin huhtikuussa 2002 Södertäljeen Tukholman eteläpuolelle. K-rautojen kilpailuetuna on laaja, monipuolinen tuotevalikoima ja asiakkaille tarjottavat palvelukokonaisuudet.

Viro

Rautakesko on Viron markkinajohtaja neljällä vähittäismyymälällään sekä maanlaajuisella tukkukauppatoiminnalla. Rautakeskon markkinaosuus on Virossa noin 20 %.

Latvia

Latviassa avattiin ensimmäinen K-rauta Riiaassa keväällä 2002. Lisäksi Rautakeskolla on koko maan kattava tukkumyyntiverkosto.

Venäjä

Venäjällä Rautakeskolla on tukkuvarasto Moskovassa.

Toimintaympäristö ja tulevaisuuden näkymät

Rautakeskon tavoitteet

- Pohjoismaiden ja Baltian markkinajohtaja
- Kansainvälinen kilpailu lisääntyy Suomessa ja myös Pohjoismaissa ja Baltiassa rautakauppa kansainvälistyy. Lisääntyvän kilpailun odotetaan lisäävän kokonaismarkkinoita Rautakeskon toiminta-alueella. Rautakeskon liikevaihdon kasvulla tavoitellaan kilpailukyvyyn, asiakastyytyväisyyden ja kannattavuuden parantamista. Kasvu on voimakasta erityisesti Ruotsissa ja Baltiassa.

Painopistealueita ovat

- kustannusten alentaminen ketjutoimintaa tehostamalla ja uusilla toimintamalleilla, esimerkkinä yhteistyö varastotoiminnoissa Suomen Posti Oy:n kanssa ja hankintayhteistyö Puukeskus Oy:n kanssa; jo aiemmin on toteutettu yhteistyömalli lvi-ammattikaupan varastoinnin ulkoistamiseksi Onninen Oy:n kanssa

< Rautakeskon toimitusjohtaja Matti Halmesmäki.

- kilpailukyvyyn parantaminen ostovolyymia lisäämällä, suoria hankintayhteyksiä ja omaa maahantuontia kasvattamalla sekä uusia tuotealueita kehittämällä
- ketjujen tietojärjestelmien uudistaminen, jonka kautta parannetaan ketjujen ohjausta ja tiedonhallintaa
- sähköisen kaupankäynnin kehittäminen sekä ketjukauppojen että yritysasiakkaiden ja pienurakoitsijoiden kanssa.

Suomi

Suomessa tulevaisuudennäkymiä vahvistavat kotitalouksien ja yrittäjien melko alhainen velkaantumisaste, vakaa korkokanta sekä maan sisäinen muuttoliike. Rakentaminen keskittyy kasvukeskuksiin. Rautakaupan kokonaismarkkinat Suomessa ovat noin 5,4 miljardia euroa, eikä niiden odoteta lyhyellä tähtäyksellä kasvavan. Rakentamisessa kasvun painopiste on peruskorjaamisessa ja remontoinnissa, myös piharakentaminen on kasvualue.

K-rauta- ja Rautia-kauppoja uudistetaan niin, että molemmat ketjut toimivat uusituin myymälöin vuonna 2004. Kauppiasreserviä vahvistetaan koulutusohjelmalla. Yrityspalvelun painopisteinä on sähköisen kaupan kehittäminen ja palvelukonseptin laajentaminen yhdessä K-rauta- ja Rautia-kauppojen kanssa. Ammattiasiakkaille tarkoitettu extranetista (www.k-yrityspalvelu.com) on tilattavissa noin 4 500 tuotetta.

Ruotsi

Tavoitteena on Ruotsissa noin 25 K-raudan ketju, jolla saavutetaan noin 10 % markkinaosuus.

Baltia

Tavoitteena on markkinajohtajuus Baltian maissa.

Rautakesko teki kesäkuussa 2002 aiesopimuksen Liettuan suurimman rautakaupparyityksen UAB Senuku Prekybos centrasin osake-enemmistön hankkimisesta. Osapuolten tavoitteena on toteuttaa kauppa vuoden 2003 ensimmäisen puoliskon aikana.

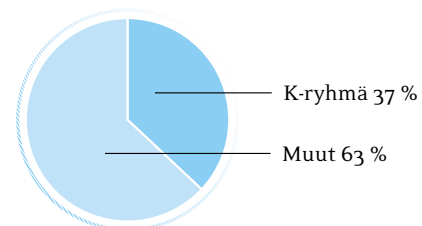
Vuosi 2002

Rautakeskon liikevaihto vuonna 2002 oli 735 milj. euroa ja se aleni edellisestä vuodesta 1,5 %. Kotimaassa uudisrakentamisen volyyymi laski 5,3 % edellisvuodesta (Tilastokeskus), mikä vähensi myös Rautakeskon myyntiä. Lisäksi liikevaihtoa laski arviolta noin 5 % joidenkin rautakauppojen jääminen ketjutoiminnan ulkopuolelle. Eniten kasvoi piha- ja puutarhatuotteiden sekä rakennustarvikkeiden kauppa samoin kuin talo- ja loma-asuntokauppa. Korjausrakentamisen merkitys alan volyyymista on kasvanut jo kolmannekseen.

Rautakeskon liikevoitto oli vuonna 2002 yhteensä 9,0 milj. euroa (vuonna 2001 4,3 milj. euroa). Kotimaassa liikevoittoa paransivat ketjutoiminnan tehostuminen ja logistiikan uudelleenjärjestelyillä saavutetut säästöt. Tytäryhtiöissä tulokseen vaikuttavat neljän uuden K-raudan käynnistyskustannukset. Ruotsissa tulos parani merkittävästi, vaikka oli edelleen tappiollinen. Rautakeskon liikevoittoon sisältyy kauppapaikkakiinteistöjen myyntivoittoja 2,8 milj. euroa.

Rautakeskon kokonaisinvestoinnit olivat yhteensä 14,2 milj. euroa, josta investoinnit kauppapaikkaverkostoon olivat 11,8 milj. euroa. Ulkomaisten investointien osuus oli 48,2%.

Suomen rautatavaroiden vähittäiskauppa 2002 (arvio)

Rautakesko

Liikevaihto vuonna 2002	milj. euroa	Kehitys, %
Rautakesko Oy	613	-4,5
K-rauta AB, Ruotsi	68	39,4
AS Rautakesko, Viro	40	10,1
A/S Rautakesko, Latvia	18	18,0
ZAO Kestroy, Venäjä	4	12,8
./. eliminoinnit	-8	-
Yhteensä	735	-1,5

Milj. euroa	2002	2001
Liikevoitto	9,0	4,3
Poistot	5,9	5,6
Investoinnit (Brutto)	14,2	22,9
Sidotun pääoman tuotto, %	12	6

Sidottu pääoma, 31.12., milj. euroa

	2002	2001
Pysyvät vastaavat	29,8	41,3
Vaihto-omaisuus	45,8	44,3
Saamiset	65,0	67,5
./. Koroton vieras pääoma	-67,0	-74,1
./. Pakolliset varaukset	0,0	-0,1
Sidottu pääoma	73,6	78,8

K-ryhmän rautakaupat vuonna 2002

	Lukumäärä		Myynti, (sis.alv) milj. euroa	
	2002	2001	2002	2001
K-rauta*	44	45	452	435
Rautia*	102	99	367	362
K-asiakassopimuskaupat	47	47	60	45
Kotimaa yhteensä	193	191	878	842
K-rauta, Ruotsi	11	9	86	60
K-rauta, Viro	4	4	47	43
K-rauta, Latvia	1	1	21	18
Ulkomaat yhteensä	16	14	154	121
Rautakaupat yhteensä	209	205	1 032	963

* K-raudoista 3 ja Rautioista 40 on samalla K-maatalouskauppoja.
Taulukossa on ilmoitettu myynti rautakaupan osalta.

Rautakeskon kauppakonseptit

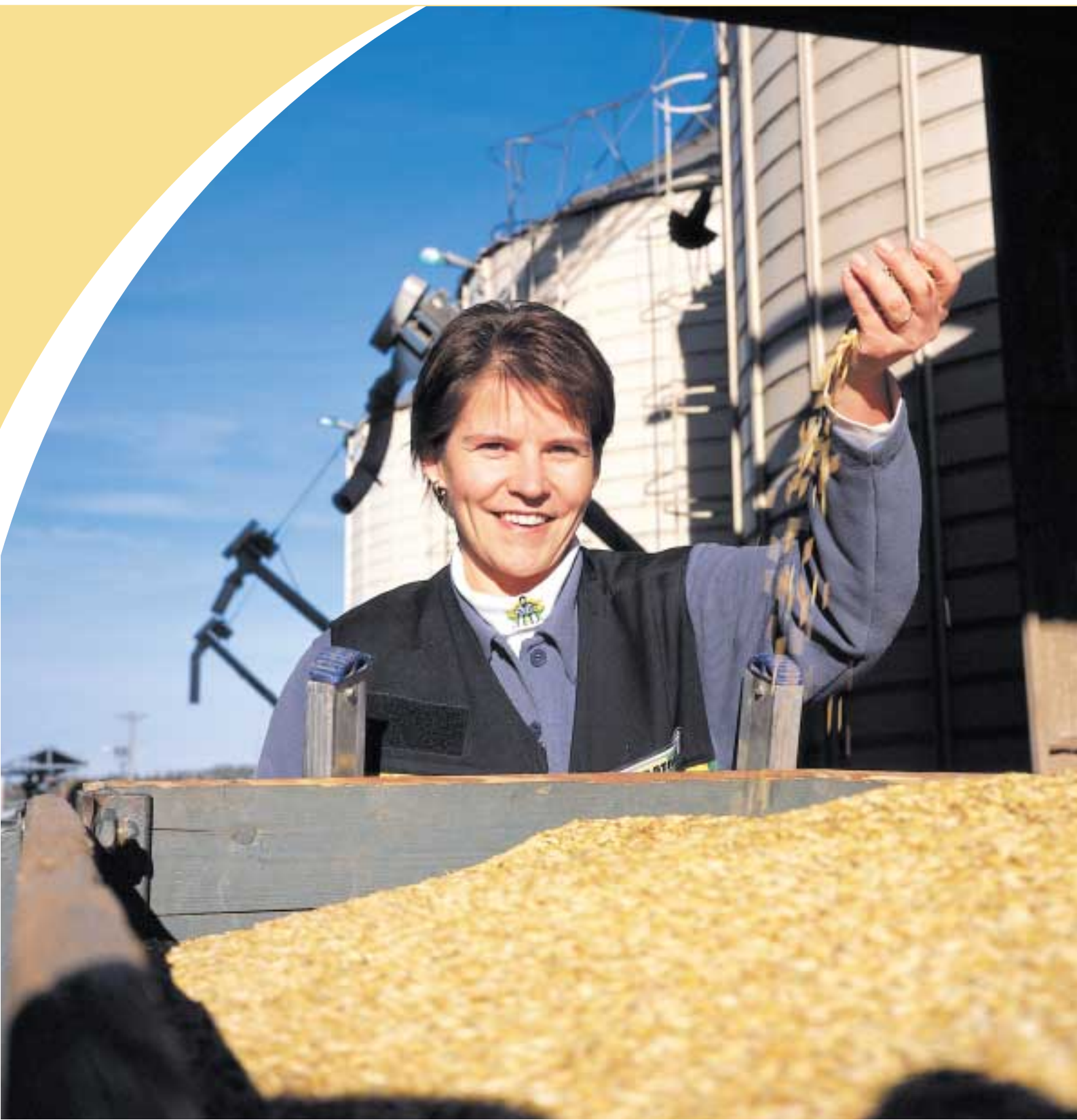
Suomi

Ruotsi, Viro ja Latvia

Maatalouskesko

Maatalouskesko Oy hankkii ja myy maatalouden tuotantotarvikkeita ja koneita sekä käy viljakauppaa. Maatalouskesko toimii kotimaan lisäksi kaikissa Baltian maissa. Maatalouskeskon tytäryhtiö Konekesko Oy hankkii ja myy omalla myyntiverkostollaan raskaskoneita ammatti- ja hyötykäyttöön sekä pienkoneita, veneitä ja veneilytarvikkeita kuluttajille.

Markkina-asema ja kilpailuedut

Maatalouskauppa

Maatalouskeskon vahvuudet

- tuotevalikoiman, palveluiden ja jälkimarkkinoinnin kattavuus
- oman alueensa ja paikalliset olosuhteet tuntevat K-maatalouskauppiat

K-maatalousketjun asiakkaita ovat maatalousyrittäjät. Maatalouskesko ja 102 maatalouskauppaa muodostavat yhdessä K-maatalousketjun. Suomessa K-ryhmän osuus maatalouskaupan markkinoista on noin 35 %.

Maatalouskeskon edustamia tunnetuimpia tuotemerkkejä ovat Deutz-Fahr-, Massey Ferguson ja Same-traktorit, Claas-leikkuupuimurit sekä Tume- ja Elho-työkoneet. Maatalouskesko Oy ja Agco Corporation solmivat toukokuussa sopimuksen Massey Ferguson -traktorien edustuksesta Suomessa.

Maatalous- ja konekauppaa Baltiassa harjoittavat Maatalouskesko Oy:n tytäryhtiöt Kesko Agro Eesti AS Virossa, SIA Kesko Agro Latvia Latviassa ja UAB Kesko Agro Lietuva Liettuassa.

Konekauppa

Konekeskon vahvuudet

- koko Suomen kattava, tuotelinjakohtainen myynti- ja huoltoverkosto
- vahvat merkkituotteet ja kansainväliset, alan johtavat päämiehet

Konekesko Oy markkinoi omalla myyntiorganisaatiollaan kuorma-autoja, maarakennuskoneita, trukkeja, varastokalusteita, teollisuus- ja ympäristökoneita urakoitsijoille, teollisuudelle ja muille ammattikäyttäjille. Pienkoneita ja veneilyalan tuotteita

markkinoidaan kuluttajille K-ryhmän vähittäiskauppaketjujen, Kesmotors-verkoston ja veneilyn erikoisliikkeiden kautta. Yamarin-veneiden myynnistä yli 70 % suuntautuu muihin Pohjoismaihin. Konekesko organisoi kaikille edustamilleen tuotteille koko markkina-alueen kattavan huolto- ja varaosapalvelun.

Konekeskon edustamia tunnetuimpia tuotemerkkejä ovat MAN-kuorma-autot, Case-, Fiat-Kobelco- ja Kobelco-maarakennuskoneet, BT- ja Hyster-trukit, Manitou-kurottajat, Mecalux-varastokalusteet, Kubota-pientraktorit ja -ajoleikkurit, LM-Trackiinteistökoneet, Yamaha-perämootorit, Yamarin-veneet, Lynx-moottorikelkat ja MBK-skootterit.

Konekesko solmi kesällä 2002 sopimuksen Hyster-trukkien maahantuonnista ja myynnistä Suomessa ja Baltian maissa.

Toimintaympäristö ja tulevaisuuden näkymät

Maatalouskeskon ja Konekeskon tavoitteet

- kasvaa johtavaksi maatalous- ja konekauppaketjuksi Suomessa ja Baltiassa
- hyvin käynnistyneiden verkkokaupparatkaisujen kehittäminen ja laajentaminen
- kasvun kautta tapahtuva taloudellisen tuloksen parantaminen

Maatalouskesko

Maatalouskaupan markkinat ovat pysyneet Suomessa noin 1,7 miljardin euron tasolla. Maatilojen tilakoko kasvaa ja samalla niiden lukumäärä laskee edelleen lähivuosina. Osa viljelijöistä kehittää kuitenkin voimakkaasti tuotantoaan, joten maataloustuotannon ja -investointien odotetaan säilyvän nykyisellä tasolla.

Viron Jüriin ja Liettuan Vilnaan avattiin maatalous- ja konekauppakeskukset keväällä 2002. Jo aiemmin vastaavat keskus on avattu Latvian Riikaan. Maatalouskesko nousi vuonna 2002 Baltian suurimmaksi maatalouskauppaa harjoittavaksi yritykseksi.

Varaosien sähköistä kauppakanavaa Varaosaweb-palvelua käyttävät Maatalouskeskon ja Konekeskon ketjuasiakkaat eli K-maataloudet, K-raudat ja Rautiat sekä varaosien ja vapaa-ajan koneiden jälleenmyyjät ja huoltoverkosto. Tarjolla ovat kaikki Maatalouskeskon ja Konekeskon edustamat tuotemerkit ja varaosat eli yhteensä noin 640 000 nimikettä.

< Maatalouskeskon toimitusjohtaja Matti Halmesmäki.

Samassa palvelussa sijaitseva Viljaweb on Suomen johtava viljakaupan sähköinen markkinapaikka. Se tarjoaa viljelijöille apuvälineitä viljakaupan hallintaan mm. ajankohtaisen hinta- ja markkinatiedon avulla. Viljawebissä asiakas voi hoitaa koko viljakauppansa, ostaa viljaa tai tehdä eräkohtaisia vastatarjouksia.

Vaihtokonekaupassa internetin merkitys on suuri. Maatalouskeskon www.vaihtokone.com-palvelussa asiakas voi etsiä itselleen sopivan koneen noin 2 000 vaihtokoneen tarjonnasta. Tarjonta kattaa 60 tuoteryhmää moottorikelkoista rakennuskoneisiin. Vaihtokonekauppaan johtaneista asiakaskontakteista noin 30 % tapahtuu internetin kautta.

Konekesko

Raskaskoneiden kysyntä seuraa teollisuuden ja rakentamisen suhdanteita, joten koneinvestointien ei ennakoida lähtevän merkittävään kasvuun. Vapaa-ajan koneiden kauppa on kasvanut yleisen kulutuskysynnän tahdissa. Laajentunut tuotevalikoima parantaa Konekeskon kasvumahdollisuuksia.

Vuosi 2002

Maatalouskesko-konsernin liikevaihto oli 715 milj. euroa ja se kasvoi 2,3 %. Ulkomaisten tytäryhtiöiden liikevaihto oli 69,8 milj. euroa ja osuus liikevaihdosta oli 9,8 %. Maatalouskesko-konsernin liikevoitto oli 7,4 milj. euroa (6,2 milj. euroa). Tulosta rasittivat tietojärjestelmien kehityskulut ja toiminnan laajentamis- ja käynnistyskustannukset Latviassa ja Liettuassa. Konekesko Oy:n liikevoitto oli selvästi edellisvuotta ja ennakoitua parempi. Investoinnit olivat 4,4 milj. euroa, joista noin 52 % kohdistui ulkomaisiin hankkeisiin.

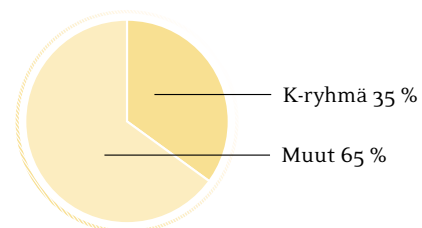
Maatalouskesko Oy:n liikevaihto oli 464,8 milj. euroa. Maatalouskesko aloitti Massey Ferguson -traktorien myynnin ja jälkimarkkinoinnin elokuussa. Syksyllä aloitettiin lisäksi tanskalaisen He-Va-maataloustyökoneiden maahantuonti ja markki-

nointi. Viljasato oli vuonna 2002 edellisvuoden tasolla, mutta viljaa tuli kauppaan syksyllä 10 % edellisvuotta vähemmän.

Konekesko Oy:n liikevaihto oli 159,3 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 13,7 % huolimatta alan osittain laskevasta kokonaismarkkinoista.

Baltian maatalous- ja konekaupan myynti on kehittynyt suunnitellusti. Uudet Maatalouskone-keskukset avattiin vuonna 2002 Tallinnaan ja Vilnaan sekä uusi aluekeskus Viron Paideen. Vuonna 2003 avataan uudet myymälät Viron Tartossa ja Liettuan Kaunasissa.

Suomen maataloustavaroiden vähittäiskauppa 2002 (arvio)

Maatalouskesko

Liikevaihto vuonna 2002	milj. euroa	Kehitys, %
Maatalouskesko Oy	465	-2,8
Konekesko Oy	159	13,7
K-maatalousyhtiöt Oy	156	-1,7
Kesko Agro Eesti AS	29	42,5
SIA Kesko Agro Latvia	29	52,6
UAB Kesko Agro Lietuva	14	-
./. eliminoinnit	-137	-
Yhteensä	715	2,3

Milj. euroa	2002	2001
Liikevoitto	7,4	6,2
Poistot	2,1	3,5
Investoinnit (Brutto)	4,4	2,0
Sidotun pääoman tuotto, %	9	8

Sidottu pääoma, 31.12., milj. euroa

	2002	2001
Pysyvät vastaavat	9,6	8,0
Vaihto-omaisuus	109,8	89,4
Saamiset	80,2	77,8
./. Koroton vieras pääoma	-107,3	-94,3
./. Pakolliset varaukset	-0,7	-0,7
Sidottu pääoma	91,6	80,3

K-ryhmän maatalouskaupat vuonna 2002

	Lukumäärä		Myynti, (sis.alv) milj. euroa	
	2002	2001	2002	2001
K-maatalous*	102	109	454	445
Kotimaa yhteensä	102	109	454	445
Kesko Agro Eesti	5	5	34	23
Kesko Agro Latvia	3	2	32	22
Kesko Agro Lietuva	1	-	17	-
Ulkomaat yhteensä	9	7	83	45
Maatalouskaupat yhteensä	111	116	537	490

* K-maatalouskaupoista 3 on samalla K-rauta-kauppoja ja 40 Rautia-kauppoja. Taulukossa on ilmoitettu myynti maatalouskaupan osalta.

Maatalouskeskon kauppakonseptit

Suomi

K-MAATALOUS

KESMOTORS

KOTIPIHA

Viro, Latvia ja Liettu

KESKO AGRO

Keswell

Keswell Oy on erikoistunut käyttötavarakauppaan. Keswell kehittää liiketoimintamalleja ja kauppaverkoston, ohjaa kauppaketjuja sekä huolehtii tavaroiden hankinnasta, logistiikasta ja ketjumarkkinoinnista. Sen kauppakonseptit ovat tunnettuja, vahvan aseman Suomessa hankkineita vähittäiskauppakonsepteja. Keswellin tytäryhtiö Anttila Oy on Suomen suurimpia käyttötavaroiden vähittäiskauppiaita.

Markkina-asema ja kilpailuedut

Keswellin vahvuuksia

- tunnetut käyttötavarakaupan ketjukonseptit Suomessa
- koko Suomen kattava kauppapaikkaverkosto
- useita vahvoja tavara-aloja: kodintekniikka, urheiluvälineet, kengät, vaatteet, kodintuotteet, sisustustarvikkeet, musiikki ja elokuvatalenteet
- postimyynnin osaaminen verkkokaupan tukena
- kansainvälinen ostoysteistyö, mm. Intersport International urheilukaupassa, EP: International kodintekniikkakaupassa

Anttila

Anttila Oy on Keswellin suurin tytäryhtiö. Anttila keskittyy käyttötavarakauppaan neljällä konseptilla: Anttila-tavaratalot, Kodin Ykkönen, Anttila postimyynti ja www.netanttila.com. Anttila-tavarataloja on 26 eri puolella Suomea. Sisustukseen erikoistuneita Kodin Ykkönen -tavarataloja on seitsemän. NetAnttila on Suomen tunnetuin verkkokauppa. Anttilan postimyynti toimii Suomessa, Virossa ja Latviassa.

Anttila otti ensimmäisenä suomalaisena vähittäiskaupan yrityksenä käyttöönsä ISO 14001 -standardiin perustuvan ympäristöjärjestelmän vuoden 2001 aikana. Järjestelmä sertifioitiin kaikissa Anttila-tavarataloissa, Kodin Ykkösissä ja Hämeenkylässä jakelukeskuksessa asteittain vuoteen 2004 mennessä. Tähän mennessä sertifiointi on tehty 17 toimipisteessä. Anttila kuuluu jäsenenä kansainväliseen IGDS-tavarataloryhmään (Intercontinental Group of Department Stores).

Urheilukauppa

Intersport ja Kesport on eriytetty omiksi liiketyypeikseen. Intersport-ketjun kaupat sijaitsevat kaupunkien ydinkeskustoissa tai kauppakeskuksissa. Ne osallistuvat valtakunnalliseen markkinointiin. Kesport-kaupat ovat puolestaan pienempien taajamien johtavia urheilukauppoja ja keskittyvät paikalliseen markkinointiin.

Keswell kehittää urheilukaupan liiketyyppejä yhteistyössä kansainvälisen Intersport Internationalin kanssa. Keswell Oy:n tytäryhtiö Interwell Oy on urheilualan vähittäiskauppayhtiö, jolla on Intersport megastore -kauppa Helsingin Mikonkadulla ja Intersport shop & rental pilotti-kauppa Levin hiihtokeskuksessa. Keswellissä Intersport- ja Kesport-kauppoja palveleva ketju-yksikkö on Urheilukesko. Intersport-ketju on urheilukaupan markkinajohtaja Suomessa.

Kodintekniikkakauppa

Musta Pörssi on Suomen tunnetuimpia kodintekniikkaketjuja. Siihen kuuluvat Musta Pörssi ja Musta Pörssi Maailma -liiketyypit. Musta Pörssi Maailmat sijaitsevat kotimaan suurimmilla markkina-alueilla ja ne ovat kooltaan suurempia sekä tavara-lajitelmiltaan ja -valikoimiltaan laajempia kuin perinteiset Musta Pörssi -liikkeet. Musta Pörssi on kansainvälisen Electronic Partner: International osto-organisaation jäsen. Yhteistyöllä vahvistetaan Mustan Pörssin kilpailuasemia nopeasti muuttuvilla ja kansainvälistyvillä kotimaan markkinoilla.

Keswell Oy:n tytäryhtiö Jättipörssi Oy on kodintekniikka-alan vähittäiskauppayhtiö, jolla on yhdeksän Musta Pörssi -kauppaa. Keswellissä Musta Pörssi -kauppoja palveleva ketju-yksikkö on Musta Pörssi Kesko. Musta Pörssi Keskon kodintekniikka-yksikkö tuo maahan ja markkinoi asiakkailleen tuotteita mm. Salora, Daewoo, Ahma, Fuji ja Eltax -tuotemerkeillä.

Academica Oy tarjoaa informaatioteknologian tuotteiden kokonaispalvelua yritysasiakkaille ja on alansa edelläkävijä Suomessa. Academica Oy jatkaa panostustaan business to business -verkkokauppaan.

Kenkäkauppa

K-kenkä ja Andiamo ovat K-ryhmän kenkäkauppaketjuja. Kenkäexpertit ovat pienempien paikkakuntien kenkäkauppoja.

Andiamo panostaa trendejä seuraaviin kuluttajiin ja K-kenkä klassista tyylikkyyttä ja mukavuutta arvostaviin kuluttajiin. Keswell Oy:n omistama Motorfeet Oy on kenkäalan vähittäiskauppayhtiö, jolla on kaksi kauppaa: Andiamo-kauppa toimii Helsingin Forumissa ja K-kenkä-kauppa Raumalla. Keswellissä K-kenkiä ja Andiamoja palveleva ketju-yksikkö on Kenkäkesko.

< Keswellin toimitusjohtaja Matti Laamanen.

Toimintaympäristö ja tulevaisuuden näkymät

Keswellin tavoitteet

- markkinaosuuden kasvattaminen
- kasvua haetaan kodin sisustamis-, urheilu- ja kodintekniikka-kaupasta sekä sähköisestä kaupasta
- ketju-uudistuksella lisää kilpailukykyä ja kannattavuutta
- edelläkävijyys sähköisessä, kuluttajille suunnatussa käyttö-tavarakaupassa

Tunnusomaista käyttötavarakaupan kehitykselle on voimakas ketjuuntuminen sekä kansainvälisten ketjujen määrän ja markkinaosuuden kasvu Suomessa. Erityisesti kodintekniikan sekä kodin ja sisustamisen kaupassa ketjut laajenevat.

Konseptit uudistuvat nopeasti. Ne ovat entistä tarkemmin kohdennettuja ja tiukasti ohjattuja. Suurissa kaupungeissa kilpailu parhaista kauppapaikoista on kovaa ja vuokrat ovat korkealla tasolla.

Kulutuskäyttäytyminen monipuolistuu ja asiakasuskollisuus heikkenee. Kuluttajat ovat aiempaa vaativampia ja hakevat elämyksiä pelkkien tuotteiden sijasta. Merkkien ja brandien merkitys säilyy korkeana ja tuotteiden elinkaari lyhenee edelleen. Eettinen kuluttaminen lisääntyy. Sillä, missä ja miten tavarat on tuotettu, on yhä enemmän merkitystä myös käyttötavarakaupassa. Erilaiset aineettomat palvelut kasvattavat osuuttaan kulutuksesta. Myös sähköinen kauppa jatkaa kasvuaan.

Toteutetulla ketju-uudistuksella Keswell Oy parantaa ketjujensa kilpailukykyä nopeasti muuttuvassa kilpailutilanteessa. Painopisteenä ovat asiakaslähtöiset ketjukonseptit, yhtenäiset tavaravalikoimat ja tehokkaat liiketoimintaprosessit.

Vuosi 2002

Keswellin liikevaihto vuonna 2002 oli 687 milj. euroa ja se laski 1,3 %. Ulkomaan toimintojen liikevaihto oli 21,5 milj. euroa ja osuus liikevaihdosta 3,1 %. Liiketappio oli 2,9 milj. euroa. Tappio oli 3,0 milj. euroa pienempi kuin edellisvuonna. Kokonaisinvestoinnit olivat 7,5 milj. euroa.

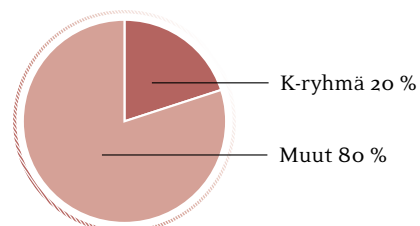
Anttila-konsernin liikevaihto oli 437,3 milj. euroa ja se laski 5,8 %. Kodin Ykkönen -sisustustavaratalojen myynti kasvoi 2,7 %. Anttila-tavaratalojen myynti laski 9,6 %. Suurimpana syynä myynnin laskuun oli Rasion tavaratalon lopettaminen sekä Lohjan ja Ravattulan tavaratalojen siirtyminen K-city-market-ketjuun. NetAnttilan myynti kasvoi 86,8 %. Postimyynti laski erityisesti alkuvuoden heikon kehityksen takia 5,7 %. Anttila-konsernin liikevoitto oli 0,6 milj. euroa, johon sisältyi 1,6 milj. euroa arvonalisäveropalautusta. Liikevoitto parani 2,0 milj. euroa edellisestä vuodesta. Sekä tavaratalojen että Kodin Ykkösten liikevoitto oli positiivinen.

Urheilukeskon liikevaihto nousi 2,1 % 109,0 milj. euroon. Intersport-ketjun vähittäismyynti kuitenkin laski 1,0 % erityisesti alkuvuonna vaisusti sujuneen vaatekaupan takia. Loppuvuonna ketjun myynti kehittyi hyvin. Kesport-kauppojen myynti kasvoi 13,4 %.

Musta Pörssi Keskon liikevaihto oli 101,7 milj. euroa ja se kasvoi 21,5 %. Musta Pörssi -ketjun vähittäismyynti kasvoi 4,9 % erinomaisesti sujuneen loppuvuoden ansiosta, vaikka ketjun kauppojen lukumäärä onkin vähentynyt.

Kenkäkeskon liikevaihto laski 1,9 % ja oli 26,9 milj. euroa. K-kenkä-ketjun vähittäismyynti laski 0,6 % heikon marras-joulukuun myynnin takia. Andiamo-ketjun myynti laski 8,1 %. Merkittävimpänä syynä myynnin laskuun oli edellisen vuoden aikana tapahtunut kauppojen määrän väheneminen. Kenkä-experttien myynti kasvoi 9,7 %.

Suomen käyttötavaroiden vähittäiskauppa 2002 (arvio)

Keswell

Liikevaihto vuonna 2002	milj. euroa	Kehitys, %
Anttila-konserni	437	-5,8
Urheilukesko	109	2,1
Musta Pörssi Kesko	102	21,5
Kenkäkesko	27	-1,9
Muut	12	-10,6
Yhteensä	687	-1,3

Milj. euroa	2002	2001
Liikevoitto	-2,9	-5,9
Poistot	12,4	11,4
Investoinnit (Brutto)	7,5	12,9
Sidotun pääoman tuotto, %	-2	-4

Sidottu pääoma, 31.12., milj. euroa

	2002	2001
Pysyvät vastaavat	60,0	64,9
Vaihto-omaisuus	107,6	114,5
Saamiset	93,3	99,0
./.. Koroton vieras pääoma	-97,1	-106,0
./.. Pakolliset varaukset	0,0	0,0
Sidottu pääoma	163,8	172,4

K-ryhmän käyttötavarakaupat vuonna 2002

	Lukumäärä		Myynti, (sis.alv) milj. euroa	
	2002	2001	2002	2001
Anttila-tavaratalo	26	27	327	360
Kodin Ykkönen -sisustustavaratalo	7	7	130	126
Anttila postimyynti ja NetAnttila	-	-	73	74
Intersport	57	58	191	193
Kesport	30	27	21	18
Musta Pörssi	53	51	143	139
K-kenkä	31	33	23	24
Andiamo	23	27	24	26
Kenkäexpertti	54	48	16	14
Muu käyttötavarakauppa	17	25	5	9
Käyttötavarakaupat yhteensä	298	303	953	983

Keswellin kauppakonseptit

Suomi

ANTILA

NETANTTILA.COM

INTERSPORT

kesport

K-KENKÄ

ANDIAMO

MUSTA
PÖRSSI

ACADEMICA

Kaukomarkkinat

Kaukomarkkinat on johtava suomalainen, kansainvälisesti toimiva kauppahuone, jolla on yli 20 tytäryhtiötä tai edustustoa ulkomailla. Kaukomarkkinat on erikoistunut kansainväliseen tekniseen kauppaan, maailman johtavien merkkituotteiden maahantuontiin ja tukkukauppaan sekä korkealaatuisen optiikan maahantuontiin, valmistukseen ja markkinointiin.

Markkina-asema ja kilpailuedut

Kaukomarkkinoiden vahvuuksia

- Suomen johtava teknisen kaupan ammattilainen usealla alalla
- kansainvälisessä kaupassa strategiana on keskittyä erityisosaamista ja paikallistuntemusta vaativille markkina-alueille, joilla valmistajien kynnys oman myyntiyhtiön perustamiseen on korkea
- merkittävää toimintaa Kiinassa ja muualla Kaukoidän alueella, Venäjällä, Puolassa sekä yhä vahvemmin koko Itämeren alueella
- edustaa tunnettuja kulutustavaroiden tuotemerkkejä

Kansainvälinen tekninen kauppa

Kansainvälinen tekninen kauppa on Kaukomarkkinoiden suurin liiketoiminta-alue ja vahvimpia osaamisalueita. Kaukomarkkinat on viime vuosina kasvanut Suomen johtavaksi teknisen kaupan ammattilaiseksi usealla eri alalla. Teknisen kaupan keskeisiä tuotealueita ovat elintarvike-, metsä-, elektroniikka-, muovi-, rakennustarvike- sekä pakkausteollisuuden koneet, raaka-aineet ja tarvikkeet.

Vuonna 2000 ostettu Telko Oy markkinoi suomalaiselle teollisuudelle raaka-aineita, tarvikkeita, koneita ja laitteita sekä tarvittavia huolto-, varaosa- ja asennuspalveluja. Myös Telko on laajentanut toimintaansa muihin Pohjoismaihin ja Baltiaan. Leipurien Tukku on Suomen markkinoilla johtava leipurien raaka-aine-, kone- ja laitetuottaja. Lisäksi se on saavuttanut vakaan aseman Baltiassa, Puolassa ja Venäjällä. Kauko-Elektroniikka toimittaa teollisuudelle tuotantoautomaatiokoneita, mittaus- ja testauslaitteita, komponentteja sekä mm. videovalvontajärjestelmiä.

Merkkitavarat

Kaukomarkkinat tuo Suomeen maailman johtavia merkkituotteita. Kolme päätoimialaa ovat kulutuselektroniikka, urheilu ja kellot. Tunnetuimpia tuotemerkkejä ovat adidas, Citizen, Panasonic ja Technics. Baltiassa myydään kulutuselektroniikkaa ja Ruotsissa kelloja. Suomessa ja Baltiassa adidas-tuotteiden myynnistä vastaa Adidas Suomi Oy, josta Kaukomarkkinat omistaa puolet ja adidas puolet.

Tähti Optikko -ketju on optisen alan merkkituoteketju. Kolmannes liikkeistä on Kaukomarkkinoiden omia, kaksi kolmanesta yhteistyökumppaneiden liikkeitä. Ketju kattaa koko maan ja siihen kuuluu noin 120 optikkoliikettä.

Toimintaympäristö ja tulevaisuuden näkymät

Kaukomarkkinoiden tavoitteet

- olla toimialoiltaan johtava tavarantoimittaja ja palvella tasapuolisesti kaikkia asiakkaita.
- kasvaa kannattavasti ja säilyttää edelläkävijyys erikoistumisalueillaan.

Venäjän tilanne parantaa kansainvälisen kaupan näkymiä. Jatkua Venäjän positiivinen talouskehitys luo mahdollisuuksia kaupan merkittävälle kasvulle. Kiinan jäsenyys Maailman Kauppajärjestössä (WTO) parantaa toimintaedellytyksiä maassa, jossa Kaukomarkkinat on toiminut jo 50 vuotta.

Digitalisointi edistää kulutuselektroniikan myyntiä. Kuvan ja äänen digitalisoituminen vauhdittaa kulutuselektroniikan myyntiä tulevina vuosina. Maailman suurin kulutuselektroniikan valmistaja Matsushita/Panasonic on myös johtavia laajakuva- ja digitaali-televisioiden sekä DVD-laitteiden valmistajia.

Tavoitteena on kasvattaa Tähti Optikko -ketjun markkinaosuutta sekä hankkimalla uusia yhteistyökumppaneita että ostamalla toimivia optikkoliikkeitä.

< Kaukomarkkinoiden toimitusjohtaja Hannu Närhi.

Vuosi 2002

Kaukomarkkinat-konsernin liikevaihto vuonna 2002 oli 285 milj. euroa, mikä oli 1,8 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Konsernin liikevoitto oli 7,7 milj. euroa (6,8 milj. euroa). Kasvu edellisvuodesta oli 12,7 %. Investoinnit olivat 9,6 milj. euroa.

Liikevaihdon laskuun vaikutti eniten vaatteiden tukkukaupassa toimineen Leitokin liiketoiminnan lopettaminen vuoden 2001 lopulla. Sen vaikutus oli -4,5 %. Liikevaihto laski myös kulutuselektronikan kaupassa. Liikevaihtoaan kasvatti eniten Leipuriin Tukku. Myös vuoden aikana ostetut yritykset lisäsivät konsernin liikevaihtoa.

Liikevoiton paranemiseen vaikuttivat eniten yritysostot, Venäjän kaupan kasvu ja kustannusten karsinta.

Kaukomarkkinat kasvatti teknistä kauppansa ostamalla Suomessa, Baltiassa, Ukrainassa ja Venäjällä toimivan Glastech Oy:n ja Tanskassa, Ruotsissa ja Norjassa toimivan Nordica AS:n. Ostettujen yritysten yhteenlaskettu vuosimyynti on noin 20 milj. euroa.

Kaukomarkkinoiden optiikkaketju

Kaukomarkkinat

Liikevaihto vuonna 2002	milj. euroa	Kehitys, %
Kaukomarkkinat-konserni	285	-1,8

Milj. euroa	2002	2001
Liikevoitto	7,7	6,8
Poistot	6,3	6,1
Investoinnit (Brutto)	9,6	7,6
Sidottu pääoman tuotto, %	8	7

Sidottu pääoma, 31.12., milj. euroa

Pysyvät vastaavat	54,3	55,5
Vaihto-omaisuus	32,2	35,6
Saamiset	40,2	42,2
./.. Koroton vieras pääoma	-34,5	-37,5
./.. Pakolliset varaukset	-0,4	-0,4
Sidottu pääoma	91,7	95,4

VV-Auto

^
Volkswagen Golf Variantin moottoria
tutkivat aluepäällikkö Juha-Pekka
Sihvonen VV-Autosta (kesk.) sekä
toimitusjohtaja Matti Välimäki ja
konttoripäällikkö Sirkka-Liisa
Välimäki Lohjan Autolasta.

VV-Auto Oy tuo maahan Volkswagen- ja Audi-henkilöautoja sekä Volkswagen-hyötyautoja. Tytäryhtiö Auto-Span Oy vastaa Seat-henkilöautojen maahantuonnista ja markkinoinnista. Lisäksi yhtiöt tuovat autoihin tarvittavat alkuperäisvaraosat ja lisävarusteet sekä kouluttavat huolto- ja korjaamoverkoston henkilökuntaa omassa koulutuskeskuksessa.

Myynnistä kuluttajille vastaa itsenäisten jälleenmyyjien verkosto, yhteensä 56 myyntipistettä. Autojen huolto- ja korjaamotoimintaa harjoittaa lisäksi 34 huoltopistettä.

Markkina-asema ja kilpailuedut

Suomen automarkkinoilla vallitsi positiivinen vire vuonna 2002. Henkilöautojen kokonaisrekisteröinnit kasvoivat 7,0 % 117 034 autoon. Pakettiautojen rekisteröinnit nousivat 0,2 % edellisvuodesta.

VV-Auton vahvuudet

- edustaa vahvoja eurooppalaisia tuotemerkkejä
- laaja merkki- ja monipuolinen mallivalikoima
- johtava asema dieselhenkilöautojen markkinoilla
- vahva itsenäisten yrittäjien jälleenmyyntiverkosto

Volkswagen-mallisto on säilyttänyt asemansa sekä henkilö- että hyötyautojen kärkimerkkien joukossa Suomessa. Volkswagen-henkilöautot sijoittuivat vuonna 2002 rekisteröintitilastossa toiseksi 10,4 % markkinaosuudella. Pakettiautoissa Volkswagen oli niin ikään toisella sijalla. Uusia Audeja rekisteröitiin ennätysellinen määrä ja markkinaosuus oli 2,4 %. Seatin markkinaosuus oli 1,3 %.

VV-Auton varaosien ja lisävarusteiden myynti kasvoi 14,8 % edellisvuodesta. Hyvän kehityksen mahdollisti jälleenmyyntiverkoston huoltokapasiteetin kasvattaminen.

Volkswagen- ja Audi-liikkeissä on toteutettu VV-Auton ja Autoalan Keskusliiton yhteinen ympäristöohjelma. Tällä hetkellä ovat vuorossa Seat-jälleenmyyntiliikkeet. VV-Auto-konsernin automallisto täyttää jo nyt muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vuonna 2006 voimaan tulevat EU4-päästövaatimukset.

Toimintaympäristö ja tulevaisuuden näkymät

VV-Auton tavoitteet

- kukin merkki omassa kilpailuryhmässään johtavien merkkien joukossa
- kansainvälisten konseptien soveltaminen Suomen markkinoille
- merkkierikoistumisella asiantuntevampaa palvelua ja lisääntyvää asiakastytyväisyyttä

Jälleenmyyntiverkostossa on jatkettu Volkswagen-laatuajrjestelmän auditointeja. Tavoitteena on, että kaikki liikkeet ovat mukana laatuohjelmassa syksyllä 2003.

Lähtitulevaisuuden haasteita autokaupalle ovat liikenteestä poistettavien autojen romutusdirektiivin vaatimukset ja kierrätyksen toteutus Suomessa.

Hallituksen eduskunnalle antaman lakiesityksen uudesta autoverosta odotetaan vilkastuttavan henkilöautokauppaa vuonna 2003.

Volkswagen-mallisto laajenee edustus- ja maastoautoluokkiin Volkswagen Phaetonin ja Touaregin tullessa Suomen markkinoille. Kesällä lanseerataan myös uusi tila-auto Volkswagen Touran.

Internet mahdollistaa autokaupassa aiempaa laajemman ja syvällisemmän tuote- ja palvelutiedon antamisen asiakkaille, mikä nopeuttaa päätöksentekoa varsinaisessa kaupantekovaiheessa.

Vuosi 2002

VV-Auto-konsernin liikevaihto vuonna 2002 oli 450 milj. euroa, ja se kasvoi 15,1 %. Liikevoitto oli 14,4 milj. euroa (14,2 milj. euroa). Investoinnit olivat 7,6 milj. euroa.

VV-Auto-konsernin maahantuomien henkilöautojen markkinaosuus oli vuonna 2002 yhteensä 14,1 %. Nousua edellisvuoteen oli 0,8 %-yksikköä. Volkswagenin ja Audin markkinaosuudet kasvoivat, mutta Seatin puolestaan laski hieman. Pakettiautojen kaupassa Volkswagenin markkinaosuus oli 17,7 %.

< VV-Auton toimitusjohtaja Erkki Sillantaka.

VV-Auto

Liikevaihto vuonna 2002	milj. euroa	Kehitys, %
VV-Auto-konserni	450	15,1

Milj. euroa	2002	2001
Liikevoitto	14,4	14,2
Poistot	3,1	3,1
Investoinnit (Brutto)	7,6	6,1
Sidotun pääoman tuotto, %	29	25

Sidottu pääoma, 31.12., milj. euroa

Pysyvät vastaavat	23,2	22,0
Vaihto-omaisuus	56,3	46,7
Saamiset	11,1	11,9
./. Koroton vieras pääoma	-32,4	-29,1
./. Pakolliset varaukset	-7,0	-4,6
Sidottu pääoma	51,2	46,8

Hallintoperiaatteet

- Corporate Governance

Konsernirakenne

Kesko-konserni muodostuu emoyhtiö Kesko Oyj:stä ja sen tytäryhtiöistä. Kesko-konsernin merkittävimpien alakonsernien emoyhtiöitä ovat Ruokakesko Oy, Rautakesko Oy, Maatalouskesko Oy, Keswell Oy, Kaukomarkkinat Oy ja VV-Auto Oy. Yhtiöiden toimintaa esitellään sivuilla 24–45.

Sovellettavat säännökset

Kesko Oyj:ssä noudatetaan voimassaolevaa lainsäädäntöä, sen nojalla annettuja säännöksiä sekä yhtiöjärjestyksiä. Lisäksi Kesko Oyj noudattaa toiminnassaan Keskuskauppakamarin ja Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton suosituksia pörssi-yhtiöiden hallinnoinnista ja Helsingin Pörssin, Keskuskauppakamarin sekä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton laatimaa sisäpiiriohjetta.

Yhtiökokous ja äänivallan käyttö yhtiökokouksessa

Kesko Oyj:n ylintä päätösvaltaa käyttävät yhtiön osakkeenomistajat yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksen kutsuu koolle yhtiön hallitus. Osakeyhtiölain mukaisesti yhtiökokous päättää muun muassa seuraavista asioista:

- hallituksen jäsenten lukumäärästä, valinnasta ja palkkioista
- tilintarkastajien lukumäärästä, valinnasta ja palkkioista
- tilinpäätöksen hyväksymisestä
- voitonjaosta
- yhtiöjärjestyksen muuttamisesta.

Kesko Oyj:n yhtiöjärjestyksessä ei ole lunastuslausekkeita eikä äänileikkureita. Yhtiöllä on A- ja B-osakesarjat, jotka eroavat osakkeiden tuottaman äänimäärän suhteen. A-osake tuottaa kymmenen ääntä ja B-osake yhden äänen. Yhtiöllä ei ole tiedossa osakassopimuksia äänivallan käytöstä yhtiössä tai yhtiön osakkeiden luovuttamisen rajoittamisesta.

Hallitus

Kokoonpano ja toimikausi

Kesko Oyj:n hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä. Kesko Oyj:n ylimääräinen yhtiökokous valitsi 30.10.2000 yhtiön hallitukseen kahdeksan jäsentä, joiden toimikausi alkoi 1.1.2001 ja päättyi vuoden 2003 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiöjär-

jestyksen mukaan hallituksen jäsenen toimikausi on kolme (3) vuotta siten, että toimikausi alkaa vaalin suorittaneen yhtiökokouksen päättyttyä ja päättyi kolmanneksi (3.) seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiöjärjestyksessä ei ole asetettu hallituksen jäsenille yläikärajaa eikä toimikausien lukumäärää ole rajoitettu.

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan hallitus valitsee keskuudestaan. Vuonna 2002 toimineen hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsenet esitellään sivuilla 58–59. Hallituksen jäsenistä Kalevi Sivonen, Heikki Takamäki ja Jukka Toivakka ovat K-kauppiaita, joilla on normaalit liikesuhteet Kesko-konserniin. Kesko Oyj:n toimitusjohtaja, pääjohtaja Matti Honkala on hallituksen jäsen. Kesko Oyj ei ole antanut takauksia tai muita vastuusitoumuksia hallituksen jäsenten puolesta.

Tehtävät ja kokoukset

Kesko Oyj:n hallitus huolehtii yhtiön hallinnon, toiminnan ja kirjanpidon sekä varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus on vahvistanut 3.1.2001 toimintaohjeen, johon on kirjattu hallituksen kokouskäytäntö ja tehtävät. Hallituksen tehtävänä on käsitellä ja päättää konsernin toimintaa koskevista periaatteellisista tai taloudellisista merkittävistä asioista, joita ovat mm:

- päättää konsernistrategiasta ja vahvistaa toimialastrategiat
- vahvistaa konsernin toimintasuunnitelma ja budjetti
- käsitellä ja hyväksyä osavuosisikatsaukset, konsernitalinpäätös ja toimintakertomus
- vahvistaa konsernin investointisuunnitelma
- päättää strategisesti tai taloudellisesti merkittävistä yksittäisistä investoinneista, yritysostoista tai -myynneistä sekä vastuusitoumuksista
- hyväksyä konsernin rahoituspolitiikka
- vahvistaa konsernitason riskienhallinta- ja raportointimenettely
- päättää konsernin johdon palkitsemis- ja kannustusjärjestelmästä
- päättää konsernirakenne ja -organisaatio
- laatia osinkopolitiikka ja vastata osakasarvon kehittämisestä
- nimittää yhtiön toimitusjohtaja ja päättää hänen palkkaeduistaan

- päättää toimitusjohtajan sijaisen nimittämisestä
- päättää Ruokakesko Oy:n, Rautakesko Oy:n, Maatalouskesko Oy:n ja Keswell Oy:n toimitusjohtajanimityksistä
- vastata muista hallitukselle osakeyhtiölaissa, yhtiöjärjestyksessä tai muualla säädetyistä tehtävistä.

Hallitus kokoontuu noin 10 kertaa vuodessa. Kokouksen esittelijänä toimii Kesko Oyj:n toimitusjohtaja tai hänen toimeksiantonastaan muu Kesko-konsernin johtajistoon kuuluva henkilö. Hallituksen sihteerinä toimii Kesko-konsernin lakiasioista vastaava johtaja. Hallitus arvioi toimintatapojaan säännöllisesti.

Palkkiot ja muut etuisuudet

Yhtiökokouksen päättämät kuukausi- ja kokouspalkkiot hallituksen jäsenille, yhtiön palveluksessa olevia henkilöitä lukuun ottamatta, olivat vuonna 2002:

- puheenjohtajan kuukausipalkkio 3 370 euroa/kk
- varapuheenjohtajan kuukausipalkkio 2 190 euroa/kk
- jäsenen kuukausipalkkio 1 690 euroa/kk
- kokouspalkkio 420 euroa/kokous/henkilö

Lisäksi hallituksen jäsenet ovat oikeutettuja päivärahaan ja matkakustannusten korvaukseen Kesko Oyj:n yleisen matkustus säännön mukaisesti. Kesko Oyj:n toimitusjohtajalle ei makseta kuukausi- eikä kokouspalkkioita Kesko Oyj:n hallituksen jäsenen tehtävästä. Kesko Oyj:n hallituksen jäsenille maksettiin vuodelta 2002 kuukausi- ja kokouspalkkioita yhteensä 189 784,74 euroa.

Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen

Kesko Oyj:llä on toimitusjohtaja, jonka tehtävänä on johtaa yhtiön toimintaa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajasta käytetään nimitystä pääjohtaja. Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen valitsee hallitus, joka päättää myös toimitusjohtajan palvelussuhteen ehtoista. Kesko Oyj:n pääjohtaja on vuorineuvos Matti Honkala ja pääjohtajan sijainen Ruokakesko Oy:n toimitusjohtaja, kauppaneuvos Kalervo Haapaniemi.

Pääjohtaja Matti Honkalalle maksettiin vuonna 2002 palkkaa ja luontoisetuja yhteensä 404 637,14 euroa. Pääjohtajan sijaiselle Kalervo Haapaniemelle maksettiin palkkaa ja luontoisetuja Ruokakesko Oy:n toimitusjohtajan tehtävästä yhteensä 280 197,92 euroa. Kummallekaan ei maksettu tulospalkkiota vuonna 2002. Pääjohtajan ja hänen sijaisensa osake- ja optiomistukset esitetään sivuilla 60–61.

Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä ja samalla eroamisikä on 60 vuotta sekä täysimääräinen eläke 66 prosenttia eläkepalhasta. Toimitusjohtajan sijaisen vanhuuseläkeikä ja samalla eroamisikä on 60 vuotta ja eläke 60 prosenttia eläkepalkasta. Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen palvelussuhteessa

noudatettava irtisanomisaika on 6 kuukautta ja heille irtisanomisan palkan lisäksi maksettava erakorvaus vastaa 18 kuukauden palkkaa.

Konsernijohtoryhmä

Kesko-konsernissa on konsernijohtoryhmä, jonka puheenjohtajana on Kesko Oyj:n pääjohtaja Matti Honkala ja jäseninä ovat Ruokakesko Oy:n toimitusjohtaja Kalervo Haapaniemi, Rautakesko Oy:n ja Maatalouskesko Oy:n toimitusjohtaja Matti Halmesmäki, Keswell Oy:n toimitusjohtaja Matti Laamanen sekä Kesko Oyj:n talous- ja rahoitusjohtaja Juhani Järvi, viestintäjohtaja Erkki Heikkinen ja hallintojohtaja Riitta Laitasalo. Konsernijohtoryhmä kokoontuu 8–10 kertaa vuodessa ja sen tehtäviin kuuluvat mm. konsernilaajuisten kehityshankkeiden sekä konsernitaseisten periaatteiden ja menettelytapojen käsittely. Lisäksi johtoryhmää informoidaan mm. konsernin ja toimialayhtiöiden liiketoimintasuunnitelmista, tuloskehityksestä ja Kesko Oyj:n hallituksessa käsiteltävistä asioista, joiden valmisteluun se myös osallistuu.

Tytäryhtiöhallinto

Merkittävimpien tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet valitaan Kesko-konsernin johtoon kuuluvista henkilöistä. Ruokakesko Oy:n, Rautakesko Oy:n, Maatalouskesko Oy:n ja Keswell Oy:n hallitusten puheenjohtajana toimii Kesko Oyj:n pääjohtaja Matti Honkala. Tytäryhtiöiden hallitusten tärkeimpiä tehtäviä ovat yhtiön strategian laatiminen, toimintasuunnitelman ja budjetin vahvistaminen sekä investoinneista, yritysostoista ja vastuusitoumuksista päättäminen Kesko Oyj:n hallituksen määrittelemien ohjeiden rajoissa.

Tilintarkastajat ja valvontajärjestelmä

Tilintarkastajat

Yhtiössä on vähintään yksi ja enintään kolme varsinaisen yhtiökokouksen valitsemaa tilintarkastajaa. Tilintarkastajan toimikausi on yhtiön tilikausi ja tilintarkastajan tehtävä päättyy vaa- lia seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Tilintarkastajien on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä. Kesko Oyj:n vuoden 2002 varsinainen yhtiökokous valitsi yhtiölle kaksi tilintarkastajaa, jotka ovat KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja ekonomi, KHT Mauno Tervo. Yhteisön päävastuullisena tilintarkastajana toimii ekonomi, KHT Pekka Nikula. Kesko-konsernin tytäryhtiöiden tilintarkastajina toimivat pääosin PricewaterhouseCoopers-yhteisöt tai näiden palveluksessa olevat tilintarkastajat.

Valvonta- ja raportointijärjestelmä

Lakisääteisen tilintarkastuksen pääasiallisena tehtävänä on todentaa, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot konsernin

tuloksesta ja taloudellisesta asemasta tilikaudelta. Tilintarkastajat raportoivat havainnoistaan hallitukselle vähintään kerran vuodessa ja antavat yhtiön osakkeenomistajille tilintarkastuskertomuksen vuositilinpäätöksen yhteydessä.

Yhtiöllä on pääjohtajan alaisuudessa toimiva Riskienhallintayksikkö, jonka tehtävänä on arvioida ja varmistaa konsernin riskienhallinta-, valvonta- ja hallintoprosessien riittävyyttä, taroituksenmukaisuutta ja tehokkuutta. Liiketoimintariskien hallinnasta kerrotaan sivulla 49. Kesko Oyj:n hallitus on vahvistanut konsernissa noudatettavat sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet.

Taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan koko konsernin kattavalla taloudellisella raportoinnilla. Raportteihin sisältyvät toteutuneet tiedot, suunnitelmat ja ajantasaiset ennusteet kuluvalle vuodelle. Taloudellisen lisäarvon kertymistä seurataan kuukausittain sisäisessä raportoinnissa. Konsernin myyntiluvut julkistetaan kuukausittain pörssitiedotteella.

Liiketoiminnasta aiheutuviin omaisuus-, keskeytys- ja vastuuvahinkoriskeihin on varauduttu asianmukaisin vakuutuksin. Rahoitusriskien hallinnasta kerrotaan sivulla 49.

Yhtiön sisäpiiri

Kesko Oyj:n pysyvään sisäpiiriin luetaan arvopaperimarkkinalain mukaan Kesko Oyj:n hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa, tilintarkastajat, mukaan lukien tilintarkastusyhteisön yhtiöstä päävastuullinen tarkastaja. Lisäksi Kesko Oyj:n

pysyviä sisäpiiriläisiä ovat hallituksen määrittelemissä tehtävissä kulloinkin toimivat henkilöt. Kuukausittain päivitettävä luettelo Kesko Oyj:n sisäpiiriläisistä sekä heidän osake- ja optiomistuksistaan on Kesko Oyj:n internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi.

Kesko Oyj:n hallitus on vahvistanut Kesko Oyj:n sisäpiiri-ohjeiston, joka sisältää ohjeet pysyville ja hankekohtaisille sisäpiiriläisille, sekä määritellyt yhtiön sisäpiirihallinnon organisaation ja menettelytavat. Yhtiön sisäpiiri-ohjeet on jaettu kaikille sisäpiiriläisille. Sisäpiiri-ohjeen noudattamista valvoo konsernilakiasiat mm. lähettämällä säännöllisin väliajoin sisäpiiriläisille tarkistettavaksi otteen sisäpiirirekisteristä. Yhtiössä on käytössä kaupankäyntirajoitus, joka koskee sisäpiiriläisten kaupankäyntiä yhtiön osakkeilla tai niihin oikeuttavilla arvopapereilla 14 vuorokautta ennen tulosjulkistusajankohtia.

Kesko Oyj:n sisäpiirirekisteriä ylläpitää Suomen Arvopaperikeskus Oy. Sisäpiiriläisten ajantasaiset omistustiedot ovat nähtävillä HEXGaten toimitiloissa Helsingissä osoitteessa Fabianinkatu 14 katutasossa.

Corporate Governancen päivitys

Säännöllisesti päivitettävä Keskon Corporate Governance -osio on nähtävillä yhtiön internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi. Kesko Oyj:n internet-sivut julkaistaan suomeksi ja englanniksi sekä valtaosin myös ruotsiksi.

Riskienhallinta

Liiketoimintariskien hallinta

Keskossa kehitetään ja ylläpidetään Keskon ja K-kauppojen yhteistä johtamisjärjestelmää, joka perustuu laatu- ja prosessi-johtamiseen. Johtamisjärjestelmän osaksi on määritelty riskikartta, jonka avulla toimialayhtiöt ja Keskon yksiköt arvioivat liiketoiminnan päämäärien ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä riskejä ja määrittelevät riskien hallitsemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Keskon merkittävimmät liiketoimintariskit liittyvät asiakaslojaalisuuteen, lisääntyvän kilpailun tuomiin ughiin sekä operatiiviseen tehokkuuteen.

Konsernin Riskienhallinta-yksikön tehtävänä on arvioida toimialojen riskimäärittysten pohjalta koko konsernin liiketoimintariskien hallintaa ja raportoida siitä konsernihallitukselle.

Kunkin toimialayhtiön liiketoimintaympäristöä on analysoitu toimialakatsauksissa sivuilla 24–45.

Rahoitusriskien hallinta

Konsernin pitkäaikainen rahoitus on järjestetty emoyhtiön kautta ja tytäryhtiöiden rahoitus hoidetaan pääsääntöisesti konsernin sisäisillä lainoilla. Kesko-konsernin rahoitusriskien hallinnasta vastaa Kesko Oyj:n rahoitusyksikkö. Konserniyhtiöiden kassavirrat netotetaan konsernitilien avulla ja rahoitusyksikkö vastaa likviditeettilyijämän sijoittamisesta.

Korkoriski

Korkoriskin hallitsemiseksi konsernin lainanotto ja sijoitukset on hajautettu kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin instrumentteihin käyttäen apuna johdannaissopimuksia. Tavoitteena on suojautua korkotason muutosten aiheuttamilta negatiivisilta vaikutuksilta. Rahalaitoslainojen korkosidonnaisuusaika oli tilikauden aikana keskimäärin yksi vuosi ja likvidien varojen (kassavarat sekä yritys- ja sijoitustodistukset) kuukausi. Lainojen korkosidonnaisuusajan sallitaan vaihdella yhden (1) ja kolmen (3) vuoden välillä.

Valuuttariski

Konsernin valuuttariskit ovat ulkomaan tytäryhtiöihin liittyviä sekä transaktioriskejä, jotka syntyvät kaupallisista ostoveloista. Päivittäistavara-kaupalle luonteenomaisen tuotteiden nopean kiertokulun myötä eivät ostoihin liittyvät valuuttariskit pääse kasvamaan merkittäviksi. Riskien suojausasteesta päättävät

asianomaiset tytäryhtiöt ja kaupalliset yksiköt. Transaktioriskin muodostavat pääosin Yhdysvaltain dollari sekä Ruotsin, Tanskan ja Viron kruunut. Näistä syntyvien erien suojaamiseen käytetään valuuttatermiineitä ja -optioita. Liiketoimintayksiköt toteuttavat suojauksensa konsernin rahoitusyksikön kanssa, joka puolestaan suojaa riskipositiot markkinakaupoin vahvistettujen valuutta-kohtaisten limiittien puitteissa.

Keskon ulkomaiset tytäryhtiöt sijaitsevat euroalueen ulkopuolella. Ulkomaisten tytäryhtiöiden valuuttamääräiset omat pääomat ja oman pääoman ehtoiset lainat olivat 31.12.2002 vasta-arvoltaan 44,3 miljoonaa euroa (edellisvuonna 39,4 milj. euroa). Merkittävät valuuttapositiot ovat Ruotsin ja Viron kruunussa ja Latvian latissa. Ulkomaisiin tytäryhtiöihin liittyvä tase-riski on pääosin suojattu valuuttamääräisellä lainanotolla ja muilla rahoitusinstrumenteilla.

Likviditeettiriski

Likviditeettiriskin hallinnan tavoitteena on riittävien likvidien varojen ja luottolimiittien ylläpitäminen, jotta konsernin liiketoiminnan rahoituksen jokahetkinen riittävyys on turvattu. Likvidit varat muodostavat kassasalkun, jonka koon tulee keskimäärin olla vähintään 50 miljoonaa euroa ja korkosidonnaisuusajan korkeintaan kaksi (2) kuukautta. Mikäli likvidit varat ylittävät 50 miljoonaa euroa, on niille määritelty erillinen sijoituspolitiikka.

Konsernin likvidien varojen ja sijoitusten määrä oli vuoden 2002 lopussa 173 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisia sitovia luottolimiittejä oli tilinpäätöshetkellä nostettavissa 117 miljoonan euron vasta-arvosta.

Luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin sisältyy riski siitä, että vastapuoli ei pysty täyttämään velvoitettaan. Valuutta- ja korkojohdannaissopimuksia tehdään vain hyvän luottokelpoisuuden omaavien koti- ja ulkomaisten pankkien kanssa. Likvidejä varoja sijoitetaan vahvistettujen limiittien rajoissa kohteisiin, joiden luottokelpoisuus on hyvä. Sijoituskohteet sekä niille määritellyt limiitit tarkistetaan vuosittain.

Luottoluokitukset

Kesko Oyj ei toistaiseksi ole hankkinut luottokelpoisuusluokitusta, koska sitä ei ole yhtiön nykyisessä rahoitustilanteessa pidetty tarpeellisena.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Osakesarjat ja osakepääoma

Kesko Oyj:n osakekanta on jaettu A- ja B-osakesarjoihin. Yhtiön osakepääoma on 182 240 800 euroa. Osakepääoman vähimmäismäärä on 100 000 000 euroa ja enimmäismäärä 400 000 000 euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai vähentää yhtiöjärjestyksestä muuttamatta.

A-osakkeiden lukumäärä on vähintään yksi (1) ja enintään kaksisataaviisikymmentä miljoonaa (250 000 000) kappaletta sekä B-osakkeiden lukumäärä vähintään (1) ja enintään kaksisataaviisikymmentä miljoonaa (250 000 000) kappaletta siten, että osakkeita on yhteensä vähintään kaksi (2) ja enintään neljäsataa miljoonaa (400 000 000) kappaletta.

Osakkeiden yhteismäärä on 91 120 400 kpl, josta A-osakkeita on 31 737 007 kpl (34,8 %) ja B-osakkeita 59 383 393 kpl (65,2 %). Osakkeiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 2 euroa.

Jokainen A-osake tuottaa 10 ääntä ja jokainen B-osake 1 äänen. Osakkeet tuottavat yhtäläiset osinko-oikeudet. A-osakkeiden tuottamien äänten osuus on 84,2 % ja B-osakkeiden tuottamien äänten osuus on 15,8 % kaikista osakkeiden tuottamista äänistä.

Osakkeet ovat arvo-osuusjärjestelmässä, jota ylläpitää Suomen Arvopaperikeskus Oy.

Oikeus saada yhtiöstä jaettavia varoja sekä merkintäoikeus osakepääomaa korotettaessa on vain sillä:

- joka on täsmäytyspäivänä merkitty osakkeenomistajaksi osaksluetteloon

- jonka oikeus suorituksen saamiseen on täsmäytyspäivänä kirjattu osaksluetteloon merkityn osakkeenomistajan arvo-osuustilille ja merkitty osaksluetteloon
- jos osake on hallintarekisteröity, sillä, jonka arvo-osuustilille osake on täsmäytyspäivänä kirjattu ja jonka osakkeiden hoitaja on täsmäytyspäivänä merkitty osaksluetteloon osakkeiden hoitajaksi

Hallituksen valtuudet

Hallituksella ei ole voimassaolevia valtuuksia osakepääoman korottamiseen eikä omien osakkeiden hankkimiseen tai luovuttamiseen. Kesko Oyj:n tytäryhtiön Jättipörssi Oy:n omistuksessa oli joulukuun 2002 lopussa 33 400 Kesko Oyj:n A-osaketta. Näiden osakkeiden vasta-arvo on yhteensä 66 800 euroa ja ne edustavat alle 0,04 % kaikista osakkeista ja 0,09 % kaikista äänistä.

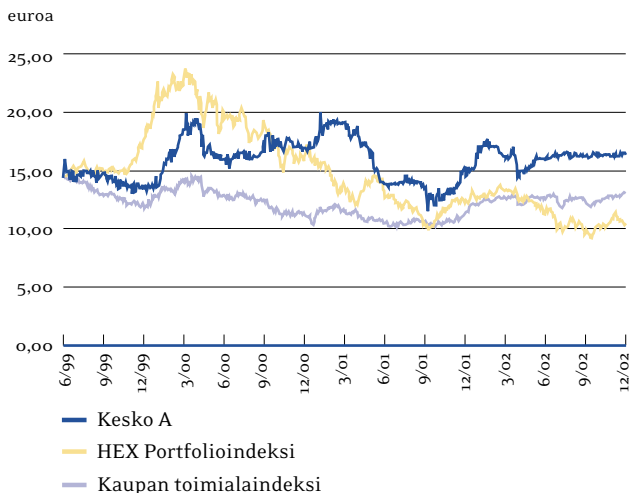
Optiot

Vuoden 2000 optio-ohjelma

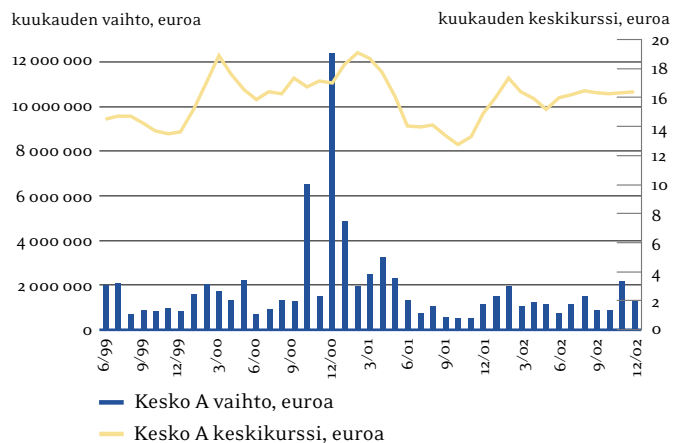
Varsinainen yhtiökokous hyväksyi 10.4.2000 ylimmän ja keski-johdon optio-ohjelman osana johdon kannustus- ja sitouttamisjärjestelmää. Optio-oikeuksia tarjottiin merkittäväksi vastikkeetta kahta lajia, B-optioita ja C-optioita. B-optioita laskettiin liikkeelle 3 825 000 kappaletta ja C-optioita 2 015 000 kappaletta eli yhteensä 5 840 000 kappaletta.

Jokainen B- ja C-optio oikeuttaa merkitsemään yhden Keskon B-osakkeen. Osakkeet ovat merkittävässä B-optioilla

Keskon A-osakkeen kurssikehitys

Keskon A-osakkeen vaihtomäärät kuukausittain

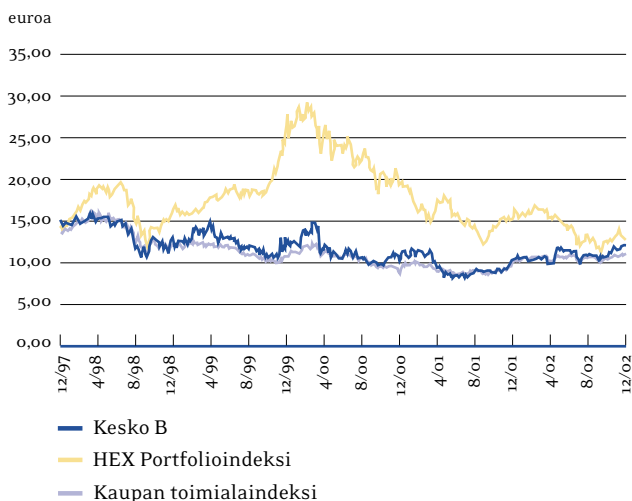
1.11.2002 ja C-optioilla 1.11.2003 lähtien 31.3.2006 asti. Merkittäessä osakkeita B-optioiden perusteella osakkeen merkintähinta on Keskon B-osakkeen vaihdolla painotettu keski-kurssi Helsingin Pörssissä maaliskuussa 2000 lisätynä 15 % (15,97 euroa). Merkittäessä osakkeita C-optioiden perusteella osakkeen merkintähinta on vastaava keski-kurssi maaliskuussa 2001 lisätynä 15 % (12,71 euroa). Osakkeen merkintähintaa alennetaan sen määräytymisjakson päättymisen jälkeen ennen osakemerkintää jaettavien osinkojen osakekohtaisella määrällä. Vuoden 2001 osingonjaon jälkeen B-osakkeen merkintähinta B-optioilla on 12,87 euroa ja C-optioilla 11,11 euroa. Optio-ohjelman piiriin tuli julkistamisvaiheessa lähes 600 henkilöä.

Liikkeeseen laskettujen optio-oikeuksien nojalla voidaan merkitä yhteensä 5 840 000 B-osaketta, joiden osuus osakepääomasta olisi 6,0 % ja äänistä 1,5 %. Yhtiöllä ei ole muita liikkeeseen laskettuja vaihtovelkakirja- eikä optiolainoja.

Optioilla tehdyt osakemerkinnät vuonna 2002

Kesko Oyj:n vuoden 1996 optiolainan optio-oikeuksilla merkittiin 1.12.1999–30.4.2002 yhteensä 907 000 Kesko Oyj:n B-osaketta. B-osakkeen merkintähinta optiolla oli 10,01 euroa/osake. Osakemerkintöjen seurauksena Kesko Oyj:n rekisteröity osakepääoma nousi 1 814 000 eurolla yhteensä 182 240 800 euroon. Kesko Oyj sai osakemerkintöjen seurauksena omaa pääomaa yhteensä 9 079 070 euroa, josta emissiovoiton osuus oli 7 265 070 euroa. Uudet B-osakkeet otettiin julkisen kaupan käynnin kohteeksi Helsingin Pörssin päälistalle yhdessä vanhojen B-osakkeiden kanssa 22.5.2002 alkaen. Uudet B-osakkeet oikeuttavat osinkoon ensimmäisen kerran tilikaudelta 2002. Johtajistolle tarkoitettua 222 849 euron määräiseen optiolainaan liittyvillä optiotodistuksilla olisi voitu merkitä enintään 1 325 000 Kesko Oyj:n B-osaketta.

Keskon B-osakkeen kurssi-kehitys

Perustietoja osakkeesta

A-osakkeen tunnus on KESAV
B-osakkeen tunnus on KESBV
B-option tunnus KESBVEW100

Molempien osakesarjojen pörssierä on 100 osaketta.
Osakepääoma on 182 240 800 euroa.
Osakkeiden lukumäärä on 91 120 400.
Kaikkien osakkeiden tuottama äänimäärä on yhteensä 376 753 463.

A-osakkeita on 31 737 007
B-osakkeita on 59 383 393
Osakkeiden kirjanpidollinen vasta-arvo on 2,00 euroa
A-osakkeen verotusarvo (v. 2002) oli 11,48 euroa
B-osakkeen verotusarvo (v. 2002) oli 8,40 euroa

Äänimäärät
A-osake: 10 ääntä
B-osake: 1 ääni

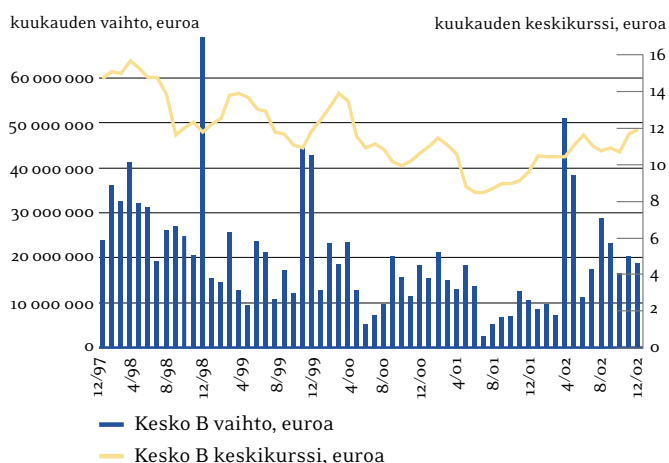
Kesko Oyj:n vuoden 2000 B-optiot listattiin Helsingin pörssin päälistalle 1.11.2002. B-optioilla ei merkitty B-osakkeita vuoden 2002 kuluessa.

Osakkeenomistajat

Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämän Keskon omistajaluettelon mukaan osakkeenomistajia oli vuoden 2002 lopussa 25 485. Hallintarekisteröityjen osakkeiden kokonaislukumäärä oli 18 626 791 ja osuus osakepääomasta 20,4 %. Näiden osakkeiden tuottama äänimäärä oli 18 771 358 eli 5,0 % koko äänimäärästä. Yksittäiset K-kauppiaat omistivat osakemäärästä yhteensä 17,1 % ja äänimäärästä 34,9 %.

Luettelo Keskon suurimmista osakkeenomistajista on nähtävillä internet-soititteessa www.kesko.fi.

Keskon B-osakkeen vaihtomäärät kuukausittain

Johdon osakeomistus

Keskon 1.1.2001 kautensa aloittaneen hallituksen jäsenet mukaan lukien toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen sekä edellä mainittujen määräysvallassa olevat yhteisöt omistivat joulukuun 2002 lopussa 1 084 949 Keskon osaketta, mikä edustaa 1,19 % yhtiön koko osakekannasta ja 2,04 % äänistä.

Johdon osakeomistus vuoden 2002 lopussa on eritelty tarkemmin hallituksen ja johtoryhmän esittelysivuilla 58-61 ja Keskon internet-sivuilla.

Pörssivaihto

Kesko Oyj:n osakkeet on listattu HEX Helsingin Pörssissä, jossa kaupankäynti tapahtuu euroissa.

Keskeiset Keskon osakkeiden kaupankäyntiä koskevat tiedot on esitetty alla olevassa taulukossa.

Kauppan toimialaindeksi nousi vuoden aikana 8,4 %, Hex-yleisindeksi laski 34,4 % ja Hex-portfolioindeksi 16,7 %.

Vuoden lopussa A-osakkeiden markkina-arvo oli 520,5 miljoonaa euroa ja B-osakkeiden 718,5 miljoonaa euroa eli yhtiön markkina-arvo yhteensä oli 1 239,0 miljoonaa euroa.

Keskon osakkeiden hintojen ja myyntimäärien kehitystä voi seurata yhtiön internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi.

Osinkopolitiikka

Kesko jakaa osinkoa osakekohtaisesta tuloksesta vähintään kolmanneksen tai puolet, jos omavaraisuusaste ylittää 50 %.

Osinkoehdotus

Kesko Oyj:n hallitus esittää yhtiökokoukselle, että vuoden 2002 tuloksesta osinkoa jaettaisiin 91 120 400 euroa eli 1,00 euroa/osake, mikä on 134 % osakekohtaisesta tuloksesta. Viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana osinkoa on jaettu keskimäärin 110 % osakekohtaisesta tuloksesta.

Liputusilmoitukset

Vuoden 2002 aikana yhtiölle ei ole tehty liputusilmoituksia. Yhtiön tiedossa ei ole osakkeiden omistukseen ja äänivallan käyttöön liittyviä sopimuksia.

Keskon A- ja B-osakkeiden pörssikurssi ja vaihto vuonna 2002

Osake	Pörssi-kurssi, € 31.12.2001	Pörssi-kurssi, € 31.12.2002	Muutos, %	Alin kurssi, €	Ylin kurssi, €	Vaihtomäärä, 1 000 kpl	Vaihto-arvo, Milj. €	Suhteellinen vaihto, %
Kesko A	15,00	16,40	9,3	14,40	17,70	946	15,4	3,0
Kesko B	10,30	12,10	17,5	9,75	12,28	22 782	248,8	39,0

Viimeisimmät osakepääoman muutokset

Vuosi	Merkintäaika	Merkintä/vaihtosuhte ja hinta	Muutos	Uusi osakepääoma
1998	8.4.		-300 000 mk	902 134 000 mk
1999	31.5.		28 700 000 €	180 426 800 €
2002	1.12.1999-30.4.2002	0 1:1 à 10,01 €	1 814 000 €	182 240 800 €

0 = merkintä optio-oikeuksilla

1 euro = 5,94573 mk

20 suurinta osakkeenomistajaa osakelukumäärän perusteella 31.12.2002

	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus osakkeista, %	Osuus äänimäärästä, %
1 Keskon Eläkekassa	3 404 485	3,74	9,04
2 K-kauppiasliitto ry	2 771 139	3,04	7,26
3 Vähittäiskaupan Takaus Oy	2 628 533	2,88	6,98
4 Valluga-sijoitus Oy	1 340 439	1,47	3,56
5 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo	1 318 353	1,45	0,35
6 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 201 400	1,32	0,32
7 Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo	1 044 930	1,15	0,28
8 Oy The English Tearoom Ab	1 008 400	1,11	0,27
9 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	1 000 000	1,10	0,27
10 Kuntien Eläkevakuutus	914 600	1,00	0,24
11 Vähittäiskaupan Ammattikasvatussäätiö	818 325	0,90	1,72
12 Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola	800 000	0,88	0,21
13 Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	794 500	0,87	0,21
14 Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	690 000	0,76	0,18
15 Fortumin Eläkesäätiö	455 000	0,50	0,12
16 Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva	394 000	0,43	0,10
17 Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	393 000	0,43	0,10
18 Sijoitusrahasto Conventum Finland Value	350 300	0,38	0,09
19 Eläkesäätiö Polaris Pensionsstiftelse	340 000	0,37	0,09
20 LEL Työeläkekassa	323 900	0,36	0,09

20 suurinta osakkeenomistajaa äänimäärän perusteella 31.12.2002

	Äänimäärä	Osuus äänimäärästä, %	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus osakemäärästä, %
1 Keskon Eläkekassa	34 044 850	9,04	3 404 485	3,74
2 K-kauppiasliitto ry	27 343 740	7,26	2 771 139	3,04
3 Vähittäiskaupan Takaus Oy	26 285 330	6,98	2 628 533	2,88
4 Valluga-sijoitus Oy	13 404 390	3,56	1 340 439	1,47
5 Vähittäiskaupan Ammattikasvatussäätiö	6 487 443	1,72	818 325	0,90
6 Ruokajätti Kalevi Sivonen Oy	2 274 000	0,60	281 400	0,31
7 Ruokacity Myyrmäki Oy	2 200 000	0,58	220 000	0,24
8 A.Toivakka Oy	1 934 500	0,51	211 450	0,23
9 Mauri ja Nina Penttinen Oy	1 931 600	0,51	198 020	0,22
10 Vesa Laakso Oy	1 591 000	0,42	177 100	0,19
11 K-ruokakauppiasyhdistys ry	1 568 660	0,42	208 040	0,23
12 Kotihalli Oy	1 481 500	0,39	247 600	0,27
13 Hannu Aaltonen Oy	1 417 800	0,38	141 780	0,16
14 Heimo Välinen Oy	1 332 000	0,35	133 200	0,15
15 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo	1 318 353	0,35	1 318 353	1,45
16 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 201 400	0,32	1 201 400	1,32
17 Sundman & Co-Holding Oy Ab	1 108 020	0,29	110 802	0,12
18 Matti Himberg Oy	1 052 000	0,28	118 700	0,13
19 CM Yliveto Oy	1 050 000	0,28	150 000	0,16
20 Kallio Matti Vilho Juhani	1 049 600	0,28	215 480	0,24

Osakeomistus omistajaryhmittäin 31.12.2002

Kaikki osakkeet	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus kaikista osakkeista, %
Yksityiset yritykset	25 826 782	28,34
Julkiset yritykset	29 331	0,03
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	7 439 570	8,16
Julkisyhteisöt*	10 125 306	11,11
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt**	4 591 117	5,04
Kotitaloudet	24 384 031	26,76
Ulkomaiset (sisältää hallintarekisteröidyt)	18 724 263	20,55
Yhteensä	91 120 400	100,00

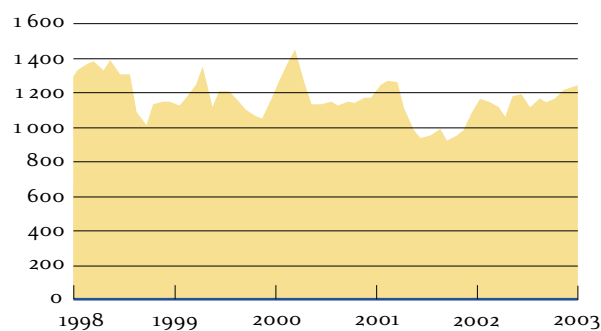
A-osakkeet	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus A-osakkeista, %	Osuus kaikista osakkeista, %
Yksityiset yritykset	18 612 424	58,65	20,43
Julkiset yritykset	2 900	0,01	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	1 340 539	4,22	1,47
Julkisyhteisöt*	3 427 398	10,80	3,76
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt**	967 392	3,05	1,06
Kotitaloudet	7 367 443	23,21	8,09
Ulkomaiset (sisältää hallintarekisteröidyt)	18 911	0,06	0,02
Yhteensä	31 737 007	100,00	34,83

B-osakkeet	Osakkeiden määrä, kpl	Osuus B-osakkeista, %	Osuus kaikista osakkeista, %
Yksityiset yritykset	7 214 358	12,15	7,92
Julkiset yritykset	26 431	0,04	0,03
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	6 099 031	10,27	6,69
Julkisyhteisöt*	6 697 908	11,28	7,35
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt**	3 623 725	6,10	3,98
Kotitaloudet	17 016 588	28,66	18,67
Ulkomaiset (sisältää hallintarekisteröidyt)	18 705 352	31,50	20,53
Yhteensä	59 383 393	100,00	65,17

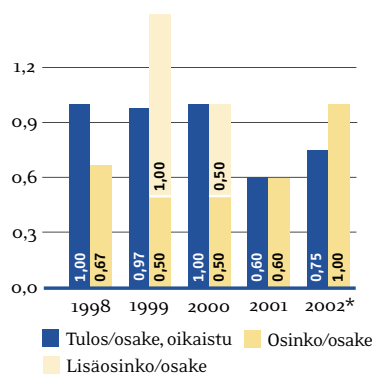
* Julkisyhteisöt = esim. kunnat, Ahvenanmaan maakuntahallinto, työeläkelaitokset ja sosiaaliturvarahastot.

** Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt = mm. apurahoja jakavat säätiöt, edunvalvontajärjestöt ja erilaiset yleishyödylliset yhdistykset.

Keskon osakekannan markkina-arvo, milj. €

Tulos/osake ja osinko/osake, €

* ehdotus yhtiökokoukselle

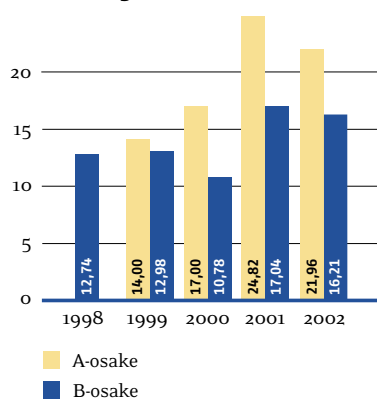
Osakeomistus suuruusluokittain 31.12.2002

Kaikki osakkeet Osakkeita	Osakkaiden määrä, kpl	Osuus osakkaista, %	Osakkeita yhteensä	Osuus osakkeista, %
1 - 100	5 324	20,91	299 546	0,33
101 - 500	8 949	35,15	2 514 073	2,76
501 - 1 000	4 191	16,46	3 259 536	3,58
1 001 - 5 000	5 262	20,67	11 935 410	13,10
5 001 - 50 000	1 596	6,27	20 673 381	22,69
50 001 -	136	0,53	52 438 454	57,55
Yhteensä	25 458	100,00	91 120 400	100,00

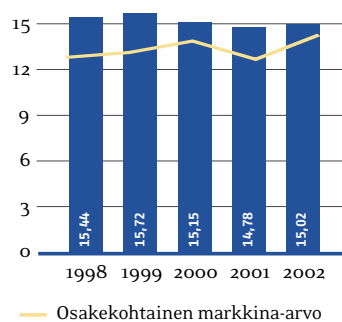
A-osakkeet Osakkeita	Osakkaiden määrä, kpl	Osuus A-osakkeiden omistajista, %	A-osakkeet yhteensä	Osuus A-osakkeista, %
1 - 100	723	14,54	36 835	0,12
101 - 500	971	19,52	266 650	0,84
501 - 1 000	678	13,63	552 243	1,74
1 001 - 5 000	1 678	33,74	4 179 850	13,17
5 001 - 50 000	871	17,51	11 554 477	36,41
50 001 -	53	1,07	15 146 952	47,73
Yhteensä	4 974	100,00	31 737 007	100,00

B-osakkeet Osakkeita	Osakkaiden määrä, kpl	Osuus B-osakkeiden omistajista, %	B-osakkeet yhteensä	Osuus B-osakkeista, %
1 - 100	5 267	23,36	296 254	0,50
101 - 500	8 707	38,62	2 436 097	4,10
501 - 1 000	3 814	16,92	2 943 414	4,96
1 001 - 5 000	3 910	17,34	8 403 464	14,15
5 001 - 50 000	775	3,44	9 958 076	16,77
50 001 -	70	0,31	35 346 088	59,52
Yhteensä	22 543	100,00	59 383 393	100,00

Osakkeiden hinta/voitto, P/E,
31.12., oikaistu

Oma pääoma/osake, €,
31.12., oikaistu

Osakepääoma ja osakkeet

	1998	1999	2000	2001	2002
Osakepääoma, milj. €	152	180	180	180	182
Osakkeiden lukumäärä 31.12., (1 000 kpl)	90 213,4	90 213,4	90 213,4	90 213,4	91 120,4
Osakkeiden oikaistu lukumäärä 31.12., (1 000 kpl)	90 213,4	90 213,4	90 213,4	90 213,4	91 120,4
Keskimääräinen oikaistu lukumäärä vuoden aikana, (1 000 kpl)	90 213,4	90 213,4	90 213,4	90 213,4	90 807,3
joista perus-/A-osakkeita, %	35	35	35	35	35
joista vaihto-/B-osakkeita, %	65	65	65	65	65
Osakekannan markkina-arvo, milj. €, A-osake		432	538	476	520
Osakekannan markkina-arvo, milj. €, B-osake	748	736	629	602	718
Osakkeenomistajien lukumäärä 31.12.	23 704	23 235	24 496	25 057	25 485
Pörssivaihto, milj. €					
A-osake		8	33	20	15
B-osake	382	248	177	139	249
Pörssivaihto, milj. kpl					
A-osake		1	2	1	1
B-osake	28	20	15	14	23
Suhteellinen vaihto, %					
A-osake		1,8	6,2	3,9	3,0
B-osake	47,8	34,8	26,1	24,3	38,6
Pörssivaihdon kehitys, %					
A-osake			240,9	-37,5	-23,3
B-osake	-17,7	-27,2	-25,1	-6,7	60,3
Osakkeen kurssi 31.12., €					
A-osake		13,60	16,95	15,00	16,40
B-osake	12,78	12,60	10,75	10,30	12,10
Osakkeen keskipurssi, €					
A-osake		14,22	16,85	16,57	16,26
B-osake	13,65	12,18	11,59	9,79	10,92
Vuoden ylin kurssi, €					
A-osake		16,00	19,90	20,00	17,70
B-osake	16,40	15,45	14,99	11,80	12,28
Vuoden alin kurssi, €					
A-osake		12,50	13,50	11,50	14,40
B-osake	10,09	10,50	9,61	8,10	9,75
Tulos/osake, oikaistu, €	1,00	0,97	1,00	0,60	0,75
Oma pääoma/osake, oikaistu, €	15,44	15,72	15,15	14,78	15,02
Osinko/osake, €	0,67	1,50	1,00	0,60	1,00*
Osinko tuloksesta, %	66,6	153,5	99,7	98,7	134,4
Liiketoiminnan rahavirta/osake, oikaistu, €	2,11	2,95	1,42	2,30	1,61
Hinta/voitto-suhde (P/E), A-osake, oikaistu		14,00	17,00	24,82	21,96
Hinta/voitto-suhde (P/E), B-osake, oikaistu	12,74	12,98	10,78	17,04	16,21
Efektiiivinen osinkotuotto, %, A-osake		11,0	5,9	4,0	6,1
Efektiiivinen osinkotuotto, %, B-osake	5,3	11,9	9,3	5,8	8,3
A-osakkeen tuotto (1.6.1999 alkaen), %			18,3	8,6	9,9
B-osakkeen tuotto, %					
Viideltä viimeiseltä tilikaudelta	12,2	10,2	9,8	6,1	2,8
Kymmeneltä viimeiseltä tilikaudelta	8,1	5,7	8,2	11,0	12,8

* ehdotus yhtiökokoukselle

Tietoa Keskostä sijoituskohteena

Sijoittajasuhteet

Satamakatu 3, 00016 KESKO

Juhani Järvi

Talous- ja rahoitusjohtaja
Puhelin: 01053 22209
Telekopio: (09) 657 465
juhani.jarvi@kesko.fi

Jukka Pokki

Sijoittajasuhdepäällikkö
Puhelin: 01053 22645
Telekopio: 01053 23481
jukka.pokki@kesko.fi

Lisätietoa Keskosta sijoituskohteena saa mm. seuraavista pankeista ja pankkiiriliikkeistä:

Aktia Säästöpankki Oyj, Helsinki

Puhelin: 0102 475 000
Telekopio: 0102 476 376
sabah.samaletdin@aktia.fi

Conventum Pankkiiriliike Oy, Helsinki

Puhelin: (09) 2312 3311
Telekopio: (09) 2312 3335
ritva.karling@conventum.fi

Impivaara Securities Ltd, Lontoo

Puhelin: +44 207 284 3937
Telekopio: +44 207 284 3938
impivaara@pomor.com

ABN AMRO Alfred Berg, Helsinki

Puhelin: (09) 228 321
Telekopio: (09) 2283 2283

Credit Suisse First Boston, Lontoo

Puhelin: +44 207 888 1199
Telekopio: +44 207 888 2894
david.shriver@csfb.com

Mandatum Pankkiiriliike Oy, Helsinki

Puhelin: 01023 64707
Telekopio: (09) 651 093
pia.maljanen@mandatum.fi

Nordea Securities Oyj, Helsinki

Puhelin: (09) 123 41
Telekopio: (09) 1234 0310
juha.iso-herntua@nordeasecurities.com

D. Carnegie AB, Helsinki

Puhelin: (09) 6187 1235
Telekopio: (09) 618 71 219
kim.nummelin@carnegie.fi

Opstock Oy, Helsinki

Puhelin: (09) 404 4408
Telekopio: (09) 404 2703
jari.raisanen@opstock.fi

Crédit Agricole Indosuez

Chevreaux, Lontoo
Puhelin: +44 207 621 5172
Telekopio: +44 207 621 5101
fhoyer@indocdv.com

Danske Securities, Helsinki

Puhelin: 020 175 4332
Telekopio: 020 175 4303
ari.jarvinen@danskecurities.com

Handelsbanken Securities, Helsinki

Puhelin: 010 444 2425
Telekopio: 010 444 2578
tom.skogman@handelsbanken.se

Enskilda Securities AB, Helsinki

Puhelin: (09) 6162 8723
Telekopio: (09) 6162 8769
mika.mikkola@enskilda.fi

Hallitus 31.12.2002

< **Matti Kallio**, s. 1945

puheenjohtaja

kauppaneuvos.

Kotihalli Oy, kotipaikka Helsinki.

Muut keskeiset tehtävät: Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo:

hallintoneuvoston jäsen.

Keskon osake- ja optio-omistus 31.12.2002: Omissa ja yhtiönsä nimissä yhteensä 229 780 A-osaketta ja 233 300 B-osaketta.

< **Keijo Suila**, s. 1945

varapuheenjohtaja

vuorineuvos, ekonomi.

Finnair Oyj:n pääjohtaja, kotipaikka Helsinki.

Muut keskeiset tehtävät: Palvelutyönantajat ry: hallituksen jäsen, Elisa

Communications Oyj: hallituksen puheenjohtaja, Suomen Kulttuurirahasto:

hallintoneuvoston jäsen, Suomen Messut Osuuskunta: hallintoneuvoston jäsen,

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo: hallintoneuvoston jäsen.

Keskon osake- ja optio-omistus 31.12.2002: Ei omistuksia.

< **Matti Honkala**, s. 1945

vuorineuvos, ekonomi.

Kesko Oyj:n pääjohtaja ja toimitusjohtaja, kotipaikka Kauniainen.

Muut keskeiset tehtävät: Palvelutyönantajat ry: hallituksen puheenjohtaja,

Suomen Messut Osuuskunta: hallituksen jäsen, Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö

Varma-Sampo: hallintoneuvoston puheenjohtaja, Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo:

hallintoneuvoston puheenjohtaja, Luottokunta: hallintoneuvoston puheenjohtaja,

Kaupan Keskusliitto: hallituksen varapuheenjohtaja, Keskuskauppakamari:

hallituksen jäsen, Finpro: hallintoneuvoston varapuheenjohtaja, Kansainvälinen

kauppakamari (ICC): World Council, jäsen, UGAL: hallituksen jäsen.

Kesko Oyj:n osake- ja optio-omistus 31.12.2002: 2 000 Keskon B-osaketta ja 150 000 optiota, jotka oikeuttavat merkitsemään enintään 150 000 Keskon B-osaketta.

< **Eero Kasanen**, s. 1952

kauppatieteiden tohtori,

Doctor of Business Administration.

Helsingin kauppakorkeakoulun rehtori, kotipaikka Helsinki.

Muut keskeiset tehtävät: Elcoteq Network Oyj: hallituksen jäsen, Keskinäinen

vakuutusyhtiö Kaleva: hallituksen jäsen, Helsingin kauppakorkeakoulun Holding Oy:

hallituksen puheenjohtaja, Osuuspankkiryhmän tutkimussäätiö: hallituksen jäsen,

Suomen Kansallisteatteri: hallituksen jäsen, Emil Aaltosen Säätiö: hallituksen jäsen.

Keskon osake- ja optio-omistus 31.12.2002: Ei omistuksia.

- < **Maarit Näkyvä**, s. 1953
kauppatieteiden maisteri.
Sampo Oyj:n varatoimitusjohtaja, vähittäis- ja yksityispankkitoiminta, kotipaikka Espoo.
Muut keskeiset tehtävät: Sampo Pankki Oyj: hallituksen varapuheenjohtaja.
Keskon osake- ja optio-omistus 31.12.2002: Ei omistuksia.

- < **Kalevi Sivonen**, s. 1949
talousneuvos, diplomikauppias.
Kauppias, K-citymarket Itäkeskus, kotipaikka Vantaa.
Keskon osake- ja optio-omistus 31.12.2002: Omissa, holhottavana ja yhtiönsä nimissä yhteensä 221 429 A-osaketta ja 60 400 B-osaketta.

- < **Heikki Takamäki**, s. 1947
diplomikauppias.
Kauppias, Rauta-Otra Nekala, kotipaikka Tampere.
Muut keskeiset tehtävät: K-kauppiasliitto: puheenjohtaja, Vähittäiskaupan Ammattikasvatussäätiö: hallituksen puheenjohtaja, SV-Kauppiaskanava Oy: hallituksen puheenjohtaja, Palvelutyöntajat ry: edustajiston jäsen, Vähittäiskaupan Takaus Oy: hallituksen jäsen, Vähittäiskaupan Tilipalvelu Oy: hallituksen puheenjohtaja.
Keskon osake- ja optio-omistus 31.12.2002: Omissa ja yhtiönsä nimissä yhteensä 89 470 A-osaketta ja 37 120 B-osaketta.

- < **Jukka Toivakka**, s. 1962
kauppatieteiden maisteri.
Kauppias, K-citymarket Mikkeli, kotipaikka Mikkeli.
Keskon osake- ja optio-omistus 31.12.2002: Omissa ja yhtiönsä nimissä yhteensä 191 450 A-osaketta ja 20 000 B-osaketta.

Kuukausittain päivitettävää luetteloa Kesko Oyj:n hallituksen jäsenten osake- ja optio-omistuksista ylläpidetään Keskon internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi/sijoittajatietoa.

Johtoryhmä 31.12.2002

- < **Matti Honkala**, s. 1945
vuorineuvos, ekonomi.
Kesko Oyj:n pääjohtaja ja toimitusjohtaja, kotipaikka Kauniainen.
Muut keskeiset tehtävät: Palvelutyönantajat ry: hallituksen puheenjohtaja, Suomen Messut Osuuskunta: hallituksen jäsen, Keskinäinen eläkevakuutusyhtiö Varma-Sampo: hallintoneuvoston puheenjohtaja, Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo: hallintoneuvoston puheenjohtaja, Luottokunta: hallintoneuvoston puheenjohtaja, Kaupan Keskusliitto: hallituksen varapuheenjohtaja, Keskuskauppakamari: hallituksen jäsen, Finpro: hallintoneuvoston varapuheenjohtaja, Kansainvälinen kauppakamari (ICC): World Council, jäsen, UGAL: hallituksen jäsen.
Kesko Oyj:n osake- ja optio-omistus 31.12.2002: 2 000 Keskon B-osaketta ja 150 000 optiota, jotka oikeuttavat merkitsemään enintään 150 000 Keskon B-osaketta.

- < **Kalervo Haapaniemi**, s. 1947
kauppaneuvos, kauppatieteiden maisteri.
Ruokakesko Oy:n toimitusjohtaja, pääjohtajan varamies, kotipaikka Espoo.
Muut keskeiset tehtävät: Luottokunta: hallituksen jäsen, Publicis International Oy: hallituksen jäsen, Rautakirja Oyj: hallituksen jäsen, Mainostajien Liitto ry: hallituksen jäsen.
Kesko Oyj:n osake- ja optio-omistus 31.12.2002: 75 000 optiota, jotka oikeuttavat merkitsemään enintään 75 000 Keskon B-osaketta.

- < **Matti Halmesmäki**, s. 1952
kauppatieteiden maisteri, varatuomari.
Rautakesko Oy:n sekä Maatalouskesko Oy:n toimitusjohtaja, kotipaikka Helsinki.
Kesko Oyj:n osake- ja optio-omistus 31.12.2002: 75 000 optiota, jotka oikeuttavat merkitsemään enintään 75 000 Keskon B-osaketta.

- < **Erkki Heikkinen**, s. 1949
filosofian maisteri.
Viestintäjohtaja, kotipaikka Helsinki.
Kesko Oyj:n osake- ja optio-omistus 31.12.2002: 100 Keskon B-osaketta ja 50 600 optiota, jotka oikeuttavat merkitsemään enintään 50 600 Keskon B-osaketta.

< **Juhani Järvi**, s. 1952

kauppatieteiden maisteri.

Talous- ja rahoitusjohtaja, kotipaikka Helsinki.

Muut keskeiset tehtävät: Citycon Oyj, hallituksen jäsen.

Kesko Oyj:n osake- ja optio-omistus 31.12.2002: 75 000 optiota, jotka oikeuttavat merkitsemään enintään 75 000 Keskon B-osaketta.

< **Matti Laamanen**, s. 1948

taloustieteiden maisteri, oikeustieteen maisteri.

Keswell Oy:n toimitusjohtaja, kotipaikka Kerava.

Kesko Oyj:n osake- ja optio-omistus 31.12.2002: 1 000 Keskon B-osaketta ja 53 400 optiota, jotka oikeuttavat merkitsemään enintään 53 400 Keskon B-osaketta.

< **Riitta Laitasalo**, s. 1955

kauppatieteiden maisteri.

Hallintojohtaja, kotipaikka Espoo.

Muut keskeiset tehtävät: Kaupan Työnantajaliitto ry: hallituksen jäsen.

Kesko Oyj:n osake- ja optio-omistus 31.12.2002: 55 600 optiota, jotka oikeuttavat merkitsemään enintään 55 600 Keskon B-osaketta.

Kuukausittain päivitettävää luetteloa Kesko Oyj:n johtoryhmän jäsenten osake- ja optio-omistuksista ylläpidetään Keskon internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi/sijoittajatietaa.

Tilintarkastajat

Varsinaiset tilintarkastajat vuonna 2002

- KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy, Päävastuullisena tilintarkastajana Pekka Nikula, ekonomi, KHT
- Mauno Tervo, ekonomi, KHT

Osoitteet ja tytäryhtiötiedot

KESKO OYJ

www.kesko.fi

Konsernijohto

Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko
 Konsernin hallitus ja johtoryhmä: ks. sivut 58-61
 Valtakunnallinen puhelinnumero: 010 5311 (ma-pe 7.30-18.00)
 Telekopio: (09) 657 465
 Sähköposti: etunimi.sukunimi@kesko.fi

Aluekeskukset

Etelä-Suomi

Aluejohtaja Timo Huurtola
 Jokiniementie 31, PL 152, 01301 Vantaa
 Puhelin 010 5311, telekopio 01053 28517

Itä-Suomi

Aluejohtaja Pertti Rusanen
 Päivärannantie 18, PL 46, 70701 Kuopio
 Puhelin 010 5311, telekopio 01053 29020

Lounais-Suomi

Aluejohtaja Olli Setänen
 Rydönnotko 1, PL 116, 20101 Turku
 Puhelin 010 5311, telekopio 01053 21309

Länsi-Suomi

Aluejohtaja Jaakko Jussila
 Jokipohjantie 28, PL 330, 33101 Tampere
 Puhelin 010 5311, telekopio 01053 25448

Pohjois-Suomi

Aluejohtaja Jari K. Saarinen
 Äimäkuja 2, PL 16, 90401 Oulu
 Puhelin 010 5311, telekopio 01053 30572

Ruokakesko Oy

	henkilöstö keskim. 2002	liikevaihto, milj. euroa
Satamakatu 3, Helsinki 00016 Kesko	6 264 (sis. tytäryhtiöt)	3 016
Puhelin 010 53030, telekopio 01053 23486		
Toimitusjohtaja Kalervo Haapaniemi		
Tavararyhmäjohtaminen ja logistiikka: varatoimitusjohtaja Harri Sivula		
Markkinointi: johtaja Jaakko-Pekka Vehmas		
Kenttä: johtaja Jukka Sipilä		
Talous, IT, henkilöstö: johtaja Aatos Kivelä		
Lähikesko (K-market, K-extra, K-pikkolo): johtaja Eija Jantunen		
K-supermarket: johtaja Lasse Lehtinen		
K-citymarket: johtaja Kari Kivikoski		
Baltian toiminnot: johtaja Seppo Hämäläinen		

TYTÄRYHTIÖT

Citymarket Oy	2 443	426
Toimitusjohtaja Kari Kivikoski Satamakatu 3, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio 01053 23492 www.citymarket.fi		
Kespro Oy	568	756
Toimitusjohtaja Ari Virnes Sähkötie 1, Vantaa, PL 15, 00016 Kesko Puhelin 010 53040, telekopio (09) 851 4452 www.kespro.com		
Kinnisvaravalduse AS/ Kadaka Säästumarket AS	544	103
Toimitusjohtaja Gunnar Kobin Põrguväljatee 3, Pildiküla, EE 75301 Harjumaa, Viro Puhelin +372 605 9400, telekopio +372 605 9401 Sähköposti: etunimi.sukunimi@keskofood.ee www.smarket.ee		
Kesko Food AS	440	76
Toimitusjohtaja Gunnar Kobin Põrguväljatee 3, Pildiküla, EE 75301 Harjumaa, Viro Puhelin +372 605 9400, telekopio +372 605 9401 Sähköposti: etunimi.sukunimi@keskofood.ee		
SIA Kesko Food	246	17
Toimitusjohtaja Henrijs Fogels Vienības gatve 87, LV-1004 Rīga, Latvia Puhelin +371 706 4210, telekopio +371 706 4211 Sähköposti: etunimi.sukunimi@keskofood.lv www.keskofood.lv		

Rautakesko Oy

	henkilöstö keskim. 2002	liikevaihto, milj. euroa
Vanha Porvoontie 229, PL 75, 01301 Vantaa	1 189 (sis. tytäryhtiöt)	613
Puhelin 010 53032, telekopio (09) 857 4783 www.rautakesko.com		
Toimitusjohtaja Matti Halmesmäki		
Varatoimitusjohtaja Simo Manner		
K-rauta-ketju ja Yrityspalvelu: johtaja Jari Lind		
Rautia-ketju: johtaja Jorma Mykrä		
Kenttä: johtaja Jouko Björkman		
Talous ja hallinto: johtaja Matti Mettälä		

TYTÄRYHTIÖT

AS Rautakesko	316	40
Toimitusjohtaja Raul Kadaru Tähetorni 100 A, EE-11625 Tallinna, Viro Puhelin +372 6 257 501, telekopio +372 6 257 563 Sähköposti: info@rautakesko.ee www.k-rauta.com		

A/S Rautakesko 177 18
 Toimitusjohtaja Artis Bitenieks
 Rencenu iela 21, LV-1073 Riga, Latvia
 Puhelin +371 7 810 090, telekopio +371 7 810 091
 Sähköposti: rautakesko@rautakesko.lv
 www.k-rauta.com

K-rauta AB 352 68
 Toimitusjohtaja Mikael Forss
 Bagarbyvägen 61, 19134 Sollentuna, Ruotsi
 Puhelin +46 8 625 6960, telekopio +46 8 625 6998
 Sähköposti: etunimi.sukunimi@k-rauta.se
 www.k-rauta.com

ZAO Kestroy 22 4
 Toimitusjohtaja Ilkka Sinkkonen
 Ul Ryabinovaya 43 A, 121471 Moskova, Venäjä
 Puhelin +7095 447 1836, telekopio +7095 913 9048
 Sähköposti: sales@kestroy.ru
 www.kestroy.com

Maatalouskesko Oy

	henkilöstö keskim. 2002	liikevaihto, milj. euroa
Tikkurilantie 10, PL 54, 01380 (01301) Vantaa Puhelin 010 53033, telekopio (09) 857 4729 Toimitusjohtaja Matti Halmesmäki Varatoimitusjohtaja Kimmo Vilppula Maatalouden tuotelinjat: johtaja Juha Nuutila K-maatalousketju: ketjujohtaja Antti Ollila	812 (sis. tytäryhtiöt)	465

K-ryhmän koetila 9
 Hahkialantie 30, 14700 Hauho
 Puhelin: 010 53033, telekopio: (03) 615 0230
 www.k-koetila.fi

TYTÄRYHTIÖT
Konekesko Oy 199 159
 Toimitusjohtaja Pekka Lahti
 Tikkurilantie 10, PL 54, 01380 (01301) Vantaa
 Puhelin 010 53034, telekopio (09) 873 5700
 www.konekesko.com

K-maatalousyhtiöt Oy 194 156
 Toimitusjohtaja Janne Eriksson
 Tikkurilantie 10, PL 54, 01380 (01301) Vantaa
 Puhelin 010 53033, telekopio (09) 857 4729
 www.k-maatalous.fi

UAB Kesko Agro Lietuva 53 14
 Toimitusjohtaja Erlandas Jakubonis
 Savanoriu pr. 191, 2053 Vilnius, Liettua
 Puhelin +370 5 247 7400, telekopio +370 5 247 7420
 www.keskoagro.com

Kesko Agro Eesti A/S 62 29
 Toimitusjohtaja Tõnu Kelder
 Põrguvälja tee 3 a, Pildiküla, Rae vald, EE-75301 Harju mk, Viro
 Puhelin +372 6059 100, telekopio +372 6059 101
 www.keskoagro.com

SIA Kesko Agro Latvia 71 29
 Toimitusjohtaja Peteris Stupans
 Vienibas Gatve 93, LV 1058 Riga, Latvia
 Puhelin +371 7 805 420, telekopio +371 7 805 421
 www.keskoagro.com

Keswell Oy

	henkilöstö keskim. 2002	liikevaihto, milj. euroa
Valimotie 17, Helsinki 00016 Kesko Puhelin 010 53031, telekopio 01053 39108 Toimitusjohtaja Matti Laamanen Urheilukesko: johtaja Jussi Mikkola Musta Pörssi Kesko: johtaja Martti Toivanen Kenkäkesko: johtaja Leena Havikari Ketjupalvelut: johtaja Pasi Mäkinen	2 455 (sis. tytäryhtiöt)	485

TYTÄRYHTIÖT

Academica Oy 26 12 Toimitusjohtaja Jaakko Ryttilä Valimotie 9, 01510 Vantaa Puhelin 01053 46600, telekopio 01053 46611 www.academica.fi		
--	--	--

Anttila Oy 2 172 437 Toimitusjohtaja Matti Leminen Valimotie 17, Helsinki, PL 1060, 00016 Kesko Puhelin 010 5343, telekopio 01053 40109 www.anttila.fi		
---	--	--

Interwell Oy 46 9 Toimitusjohtaja Juha Nurminen Valimotie 17, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 01053 40950, telekopio (09) 653 304		
---	--	--

Jättipörssi Oy 58 16 Toimitusjohtaja Arto Rasi Valimotie 9, 01510 Vantaa Puhelin (09) 7597 1844, telekopio (09) 7597 1829		
---	--	--

Motorfeet Oy 9 2 Toimitusjohtaja Kati Tersa Valimotie 17, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 01053 39327, telekopio (09) 224 6730		
--	--	--

Kaukomarkkinat Oy

	henkilöstö keskim. 2002	liikevaihto, milj. euroa
Kutojantie 4, PL 40 02631 Espoo Puhelin (09) 5211, telekopio (09) 521 6641 www.kaukomarkkinat.fi Toimitusjohtaja Hannu Närhi	831	285

VV-Auto Oy

	henkilöstö keskim. 2002	liikevaihto, milj. euroa
VV-Auto Oy/Auto-Span Oy	113	450
Hitsaajankatu 7 B, PL 80, 00811 Helsinki Puhelin: (09) 75 831, telekopio: (09) 758 3267 www.volkswagen.fi, www.audi.fi, www.seat.fi Toimitusjohtaja Erkki Sillantaka		

Muut tytäryhtiöt

	henkilöstö keskim. 2002	liikevaihto, milj. euroa
Kesped Oy	224	104
Toimitusjohtaja Mika Salmijärvi Jokinientie 31, PL 47, 01301 Vantaa Puhelin 010 53050, telekopio 01053 27021 www.kesped.fi		
K-Plus Oy/K-Luotto Oy	72/25	88/5
Toimitusjohtaja Niila Rajala Satamakatu 3 Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 53020, telekopio (09) 698 6952 www.plussa.com		

Talous ja rahoitus

	henkilöstö keskim. 2002	liikevaihto, milj. euroa
Talous- ja rahoitusjohtaja Juhani Järvi	105	
Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio (09) 657 465		
Talous	23	
Talousjohtaja Teemu Kangas-Kärki Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio (09) 624 679		
Rahoitus	23	
Rahoitusjohtaja Heikki Ala-Seppälä Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio (09) 666 131		
Lakiasiat	4	
Lakiasiaintohtaja Anne Leppälä-Nilsson Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio (09) 672 900		
Tietohallinto-ohjaus	6	
Tietohallintojohtaja Eero Vesterinen Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio 01053 23460		
Kiinteistökesko	36	
Kiinteistöjohtaja Terho Kalliokoski Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio 01053 23481		
Strateginen kehitys	3	
Strategisen kehityksen johtaja Lasse Mitronen Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio 01053 22126		
TYTÄRYHTIÖT		
K-Rahoitus Oy	6	1
Toimitusjohtaja Jouni Järvinen Tikkurilantie 10, PL 54, 01301 Vantaa Puhelin 010 5311, telekopio 01053 20556		

Hämeenkyllän Kauppa Oy	-	9
Toimitusjohtaja Jukka Anttila Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio 01053 23425		

Sincera Oy	-	21
Toimitusjohtaja Heikki Ala-Seppälä Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio (09) 666 131		

Hallinto

	henkilöstö keskim. 2002	liikevaihto, milj. euroa
Hallintojohtaja Riitta Laitasalo	120	
Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio (09) 657 465		
Henkilöstöresurssit	17	
Henkilöstöjohtaja Kyösti Pärssinen Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio 01053 23479		

TYTÄRYHTIÖT

K-instituutti Oy	48	4
Toimitusjohtaja Kari Heiskanen Siikajärventie 88-90, 02860 Espoo Puhelin 010 5311, telekopio (09) 863 8571 www.k-instituutti.fi		

Konserniviestintä ja yhteiskuntasuhteet

	henkilöstö keskim. 2002
Viestintäjohtaja Erkki Heikkinen	8
Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 010 5311, telekopio (09) 174 398	

Laatu ja riskienhallinta

	henkilöstö keskim. 2002
Laatu- ja riskienhallintojohtaja Asko Ihalainen	13
Satamakatu 3, Helsinki, 00016 Kesko Puhelin 01053 22046, telekopio 01053 22126	

Keskusvarasto

Keskusvarasto 1 (käyttötavarat), Tikkurilantie 5, PL 145, 01301 Vantaa, puhelin 010 5311, telekopio 01053 27505
Keskusvarasto 2 (päivittäistavarat), Jokiniementie 31, PL 152, 01301 Vantaa, puhelin 010 5311, telekopio 01053 28517
Hämeenkyllän varasto (Anttila), Ainontie 5, 01630 Vantaa, puhelin 010 5343, telekopio 01053 39499

Palvelunumerot

Plussan asiakaspalvelu (maksuton numero) 0800-1-55 818
 - kuluttajille (ma-pe 8.00-18.00)
 - kauppiaaspalvelu (ma-pe 8.00-21.00, la 8.00-18.00, kauppasunnuntaisin 12.00-21.00)
 www.plussa.com

Ruokakeskon kuluttajapalvelu (ma-pe 9.00-13.00) 0800-0-1000

Tietoja osakkeenomistajille

Tulosjulkistusaikataulu ja keskeiset tapahtumat 2003

Yhtiökokouksen täsmäytyspäivä	21.3.2003
Ilmoittautuminen yhtiökokoukseen päättyy	25.3.2003
Vuoden 2003 yhtiökokous	31.3.2003
Vuoden 2003 yhtiökokouspäätösten julkistus	31.3.2003
Ehdotetun osingonmaksun täsmäytyspäivä	3.4.2003
Osingonmaksun alkamispäivä (hallituksen ehdotus)	10.4.2003
Vuoden 2003 3 kk:n osavuositarkastus	7.5.2003
Vuoden 2003 6 kk:n osavuositarkastus	6.8.2003
Vuoden 2003 9 kk:n osavuositarkastus	5.11.2003

Lisäksi julkistetaan konsernin myynti kuukausittain.

Yhtiökokoukseen ilmoittautuminen

Kesko Oyj:n yhtiökokous pidetään 31.3.2003 klo 13.00 Helsingin Messukeskuksen kongressisiivessä, Rautatieläisenkatu 3. Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua kokoukseen, on ilmoitauduttava viimeistään 25.3.2003 klo 16.00 joko kirjallisesti osoitteella Kesko Oyj/Lakiasiat, 00016 Kesko, telekopiolla numeroon 01053 23421, puhelimitse numeroon 01053 23211, sähköpostilla osoitteeseen taina.lepisto@kesko.fi tai internet-sivujen kautta osoitteessa www.kesko.fi/sijoittajatieto. Ilmoittautumisen on oltava perillä ennen ilmoitusajan päättymistä.

Taloudelliset julkaisut

Vuosikertomus ja osavuositarkastukset julkaistaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Erillistä, painettua osavuositarkastusta ei julkaista, vaan se on osa Kaupantekijä-lehteä. Kaupantekijä-lehti julkaistaan suomeksi ja englanniksi helmikuussa, toukuussa, elokuussa ja marraskuussa.

Vuosikertomus ja osavuositarkastukset sekä kuukausittaiset myynti- ja muut keskeiset tiedotteet julkaistaan myös konsernin internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi/tiedotteet.

Vuoden 2002 tilinpäätöstiedot julkaistaan erillisenä raporttina.

Lisäksi Kesko julkaisee erillisen yhteiskunnallisesta vastuusta kertovan raportin suomeksi ja englanniksi.

Julkaisuja voi tilata osoitteesta

Kesko Oyj/konserniviestintä
00016 Kesko
Puhelin: 01053 22404
Telekopio: (09) 174 398
Internet: www.kesko.fi/aineistopalvelu

Osoitteenmuutokset

Osakkeenomistajien osoitteenmuutokset pyydämme ystävällisesti ilmoittamaan siihen pankkiin, jossa osakkeenomistajalla on arvo-osuustili.

Tunnustusta työlle

Kesko sai vuoden 2002 aikana runsaasti niin kansallista kuin kansainvälistäkin tunnustusta työstään yhteiskuntavastuun hyväksi.

- > Birminghamissa toukokuussa pidetyillä Retail Solutions –tietojärjestelmämessuilla Kesko palkittiin Euroopan parhaana euron käyttöönottajana. Keskon euroon siirtyminen oli palkitsijoiden mielestä perusteellisesti suunniteltu ja se toteutettiin tehokkaasti, vastuullisesti ja pienin kustannuksin. Tietotekniikka oli hallussa, K-kauppojen henkilökunta koulutettiin kokonaisuudessaan ja asiakkaille jaettiin hyvää informaatiota koko siirtymäkauden ajan.
- > YK:n ympäristöjärjestö UNEP ja Kansainvälinen Kauppakamari ICC valitsivat Keskon, K-kauppiasliiton ja Suomen Luonnonsuojeluliiton kehittämän K-ympäristökauppadiplomin maailman 10 parhaan kumppanuusohjelman joukkoon. Palkinto (World Summit Business Award) luovutettiin Johannesburgissa YK:n kestävän kehityksen kokouksen yhteydessä järjestetyssä tilaisuudessa.
- > Suomen ympäristötiedotuksen seura Elinkaari ry:n vuosittaisessa ympäristö- ja yhteiskuntavastuun raporttien vertailussa syksyllä 2002 Kesko palkittiin edellisvuoden tapaan parhaana kokonaisraportoijana. Lisäksi Keskon yhteiskuntavastuun raportti palkittiin parhaana erillisten raporttien sarjassa. UNEPin tilaamassa ja SustainAbility Ltd:n toteuttamassa "Global Reporters Survey" –vertailussa Keskon raportti sijoittui maailman TOP 50 –ryhmään ja oli kaupan alan paras.
- > Keskon rakennuttama Forssan Kutomon kauppakeskus sai syyskuussa kunnian toimia Euroopan rakennusperintöpäivien Suomen päätapahtumapaikkana. Kauppakeskukselle myönnettiin Euroopan rakennusperintöpäivien kunniamaininta ympäristön muokkaajana ja kehittäjänä ja lahjoitettiin Euroopan rakennusperintöpäivien laatta.
- > Keskon henkilöstö- ja sidosryhmälehti Kaupantekijä palkittiin Suomen Tiedottajien Liiton ProComin henkilöstölehtikilpailussa yhtenä Suomen parhaista henkilöstölehdistä. Lehti sai kiitosta mm. arvojen esilletuomisesta ja yrityskuvan vahvistamisesta.
- > Kesko palkittiin vuoden 2002 parhaana pörssi- ja taloustiedottajana Suomessa HEX Oyj:n ja Helsingin Sanomien järjestämässä kilpailussa, jonka tulokset julkistettiin tammikuussa 2003. Kesko voitti kilpailun kansainvälisen sarjan. Kilpailun tavoitteena on edistää avointa ja johdonmukaista pörssitiedottamista sekä lisätä tiedottamisen sisältöä ja laatua kohtaan tunnettua yleistä mielenkiintoa. Lisäksi Kesko palkittiin Suomen parhaista sijoittajille tarkoitetuista internet-sivuista Pörssisäätien, Suomen Sijoitusanalyttikoiden yhdistyksen ja Talouselämä-lehden kilpailussa.

- < YK:n ympäristöjärjestö UNEP ja Kansainvälinen kauppakamari valitsivat K-ympäristökauppadiplomin maailman 10 parhaan kumppanuusohjelman joukkoon YK:n Johannesburgin kestävän kehityksen kokouksen yhteydessä.

KESKO
Kauppa tekijä

Kesko Oyj, Satamakatu 3
00016 Kesko, Helsinki. Puhelin 010 5311
Y-tunnus 0109862-8
www.kesko.fi